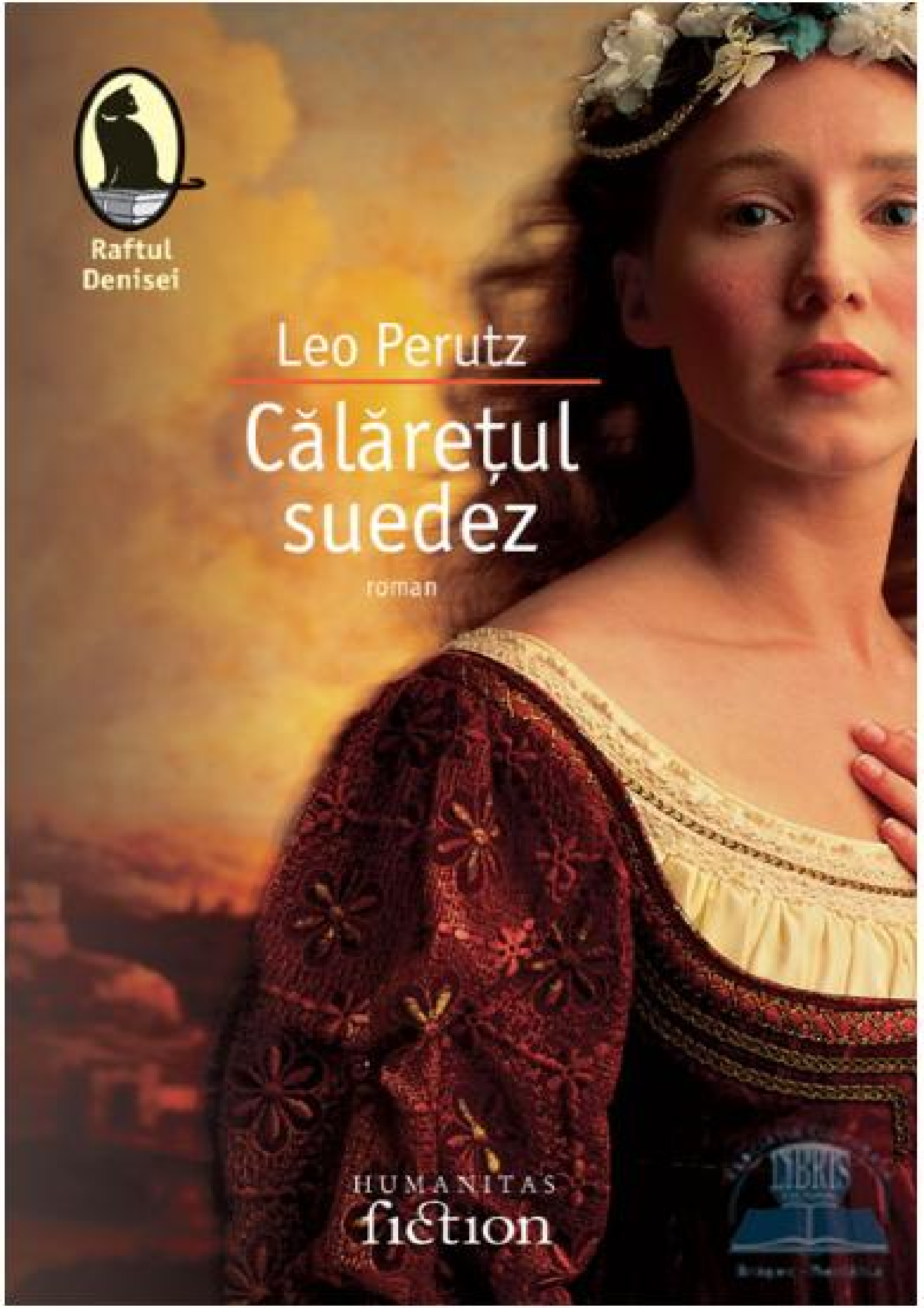
Raftul Denisei
Leo Perutz
Călărețul suedez
roman
HUMANITAS
fiction

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE
PARTEA ÎNTÂI
    Hoțul
PARTEA A DOUA
    Căpetenia
PARTEA A TREIA
    Călărețul suedez
ULTIMA PARTE
    Omul fără nume

LEO PERUTZ

Călărețul suedez

Traducere din germană și note de
ANA POPA

HUMANITAS

CUVÂNT ÎNAINTE

Născută von Tornefeld, văduvă von Rantzau, unită a doua oară prin căsătorie cu membrul Consiliului de Stat Regal Danez și deopotrivă însărcinatul special Michael von Blohme, o frumusețe mult râvnită în tinerețile ei – Maria Christine și-a așternut pe hârtie memoriile cam pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, la vârsta de cincizeci de ani. Această mică operă, căreia i-a pus titlul *Frescă expresivă și însuflețită a vieții mele,* a văzut lumina tiparului abia la câteva zeci de ani după moartea ei, când, la începutul secolului al XIX-lea, unul dintre nepoții ei a făcut-o accesibilă unui public restrâns.

Titlul atât de pretențios al cărții nu e lipsit de orice justificare. Asta fiindcă, în vremuri tulburi, autoarea a reușit să vadă o bună parte din lume, însoțindu-și bărbatul – pe membrul Consiliului de Stat Regal Danez – în toate călătoriile lui și ajungând chiar până în Isfahan, la curtea lui Nadyr Șah, vestit pentru ticăloșiile sale. Memoriile ei cuprind unele pasaje care i-ar putea stârni curiozitatea chiar și unui cititor din zilele noastre. Demnă de interes ar fi, de pildă, o istorisire impresionantă despre alungarea țăranilor protestanți din arhiepiscopatul Salzburg. Într-un alt capitol autoarea zugrăvește răscoala copiștilor din Constantinopol care, din pricina înființării unei tipografii, își pierduseră pâinea.

Ea povestește, de asemenea, foarte plastic, despre îndeletnicirile tămăduitorilor din Reval prin rugăciuni și despre înăbușirea prin violență a acestei secte de visători. La Herculanum a văzut – pentru a reda propriile-i cuvinte – primele „descoperiri făcute sub pământ, statui și basoreliefuri lucrate în marmură”, firește, fără a avea cunoștință de însemnătatea acestora; iar la Paris a mers într-o caleașcă „fără cai”, care, „doar

prin forța mișcării ei interioare”, parcurgea în nici două ore unsprezece mile franceze și jumătate.

De asemenea, a avut legături cu unele dintre cele mai luminate minți ale timpului ei. La un bal mascat la Paris l-a cunoscut pe tânărul Crébillon, a cărui iubită a fost, se pare, o vreme. Cu Voltaire a purtat o lungă conversație la o reuniune francmasonă din Lunéville, iar câțiva ani mai târziu l-a reîntâlnit la Paris tocmai în ziua primirii lui în Academie. Cercul ei de prieteni număra și câțiva învățați, ca de pildă domnii Réaumur și von Muschenbroeck – cel din urmă fiind profesorul de fizică experimentală care a inventat sticla Leiden[1]. Și nu lipsită de farmec este povestea întâlnirii ei cu „celebrul capelmaistru Bach, din Leipzig”, pe care l-a auzit cântând la orgă în Heiligen-Geist-Kirche[2] din Potsdam, în mai 1741.

Însă ce-l va impresiona cu deosebire pe cititor va fi acea parte a cărții în care Maria Christine von Blohme îi aduce, în cuvinte exaltate, dar totodată de-o suavitate aproape lirică, un omagiu tatălui ei, plecat prea de timpuriu în lumea celor drepți și pe care-l numește „călărețul suedez”. Dispariția sa din viața ei și împrejurările aparte și contradictorii în care s-a petrecut acest eveniment tragic i-au umbrit anii tinereții.

După cum ne istorisește, Maria Christine von Blohme a venit pe lume în Silezia, la moșia părinților ei, unde nobilimea întregului ținut s-a adunat să-i întâmpine sosirea. Despre înfățișarea tatălui ei – a „călărețului suedez” – memoria nu a păstrat decât o imagine vagă, începătoșată. „Avea niște ochi care inspirau teamă”, spune ea, „dar când mă privea, simțeam cerul deschizându-se deasupra mea.”

Să fi avut vreo șase ani sau mai bine când tatăl ei a părăsit moșia pentru a lupta în Rusia sub flamura mohorâtă a lui Carol al XII-lea, regele Suediei, a cărui faimă cuprinsese deja lumea întreagă la vremea aceea. „Tatăl meu se trăgea din

neam suedez”, scrie ea, „iar rugămințile și plânsetele mamei nu l-au putut îndupleca să rămână.”

Înainte de plecarea lui însă, copila i-a cusut pe ascuns în căptușeala tunicii un săculeț cu pământ și sare, urmând povața unuia dintre cei doi rândași la cai ai tatălui ei, care-i zisese că este o cale încercată și fără greș de a lega de-a pururi doi oameni unul de celălalt. Acești rândași ai domnului von Tornefeld sunt pomeniți și mai încolo în carte: Maria Christine von Blohme povestește cum a învățat de la ei să spună vorbe de ocară și să sufle în drâmbă, dar că cea din urmă îndeletnicire nu i-a prea fost de folos în viață.

Într-o noapte, la câteva săptămâni după ce tatăl ei plecase la oastea suedeză, micuța Maria Christine fu trezită din somn de bătăi în fereastră. La început, crezu că era vorba de „Irod, un soi de rege din povești sau rege al duhurilor”, de care-i fusese adesea teamă noaptea. Însă era tatăl ei, „călărețul suedez”. Nu se miră – știa că trebuia să vină, căci sarea și pământul din tunică îl chemau la ea.

Întrebări șoptite, vorbe gingașe, abia murmurate plutiră între ei. Apoi tăcură amândoi. El îi ținu fața în mâini. Ea plânse un pic, întâi de bucuria revederii, apoi fiindcă el îi spuse că trebuia din nou să plece.

Rămase preț de niciun sfert de ceas, apoi dispăru.

Veni iar, dar numai pe timp de noapte. Uneori, copila se trezea înainte ca el să bată în geam. Se întâmpla să vină și câte două nopți la rând, dar apoi treceau trei, patru sau cinci nopți fără să se arate. Niciodată nu zăbovea mai mult de un sfert de ceas.

Așa o ținu luni de zile. De ce micuța Maria Christine nu a spus nimănui, nici măcar mamei ei, despre vizitele nocturne ale „călărețului suedez” – nici ea nu și-a putut da prea bine seama mai târziu.

I se pare posibil ca însuși „călărețul suedez” să-i fi impus tăcerea. Și pesemne că s-a și temut că nu aveau s-o creadă, ba chiar că aveau să râdă de ea și să pună întâmplările nopții pe seama visului sau a închipuirii.

În aceeași vreme în care „călărețul suedez» își făcea, noaptea, apariția la fereastra Mariei Christine, curierii suedezi care veneau de pe frontul rusesc să schimbe caii la moșie aduseră vești despre izbânzile lui în oastea regelui Carol.

Datorită curajului său, îi atrăsese atenția regelui și fusese numit căpitan de cavalerie al călăreților Westgota și apoi comandant al regimentului de dragoni Smäland, oficiu în care, în bătălia de la Golskwa, i-a purtat pe suedezi către victorie. După această întâmplare, regele l-a îmbrățișat și l-a sărutat pe amândoi obrajii în fața întregii oști.

Mama Mariei Christine era mâhnită că „alesul și confidentul inimii ei nu o înștiința *par écrit*” cum îi mergea în oastea suedeză. „Dar”, spunea ea, „pesemne că pe câmpul de bătălie nu are cum să aștearnă pe hârtie nici măcar un rând.”

Apoi veni o zi de vară, de iulie, care i-a rămas micuței Maria Christine întipărită în minte pentru totdeauna.

„Era pe la prânz”, scrie ea patruzeci de ani mai târziu, „mama și cu mine ședeam în grădină, între tufișurile de zmeură și de măceșe, în locul unde era, în iarbă, micuța statuetă a zeului păgân. Mama, într-o rochie de culoarea levănțicii, certa pisica pentru că tocmai dăduse iama într-un un cuib de păsări. Pisicii însă îi ardea de joacă, așa că își arcui spinarea, făcând-o pe mama, vrând-nevrând, să râdă. Deodată, am fost înștiințate că un curier suedez sosise la moșie.

Mama se duse să afle veștile și nu se mai întoarse în grădină. Însă, un ceas mai târziu, tot satul vorbea că la Poltava avusese loc o bătălie mare, că suedezul era învins, iar regele în retragere. Apoi s-a spus că tata nu mai era.

Domnul Christian von Tornefeld, tatăl meu, căzuse, spunea lumea, chiar la începutul luptei; un glonț îl doborâse de pe cal și trecuseră deja trei săptămâni de când fusese îngropat.

Nu voiam să cred una ca asta. Fiindcă nici două zile nu se scurseseră de când îmi bătuse în geam și îmi vorbise.

După-amiază târziu, mama m-a chemat la ea.

Am găsit-o în salon. Nu mai purta rochia de culoarea lavandei, și de atunci n-am mai văzut-o niciodată decât în veșminte cernite.

M-a luat în brațe și m-a sărutat. La început, n-a fost în stare să-mi vorbească.

«Copilă», spuse ea cu o voce tremurândă, «tatăl tău a căzut în luptă în războiul suedez. Nu se mai întoarce. Împreunează-ți mâinile și spune *Tatăl nostru* pentru sufletul lui plecat dintre noi.»

Am clătinat din cap, neîncrezătoare. Cum să mă rog pentru sufletul tatălui meu, când știam că e în viață?

«Se va întoarce», am spus.

Ochii mamei se umplură de lacrimi.

«Nu se mai întoarce», îmi spuse printre sughițuri. «Este în ceruri. Împreunează-ți mâinile, fă-ți datoria de copil și spune o rugăciune pentru sufletul lui.»

Nevrând să o necăjesc mai tare neascultând-o, m-am rugat – însă nu pentru sufletul tatălui meu, căci el trăia. Am văzut afară, pe drum, un mic cortegiu de îngropăciune coborând chiar atunci dealul. Doar o căruță cu sicriul; vizitiul strunea calul, și doar un singur om, preotul, conducea mortul pe ultimul drum.

Nu putea fi decât vreun hoinar bătrân, de vreme ce era dus la groapă astfel. Și pentru sufletul acestui biet sărman am spus *Tatăl nostru* și l-am rugat pe Dumnezeu să-l mântuiască de păcate.

Însă tatăl meu, «călărețul suedez», încheie Maria Christine von Blohme, „nu s-a mai întors. Niciodată nu m-a mai trezit din somn ciocănitul lui

ușor. Iar cum de a fost cu putință ca el să lupte și să moară în oastea suedeză, și totodată să vină de-atâtea ori noaptea la noi în grădină să-mi vorbească, iar dacă nu a fost răpus în luptă, cum de nu a mai venit niciodată să bată la geamul meu – toate acestea au rămas pentru mine întreaga viață o taină dureroasă, întunecată și stranie.”

Urmează acum povestea „călărețului suedez”. Este povestea a doi bărbați. S-au întâlnit într-o zi geroasă de iarnă la începutul anului 1701, în hambarul unui țăran și s-au apropiat repede unul de celălalt. Apoi au purces împreună pe drumul care ducea din Opole înspre Polonia, prin regiunea înzăpezită a Sileziei.

PARTEA ÎNTÂI

Hoțul

În timpul zilei stătuseră ascunși, și-acum, noaptea, rătăceau prin pădurea rară de pini. Amândoi aveau temei să se ferească din calea oamenilor și trebuiau să caute să rămână nevăzuți. Unul era vagabond și hoț mărunt, fugit de spânzurătoare, celălalt – dezertor.

Hoțul, care în regiune era numit Șnapanul, îndura cu ușurință chinurile drumului noptatic, fiindcă de când se știa își petrecuse iernile în foamete și ger. Celălalt însă, Christian von Tornefeld, era într-o stare demnă de plâns. Era tânăr, aproape încă băietan. Cu o zi înainte, când se ascunseseră în podul unei case țărănești sub un morman de rogojini de papură, se fălise cu dârzenia lui și fabulase despre norocul dornic să îi iasă în cale și despre viața minunată pe care avea s-o ducă. Spunea că o rudă din partea mamei, nașul lui, locuia pe o moșie în acest ținut. Acest naș, zicea tânărul, îl va primi cum se cuvine și îi va da ceva bani, arme, haine și un cal, ca să poată ajunge în Polonia. Și, spunea el, nu trebuia decât să treacă dincolo de graniță, pentru ca toate să-i meargă din plin. Se săturase, vezi Doamne, să slujească în oști străine. Povesti cum tatăl lui părăsise Suedia din pricină că domnii consilieri de stat îi luaseră averea imperială și făcuseră din el un om sărman. Însă el, Christian von Tornefeld, rămăsese mereu suedez în inima lui. Unde-i era deci locul, de nu în oastea suedeză? Spera să-și poată dovedi curajul în fața tânărului rege, pe care, credea el, Dumnezeu îl trimisese pe pământ ca să pedepsească fărădelegile celor puternici. Numai șaptesprezece ani avea regele suedez Carol când dobândise victoria, răsunătoare în întreaga lume, de la Narva. Da, da, spunea tânărul, războiul ăsta

era un lucru mare, dacă erai înzestrat cu vitejie și știai s-o folosești.

La toate acestea, hoțul tăcuse. Pe vremea când era încă argat la un țăran în Pomerania, primea opt taleri pe an simbrie, din care șase trebuia să-i plătească regelui suedez, ca bir. Așa că în mintea lui, adevărul era altul: că diavolul adusese regii pe pământ să chinuiască și să asuprească omul de rând. Abia când Christian von Tornefeld pomeni de „arcanumul" cu puteri deosebite care îl va ridica în ochii persoanei neprețuite a Maiestății Sale regelui, începuse să asculte cu băgare de seamă. Hoțul știa ce însemnătate avea un atare arcanum. Un tom din pergament sfințit, cu scrieri în ebraică și latină – așa ceva l-ar fi scos din orice nevoi. Și el avusese odată unul și îl purtase cu sine când își câștiga pâinea prin piețe. Numai că cineva reușise, îmbrobodindu-l, să-l facă să i-l vândă pe nimica toată, așa că și banii, și norocul i se duseseră pe apa sâmbetei.

Acum însă, pe când umblau prin pădurea înzăpezită și vântul aprig le biciuia chipurile cu ace de gheață, acum din gura lui Christian von Tornefeld nu se mai auzea nimic despre vitejie, război sau regele suedez. Mergea gâfâind, cu capul plecat, iar când se mai împiedica de câte o rădăcină de copac, scotea un geamăt surd. Îi era foame; în ultimele zile, drept hrană nu-i slujiseră decât coji de sfeclă înghețate, jir și rădăcini smulse din pământ. Dar mai rău decât foamea era gerul. Obrajii lui Christian von Tornefeld arătau ca un cimpoi dezumflat, degetele-i erau vinete și înghețate, iar urechile îl dureau, deși erau acoperite de zdreanță pe care și-o legase în jurul capului. Și în timp ce mergea cu pași nesiguri prin viscol, visa – nu la viitoarele-i fapte de vitejie, ci la mănuși groase și la cizme căptușite cu blană de iepure și la un culcuș zdravăn din saltele de paie și pături de lână în care să-și petreacă noaptea la gura sobei.

Când au lăsat pădurea în urma lor, se făcuse ziuă. Un strat subțire de zăpadă era așternut pe câmpuri, pajiști și pământul înțelenit. Găini sălbatice tăiau văzduhul în lumina palidă a dimineții. Ici, colo, câte un mesteacăn singuratic în ale cărui crengi zbârlite se împotmolea crivățul. Iar la răsărit se întindea un perete alb, de ceață – un tablou învolburat, în continuă mișcare, dincolo de care, ascunse privirii, erau sate, gospodării, pășuni, ogoare și păduri.

Hoțul căută cu privirea un adăpost în care și-ar fi putut petrece ziua, însă nu se zăreau nicio casă, niciun hambar, niciun șanț, niciun loc ferit între copaci și desișuri. Altceva îi atrase atenția însă, și se aplecă la pământ, ca să poată vedea mai bine.

Zăpada era bătătorită, pesemne că niște călăreți descălecaseră și poposiseră acolo. După urmele lăsate de praful de muschetă și uneltele de săpat șanțuri, ochiul învățat al hoțului își dădu seama că fuseseră dragoni cei care se încălziseră aici la foc. Patru dintre ei o luaseră spre miazănoapte, iar trei către răsărit.

O patrulă, așadar. Pe cine urmărea? Continuând să stea în genunchi, hoțul îi aruncă o privire tovarășului său, ghemuit și tremurând de frig pe o piatră de hotar de la marginea drumului. Și văzându-l atât de vai de lume, înțelese că nu putea să-i spună băietanului aceluia nimic despre dragoni, căci altminteri și-ar fi pierdut de-a binelea curajul.

Christian von Tornefeld simți privirea ațintită asupra sa. Deschise ochii și-și frecă mâinile înghețate.

— Ce-ai găsit în zăpadă? întrebă el cu o voce plângăreață. Dacă-i sfeclă ori vreun cotor de varză, va trebui să-l împărți cu mine, că doar așa ne-a fost învoiala. Nu am jurat noi c-avem să ne sprijinim și că ce are unul are să aibă și celălalt? Când oi ajunge la nașul meu…

— Dumnezeu mi-e martor că n-am găsit nimic, spuse hoțul cu convingere. Cum să găsesc sfeclă, când aici e semănat porumb iernatic? Voiam să văd doar cum e pământul.

Își vorbeau în suedeză, fiindcă hoțul se născuse în Pomerania și slujise la un moșier suedez. Râcâi acum pe sub zăpadă după un pumn de pământ pe care îl frecă între degete.

— Țărâna e bună, spuse continuându-și drumul; este pământ roșu, ca acela din care Dumnezeu l-a făcut pe Adam. Zic că intră nouăzeci de parcele la un pogon.

Se trezise argatul din el. În tinerețe împinsese plugul de coarne, astfel că știa câte ceva despre cum trebuie să te porți cu pământul.

— Nouăzeci de parcele, repetă. Dar stăpânul care ține locul ăsta trebuie că are un vătaf prost și slugi nepăsătoare. Oare cum sunt treburile pe-aici? Poftim, o gospodărire mizerabilă: mult prea târziu s-a început cu semănatul de iarnă. A dat geru', cu grăpatul au trebuit să mai aștepte și a mai și înghețat sămânța în pământ.

Hoțul însă vorbea singur. Tornefeld rămăsese în urmă, avea răni la picioare de atâta mers și gemea și se văita la fiecare pas.

— Oameni care să are și să grape și să semene nu se găsesc anevoie prin părțile astea, continuă hoțul. Cre' că stăpânul se zgârcește cu slugile, nu își ia decât oameni pe care să-i plătească puțin, care sigur că nu-s buni de nimic. Stratul de pământ pregătit pentru iarnă trebuie să fie întotdeauna ridicat la mijloc, să se poată scurge umezeala înspre brazdă. Plugarul nu s-a sinchisit de asta și a stricat ogorul pentru mulți ani de acum încolo – n-o să se aleagă nimic de el în afară de bălării peste bălării. Ia te uită, aici a arat prea adânc și-a scos pământ prost… nu vezi?

Tornefeld însă nu vedea și nu auzea nimic. Nu pricepea de ce tot mai trebuia să meargă înainte,

era deja ziua în amiaza mare, sosise timpul să se odihnească și uite că drumul nu se mai termina.

— Și ciobanul îl duce de nas, și stăpânul ăsta se lasă, cugetă hoțul. Am văzut tot felul de îngrășăminte pe ogorul ăsta: cenușă, mamă, rumeguș și gunoi de grădină, numai băligar de oi nu. Baliga de oi e bună pentru toate ogoarele. Da' cre' că ciobanul o vinde și bagă banii la teșcherea.

Și începu să se întrebe ce fel de stăpân o fi acela, care avea în slujba sa asemenea slugi lenețe, delăsătoare și necinstite.

— Trebuie că-i un om bătrân tare, spuse el. Abia mai umblă de podagră, n-are habar de ce se întâmplă în ograda lui. Stă toată ziulica și fumează pipă la gura sobei și-și freacă picioarele cu zeamă de ceapă. Crede orbește tot ce-i spun slugile… și iacătă înșelătoria naibii, ce nu s-a mai pomenit.

Din toate astea însă, Tornefeld nu pricepuse decât un lucru, și anume că tovarășul său zicea în sfârșit ceva de o sobă caldă. Nu credea nici mai mult, nici mai puțin decât că în clipa următoare avea să intre într-o odaie încălzită, așa că visurile puseră deja stăpânire pe mintea lui.

— Azi e Sfântul Martin[3], murmură el. În Germania, toată lumea mănâncă și bea cât e ziua de lungă. Toate cuptoarele fumegă, toate tigăile sfârâie și toate vetrele sunt pline de pâine de secară. De cum intrăm în odaie, țăranul ne și iese în întâmpinare și ne dă cea mai bună bucățică de gâscă. Și un urcior de bere Magdeburg, și-apoi Rosoglio și bitter spaniol, ăsta zic și eu ospăț! Bea până la fund, frate! Sănătate! Să trăiești și să ne ajute Dumnezeu!

Se opri din mers, ridică paharul pe care îl și vedea în mână și făcu plecăciuni în dreapta și-n stânga, alunecând și fiind cât pe ce să cadă cu nasul în zăpadă, însă hoțul îl prinse de umăr și-l ținu bine.

— Uită-te pe unde calci și trezește-te din visare, spuse el. Sfântul Martin a trecut de mult. Și-acum

fă bine și mergi înainte, nu te mai împiedica de parcă ai fi o babă în toiag.

Tornefeld tresări și își veni în fire; brusc, totul dispăruse, țăranul și cuptorul fumegând, gâscă din farfurie și berea Magdeburg – în jurul lui, câmp cât vedea cu ochii și vânt care-i sufla în față. Îl cuprinse iar jalea, nicăieri nu zărea vreo scăpare, nicăieri vreo alinare a chinurilor lui, așa că se lăsă moale și se întinse în mijlocul drumului.

— Ai luat-o razna? îi strigă hoțul. Vrei să rămâi aici? Ce te paște dacă te prind? Doar butucul, spânzurătoarea, gulerul de fier sau capra spaniolă[4].

— Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă aici, nu pot să merg mai departe, se văită Tornefeld.

— Ridică-te, stărui hoțul. Vrei să te treacă prin două rânduri de nuiele sau, și mai bine, să te spânzure?

Și dintr-odată se înfurie că se întovărășise cu băietanul ăsta care nu știa altceva decât să se vaite și să se trântească la pământ… un văicăreț și un pierde-vară. Dacă ar fi rămas singur, ar fi fost de mult în siguranță. Numai băiețandrul ăsta era de vină dacă dragonii îl înhățau. Și, mâniat de propria-i nesăbuință, se răsti la el.

— La ce bun ai mai fugit din regimentul tău, dacă tot te îndrepți țintit spre spânzurătoare? Trebuia să te las de la bun început să mori, ar fi fost mai bine pentru amândoi.

— Am vrut să-mi salvez pielea, de-aia am dezertat, spuse Tornefeld smiorcăindu-se ușor. Curtea Marțială m-a condamnat la moarte.

— Cine te-a pus, nefericitule, să-ți lovești căpitanul? Ar fi trebuit să te pleci și să aștepți să treacă furtuna. Ai fi putut să rămâi muschetar și să trăiești împărătește. Acuma stai aici cu buza umflată.

— A îndrăznit să ponegrească preanobila persoană a Maiestății Sale, șopti Tornefeld cu o căutătură fermă. L-a făcut mucos ușuratic, un Belșațar[5] trufaș care își ascunde desfrâul în spatele

numelui lui Dumnezeu, pe care de atâtea ori îl ia în deșert. Netrebnic eram, să-l fi lăsat să vorbească astfel despre regele meu!

— Mai bine netrebnic decât nebun. Ce-ți pasă ție de rege?

— Mi-am făcut datoria de suedez, de soldat și de gentilom, spuse Tornefeld.

Preț de o clipă, hoțului îi trecu prin minte să-l lase pe băietanul ăsta în voia sorții și să-și vadă de drumul lui. Acum însă, auzind aceste cuvinte, își dădu seama că avea și el onoarea lui, cea de vagabond, și că acest băietan, oricât de semeață i-ar fi fost vorba, rostită așa, întins pe jos, nu mai era un gentilom, ci, ca și el, hoțul, aparținea marii frății a mizeriei și că nu putea să-l părăsească la ananghie, dacă ținea la această onoare. Așa că-l luă din nou cu binișorul:

— Ridică-te, frate, pentru numele lui Dumnezeu, te rog ridică-te, dragonii sunt pe urmele noastre, vor să ne înhațe. În numele Cerului, vrei să ne împingi pe amândoi la moarte? Gândește-te la jandarmi, gândește-te la temniceri! Adu-ți aminte că în oastea imperială dezertorii sunt duși în bătăi de nouă ori în jurul spânzurătorii, până le pun ștreangul de gât.

Tornefeld se sculă în picioare și privi buimac în jur. Vântul dinspre răsărit împrăștiase pătura de ceață și se vedea până hăt departe. Hoțul își dădu seama că erau pe drumul cel bun și că se apropiau de ținta lor.

Văzu în fața lui moara părăsită și în spatele ei stuf, smârc, bărăgan, dealuri și păduri negre. Le cunoștea prea bine, pădurile și dealurile astea, pe ele se afla episcopia cu fierăria și șteampul, cu carierele de piatră și cu cuptoarele de topit fierul și de ars piatra de var. Aici suverani erau focul și episcopul cel poruncitor, cunoscut în tot ținutul ca „mesagerul diavolului”. Hoțului i se păru chiar că zărește la orizont limbile de foc ale cuptoarelor de var de la care fugise cândva. Foc și iar foc – foc

oriunde îți aruncai privirile, violet și roșu aprins și negru, de atâta fum. Acolo, una cu roabele lor, trudeau gemând „morții-vii” – hoții și vagabonzii care fuseseră frații lui; toți scăpaseră de spânzurătoare ascunzându-se aici. Toată viața spărgeau, așa cum făcuse și el odată, cu mâinile goale pietre în carierele episcopului, piatră după piatră, scoteau bolovanii încinși din cuptoare, stăteau zi și noapte în fața acelei guri care scuipa foc, sub acoperișul îngust de lemn, căruia îi spuneau „sicriu”, focul le pârjolea fruntea și obrajii, dar ei nu mai simțeau, nu simțeau decât biciul cu care vătaful episcopului și slugile lui îi îndemnau la muncă.

Acolo voia hoțul să se întoarcă, era ultima scăpare ce-i mai rămăsese, fiindcă în ținutul ăsta erau mai multe spânzurători decât turle de biserică, și știa prea bine că pentru funia sortită lui, cânepa era de mult dărăcită și melițată.

Se întoarse și privirea îi căzu pe moară. Stătea de mulți ani părăsită, cu ușile ferecate și obloanele trase. Morarul murise. Se spunea prin împrejurimi că se spânzurase fiindcă vătaful episcopului îi pusese zălog pe moară, pe măgar și pe sacii cu făină. Însă acum hoțul văzu că aripile morii se învârteau, axa grindeiului uriaș scrâșnea, iar din coșul casei morarului ieșea fum.

Exista o legendă care cutreiera ținutul, și hoțul o știa. Țăranii își șopteau la ureche că morarul cel mort se întorcea o dată pe an din mormânt și deschidea moara timp de o noapte ca să-i poată plăti episcopului câte o centimă din datorie. Însă nu erau decât vorbe în vânt, asta o știa hoțul. Morții nu-și părăseau mormintele, și-apoi acum era zi, nu noapte. Iar dacă aripile se roteau în lumina soarelui de iarnă, asta nu însemna nimic altceva decât că moara avea un nou stăpân.

Hoțul își frecă mâinile și se îndreptă din umeri.

— S-ar părea că vom avea un acoperiș deasupra capului pe ziua de azi.

— O îmbucătură de pâine și-o grămăjoară de paie e tot ce-mi doresc, mormăi Tornefeld.

Celălalt râse.

— Parcă spuneai că te așteaptă perne de puf și cuverturi de mătase… Și poate și o supă franțuzească și cozonac și niște vin unguresc?

Tornefeld nu răspunse. Și urcară amândoi, hoțul și nobilul, drumul către moară.

*

Ușa nu era încuiată, dar morarul era de negăsit, nu se zărea nici în odaie, nici în iatac; îl căutară în zadar în pod, și nici în moară nu-l găsiră. Și totuși casa era locuită, fiindcă în sobă ardea un mic foc de lemne și pe masă se afla o strachină cu pâine și cârnați și un urcior cu bere slabă.

Hoțul privi neîncrezător în jur, căci nu se născuse ieri și știa că masa asta nu fusese pusă pentru unii ca ei, fără un creițar în buzunar. Îi venea să o șteargă cu pâine și cu cârnați cu tot. Însă Tornefeld, înviorat de căldura din odaie, prinsese din nou curaj. Ținând cuțitul strâns în mână se așeză la masă, de parcă morarul afumase și prăjise cârnații aceia anume pentru el.

— Mănâncă și bea, frate! spuse el. Nu te teme, în viața ta nu ai fost socotit mai cinstit ca acum. Eu însumi mă pun chezaș pentru bucatele astea. Bea, frate! în cinstea ta și a tuturor soldaților bravi! Vivat Carolus rex! Ești luteran?

— Luteran sau catolic, cum o vrea Ăl de Sus, spuse hoțul, în timp ce începu să se înfrupte cu poftă din cârnați. De câte ori văd troițe pe marginea drumului, spun un *Ave Maria, gratia plena* și când trec printr-un ținut luteran, atunci zic *Tatăl nostru.*

— Asta nu se poate, spuse Tornefeld și-și întinse picioarele pe sub masă. Nu poți fi deopotrivă papistaș și reformat. Ține-o tu tot așa, și vei fi pierdut pentru veșnicie. Eu aparțin bisericii luterane și-i râd în nas Papei și crezului său. Carol, regele suedez, este speranța tuturor luteranilor. Să

bem împreună în sănătatea sa și pentru moartea tuturor dușmanilor lui! Ridică paharul, îl goli, apoi continuă: Acum principele elector al Saxoniei s-a unit chiar și cu țarul moscovit împotriva lui. Ce să spun! Păi asta-i ca și cum un țap și un bou ar vrea să înfrângă un cerb nobil. Nu te sfii, frate… înfruptă-te și simte-te bine! Eu sunt aici și hangiu, și bucătar, și ospătar – toate la un loc. E drept, bucătăria asta nu e prea bine garnisită. Eu, unul, tare-aș vrea niște jumări sau o bucată de friptură, fiindcă stomacului meu îi e cam poftă de ceva cald.

— Ia te uită, dar până mai ieri nu te-ai dat înapoi de la hrană rece și-ai cules cuminte de pe jos coji de sfeclă înghețate, îi spuse hoțul, zeflemitor.

— Așa e, frate. Au fost zile negre, greutăți de nedescris, n-aș fi crezut că o s-apuc ziua de mâine. Îmi și vedeam alaiul către groapă, lumânările, coroanele, cărătorii și sicriul de lemn. În fine, dar sunt în viață, slăvit fie Domnul, s-ar părea că cineva are grijă de mine și mă ferește de a morții coasă. Iar peste două săptămâni voi fi în tranșee, alături de regele meu.

Bătu cu palma peste buzunarul hainei unde păstra cu grijă ceea ce numea el „arcanum”. Apoi țuguindu-și buzele fluieră, ca pentru sine, o sarabandă, bătând darabana cu degetele în masă.

Hoțului i se urcă din nou sângele la cap din pricina acestui băietan cu ifose și sclifosit, care până mai adineaori se smiorcăia deznădăjduit în zăpadă; cât se străduise să-l aducă până aici, și acum ia uite cum fluiera, lăfăindu-se pe scaun, de parcă lumea ar fi fost prea mică pentru el. El, hoțul, nu mai avea nicio speranță decât aceea de a fi un mort între morții din cuptoarele arzânde ale episcopului. Pe câtă vreme băiatului, calea spre fericire îi era deschisă, deschisă de arcanum spre cuceriri și onoruri. Chiar și cu prețul vieții ar fi vrut să vadă hoțul acest arcanum, astfel că încercă,

folosind vorbe meșteșugite, să-l facă pe Tornefeld să i-l arate.

— Nu mi-o lua în nume de rău, frate, spuse el, dar tu te pregătești de război ca alții de iarmaroc. N-ar fi mai bine în schimb, dacă tot vrei să faci ceva, să treieri grânele unui țăran și să-i cureți grajdurile? Căci ascultă ce spun, războiul ăsta e o îmbucătură mult prea greu de dumicat, și, ca să te înfrupți din ea, îți trebuie alți dinți decât ai tu în gură.

Tornefeld se opri din bătutul darabanei și din fluierat.

— Nu m-aș rușina să fiu argat, spuse el drept răspuns. E o condiție onorabilă, căci doar la treierat i s-a arătat lui Ghedeon îngerul. Însă noi, nobilii suedezi, suntem făcuți pentru război, nu suntem buni să treierăm boabele unui țăran și să-i facem curat în grajd.

— Voiam să zic doar că ți se potrivește mai bine să stai la gura sobei decât față în față cu dușmanul pe câmpul de bătălie, spuse hoțul.

Tornefeld rămase liniștit, doar mâna îi tremura, și puse înapoi pe masă urciorul din care tocmai se pregătea se bea.

— Voi face tot ce nu pătează onoarea unui soldat, răspunse el. Cei din neamul Tornefeld au fost soldați dintotdeauna, de ce să stau eu la gura sobei? Bunicul meu, colonelul, a comandat la Lützen regimentul albastru, l-a urmat pe regele său, Gustav Adolf, și l-a acoperit cu propriul corp când a căzut de pe cal. Iar tatăl meu a fost în unsprezece lupte și bătălii și în atacul asupra Savernei și-a pierdut un braț. Dar ce știi tu, frate, de Saverne și ce s-a petrecut acolo: tunete și fulgere, fum, țipete, înainte, înapoi, zgomote, ropăit de tobă și sunet de goarnă, regrupare și din nou la atac. Că la Saverne se usucă azi hameiul și se țes covoare, asta știi tu, poate, dar dincolo de asta nu știi nimic.

— Nu uita însă că ai fugit ca un mișel din compania ta, răspunse hoțul răspicat, ți-ai părăsit regimentul cu coada-ntre picioare. Cu ochii mei te-am văzut zăcând în zăpadă și plângând. Nu-i soldăția de tine, n-ai să vrei tu să stai de pază, să sapi șanțuri, să o pornești la atac și să înduri ger și mizerie.

Tornefeld tăcea. Stătea cu capul plecat și avea privirea ațintită asupra văpăii focului din vatră.

— Vreau să zic, stărui hoțul, că tu, când ai să auzi goarna sunând, n-ai să mai știi pe unde să scoți cămașa de teamă că ți-oi pierde viața de cinci parale pe care-o duci. Ș-atunci ai să te uiți după vreo gură de sobă sau vreun horn în care să te faci nevăzut.

— N-am să-ți permit, spuse încet Tornefeld, să ponegrești în persoana mea onoarea nobilimii suedeze.

— Cu sau fără permisiunea ta, mi-e totuna, strigă hoțul. Pentru mine, toată nobilimea nu-i decât o adunătură de pungași și de trântori și nu dau doi bani pe onoarea lor de nobili.

La aceste cuvinte, Tornefeld sări ca ars, livid de furie și rușine și, neavând la îndemână altă armă mai bună, apucă urciorul de bere, pe care-l agită către hoț.

— O vorbă să mai scoți, scrâșni, și-i vai și-amar de tine!

Hoțul însă se înarmase de mult cu cuțitul de pâine.

— Haide, ce mai aștepți? râse el. Ce-i cu amenințările astea? Nu mi-e frică de tine. Ia hai să punem arcanumul la încercare – ia să vedem, te apără de toate cele? Ei, și dacă nu, ți-oi da eu atâtea lovituri, de-ai să…

Amuți, și amândoi lăsară brusc armele, unul cuțitul de pâine, celălalt urciorul de bere. Dintr-odată își dădură seama că nu mai erau singuri în odaie.

Pe lavița de lângă sobă ședea un bărbat cu o față gălbuie, tăbăcită și zbârcită, ca o bucată de piele spaniolă, cu ochii înfipți în orbite ca două coji de nucă goale. Purta un pieptar din pânză roșie și o pălărie de vizitiu cu boruri largi, de care era prinsă o pană, iar carâmbul cizmelor îi ajungea până peste genunchi. Și cum sta el așa, fără să scoată o vorbă, cu gura hâdă căscată într-un rânjet care-i dezvelea dinții, cei doi fură cuprinși de frică și hoțul înțelese că se pomeniseră cu morarul cel mort care venise anume din iad ca să vadă ce se alesese de moara lui. Așa că, ascuns vederii lui în spatele lui Tornefeld, își făcu semnul crucii, invocând patimile, și rănile, și apa, și sângele lui Christos, crezând că astfel strigoiul va dispărea, într-o duhoare înecăcioasă de fum de pucioasă, și se va întoarce de unde venise. Însă bărbatul cu pieptarul roșu rămase pe loc, nemișcat, holbându-se la cei doi ca o bufniță gata să-și înhațe prada.

— Dar pe unde-a venit domnia voastră? întrebă Tornefeld cu dinții clănțănind. Nu v-am văzut intrând.

— M-a adus o bătrânică într-o căldare, spuse bărbatul cu un râset surd. Glasul avea sunetul înfundat al lopeților de pământ ce umplu groapa la țintirim. Dar voi? Ce căutați aici? îmi mâncați pâinea, îmi beți berea, și pesemne c-ar trebui să vă spun și: „Să vă fie de bine”?

— Arată de parcă l-ar fi ținut diavolul zece ani la saramură, șopti hoțul ca pentru sine.

— Taci! Ține-ți firea! Să nu-l jignim, îi murmură în grabă Tornefeld. Iar cu glas tare spuse: domnia voastră, să-mi fie cu iertăciune. Afară totu-i înghețat bocnă și vremurile-s atât de grele, încât de trei zile n-am pus nimic în gură, Dumnezeu mi-e martor. Așa stând lucrurile, m-am poftit de unul singur la masa domniei voastre…

— Arată de parcă i-ar fi suflat o nevăstuică în față, mormăi hoțul de unul singur.

— …deși n-am onoarea de a vă cunoaște, continuă Tornefeld cu o plecăciune. Dar vă asigur că nu veți fi lipsit de dovada cuvenitei noastre reconnaissance.

Hoțul își dădea seama că nu astfel trebuia să îi vorbești unui strigoi, și își aminti că în graba și nedumerirea lui spusese descântecul greșit. Căci sângele și rănile lui Christos se invocau la dropică, vărsat sau cangrenă, iar nu ca să alungi strigoii. Însă până să apuce să spună vraja cea bună, bărbatul cu pălăria de vizitiu îi adresă cuvântul:

— Omule, te uiți la mine de parc-ai ști cine sunt.

— Știu prea bine cine e domnia voastră, spuse hoțul cu o voce sugrumată, și mai știu și din ce tărâmuri ați poposit aici. Ați venit din flăcările gheenei, acolo unde se coc merele pe pervazul ferestrelor.

Deja avea în fața ochilor iadul – abisul dogorind în care sălășluiau sufletele celor blestemați. Asta era gheena. Însă bărbatul cu pieptarul roșu se purtă ca și cum hoțul ar fi vorbit de episcopie și de cuptoarele de topit fierul și de ars varul, din care zi și noapte se îndreptau spre cer limbi de foc și rotocoale de fum.

— Văd că nu mă cunoști, răspunse el. Nu sunt dintre topitorii, turnătorii, paznicii sau calfele episcopului.

Afară era viscol. Hoțul făcu un pas spre fereastră și arătă cu mâna înspre aripile morii de vânt, care acum erau nemișcate.

— Vreau să zic, spuse el încet, poticnindu-se, că domnia voastră este același cu morarul care, cu ștreangul de gât, și-a luat adio de la lumea asta, iar acum ați venit din hăul cel dogoritor.

— Întocmai, eu sunt, strigă bărbatul cu pieptarul roșu și se ridică de pe lavița de lângă sobă, plimbându-se dintr-un capăt în celălalt al odăii. Da, eu sunt morarul cel mort, și e drept că odată, într-un ceas rău, am încercat să-mi iau zilele. Dar au venit de la episcopie vătaful cu slugile lui, m-au

scos din ștreang și felcerul mi-a luat sânge. Așa că iacătă-mă-s viu și nevătămat; acum sunt căruțaș în slujba sfinției sale episcopul, cutreier lumea în lung și-n lat, îi aduc stăpânului meu mărfuri din toate țările și orașele, de la Veneția, Mechelen[6], Varșovia și Lyon. Și voi? Ce hram purtați? De unde veniți și încotro o apucați?

Hoțul îl urmări neliniștit pe bărbatul care umbla prin cameră cu pintenii zăngănind. I se părea că individual acesta care demult dăduse ortul popii și acum se dădea drept un om în carne și oase știa prea bine cu cine avea de-a face, și că el, hoțul, nu făcuse toată viața decât să fure tot ce-i picase în mână: slănină, ouă, pâine și bere, rațele din iaz și nucile din pom. Așa că preferă să tacă în legătură cu îndeletnicirea lui. Arătă șovăitor spre pădurile întunecoase unde se aflau șteampurile, și spuse:

— Acolo vreau să-mi încerc norocul.

Morarul râse surd și-și frecă mâinile osoase.

— Dacă vrei să mergi într-acolo, spuse el, treaba e ca și făcută. Sfinția Sa e un bun stăpân. În fiecare zi vei avea o livră de pâine în mână și o jumate în supă. Apoi mai primești untură de doi creițari, seara terci și duminica păsat cu berbec înăbușit.

Hoțul închise ochii. Fuseseră vremuri grele, în zece zile nu pusese decât o îmbucătură de mâncare caldă în gură, și asta când prinsese o cioară și-o fripsese pe jar. Respiră adânc, de parcă strachina cu carne ar fi fost deja pe masă în fața lui.

— Berbec înăbușit, murmură el. Cu chimion.

— Cu chimion și nucșoară, îl asigură morarul. O să fii omenit cum se cuvine.

Se întoarse spre Tornefeld.

— Și tu? Ce-mi stai acolo încremenit ca sfinții în icoane, fără să scoți o vorbă? Și tu vrei să vezi zile mai bune? Nu cumva oi vrea ca Sfinția Sa să hrănească gurile tuturor pofticioșilor care nu muncesc?

Tornefeld clătină din cap.

— Eu nu rămân aici, lămuri el. Trec dincolo de graniță.

— Dincolo de graniță? Ai de gând să vezi ce gust are turta dulce cu rachiul polonez la Kielce?

Tornefeld stătea în picioare nemișcat, de parcă ar fi fost deja la regiment.

— Vreau să mă pun în slujba stăpânului meu, regele Suediei.

— Măi să fie, regele Suediei! strigă morarul cu un glas dintr-odată tăios. Să știi că de mult te-așteaptă să-i dai un sfat, două despre cum să-i alunge pe hanul tătarilor și pe împăratul Chinei. Fără tine are să fie lipsit de glorie și se teme să nu i se umfle picioarele de ciudă. Vrei să-ți încerci norocul în oastea suedeză? Patru creițari o să-ți dea pe zi, care cât ai clipi or să se ducă pe cretă, talc, ceară de ghete și șmirghel. Să iei aminte la ce-ți spun eu acum: norocul soldatului e ca sămânța pe ogorul de nisip al săracului – poți să-i faci ce i-oi face, că n-o să dea roade.

— Eu tot m-am decis să merg în războiul suedez, spuse Tornefeld.

Morarul se apropie de el într-atât, încât ai fi zis că vrea să-i pătrundă albul ochilor. Afară urla vijelia, și stâlpii de lemn care propteau acoperișul gemeau sub povara zăpezii. În odaie însă era liniște, nu auzeai nimic în afară de răsuflarea celor trei bărbați care nu se slăbeau din ochi.

— Smintit ce ești, spuse morarul după o lungă tăcere. Moartea te paște, de nu-ți dăm o mână de ajutor. Șaișpe gloanțe ies dintr-o livră de plumb, și fii sigur că una dintre ele e deja gata, turnată anume pentru tine. Tuturor smintiților li se năzare să se ducă-n oastea suedeză, și, odată ajunși acolo, parcă-i văd cum or să se dea cu capul de pereți. Ia spune drept, de cine fugi – de plugul țăranului, de cotul croitorului, de scăunelul cizmarului ori de călimara învățatului?

— Nu fug de nimeni, spuse Tomefeld. Sunt gentilom. Tatăl și bunicul meu și-au petrecut toată

viața pe câmpul de luptă, și eu nu vreau să fac altfel.

— Ia te uită, dumnealui e de viță nobilă, îl zeflemisi morarul. Mie-mi pari mai degrabă cuc jigărit, așa zdrențăros și jumulit cum ești. Ai hârtii și acte?

— Nu am nici una, nici alta, răspunse Tornefeld. Nu am decât curajul și dorința de a lupta. Și-mi pun sufletul chezășie că…

Morarul ridică mâna în semn de protest și apoi o lăsă din nou să cadă.

— Ține-ți sufletul, n-are nimeni trebuință de el, spuse el arțăgos. Dar poate știi că azi-noapte a plouat pe toate drumurile cu soldați. Dragoni și Muschetari, toți pe urmele tâlharilor polonezi vor să termine cu ei o dată pentru totdeauna. Și fără hârtii și acte vei trece anevoie granița.

— Anevoie sau nu, eu m-am hotărât. Mă duc la război, în oastea suedeză, răspunse Tornefeld.

— Atuncea mergi unde ți-e voia, la război, strigă morarul scoțând un sunet ca de roată neunsă, se vede treaba că n-am cum să te aduc pe drumul ăl bun. Așa că fă bine și plătește ce-ai mâncat și mergi cu Dumnezeu înainte!

Și cum stătea el așa cu degetele lui strâmbe și cu dinții dezveliți și cu ochii de moroi care-i luceau ca două văpăi, pe Tornefeld îl cuprinse teama. Tare ar fi vrut să-i arunce pe masă o jumătate de gulden și să se pitească în spatele sobei, cu pătura până peste urechi, numai să nu-l mai vadă pe morar în fața ochilor. Dar chiar dacă și-ar fi întors toate buzunarele pe dos, tot nu ar fi sărit din ele nici măcar un singur creițar amărât.

Făcu doi pași înapoi și se îndreptă spre hoț.

— Frate, îi șopti, ia uită-te în buzunar și vezi, n-oi găsi vreun gulden sau vreo juma’ de gulden? Nu de alta, dar nu mai am nicio lețcaie și se pare că trebuie să-i plătim zgârciobului ăstuia.

— Cum să găsesc un gulden? se tângui hoțul. De atâta amar de vreme n-am văzut unul, că nici

nu știu dacă sunt rotunzi sau zimțați. N-ai spus tu că te pui chezaș pentru tot ce mâncăm și bem?

Tornefeld îi aruncă o privire îngrijorată morarului, care stătea aplecat deasupra vetrei, aţâţând focul.

— Atunci, Domnul să ne ajute, totul e-n mâinile tale acum, îi spuse hoțului. Trebuie să te duci degrabă la nașul meu la Kleinroop, asta e lângă satul Lancken. Ai să-i spui că sunt aici și-ai să-l rogi să-mi trimită bani și haine și-un cal.

— Viață lungă să-ți dea Dumnezeu, frate, spuse hoțul. Dar să știi că pielea mea mi-e mai scumpă decât a ta, și n-am de gând să ajung pe mâna dragonilor. Ce treabă am eu cu stimatul tău naș?

Privirea lui Tornefeld era ațintită pe fereastră; se uita la viscolul care se întețea din ce în ce mai tare, deja nu se mai vedeau aripile morii.

— Trebuie să mergi tu în locul meu, stărui el. Te asigur că-ți rămân recunoscător pe vecie. Eu sunt bolnav, nici că se poate mai bolnav, doar vezi asta, și dacă ar fi să ies în frig și-n nămeți, cu siguranță mi-aș afla sfârșitul.

— Ei, acum ți-e frică să nu cumva să-ți înghețe nasul, pufni hoțul; și totuși parcă adineaori nu-ți mai tăcea gura despre curaj și iar curaj și despre cum îți puseseși în minte să te duci la război, în oastea suedeză. Acuma mă iei cu vorba dulce, dar mai-nainte cine mă amenința cu urciorul de bere, ce-ai mai fi vrut să mă vezi spânzurat și tras pe roată. Să meargă cine vrea la naș-tu – eu, unul, aici rămân.

— Să-mi fie cu iertare, frate. N-a fost decât o glumă, și-mi pare rău, Dumnezeu mi-e martor, se rugă Tornefeld cu glas moale și descumpănit. Nu vreau să te mint: teamă nu mi-e nici de dragoni, nici de frig. Dar în halul în care sunt acum de zdrențăros și jigărit, nu vreau să mă arăt în fața nașului și-a tinerei demoazele. Du-te tu în locul meu, fii bun și fă-o din dragoste frățească. Spune-i că voi avea onoarea să mă arăt vederii lui de-ndată

ce voi ajunge un brav soldat. Te asigur că vei fi cinstit cum se cuvine și că vei primi o răsplată grasă pentru solia ta.

Hoțul chibzui. Ca să ajungă în satul Lancken, trebuia să facă pe drumul pe care venise cale întoarsă preț de trei mile. Poate că tocmai acestui nobil naș al tovarășului său de suferință îi aparțineau ogoarele sărăcăcioase peste care trecuseră. Și oricum tare-ar fi vrut să-l vadă pe bărbatul care se lăsa amarnic păcălit și furat de vătaf, sămădău, ciobani și slugi.

Drumul nu era lipsit de pericole, asta o știa prea bine. Dacă dragonii puneau mâna pe el, știreangul îl aștepta, fiindcă erau spânzurători la toate răscrucile de drum. Dar era învățat cu primejdia. Soarta îl pusese de-atâtea ori să aleagă între a muri de foame sau a fi spânzurat. Și acum, când voia să pună capăt existenței de vagabond și să renunțe la libertate pentru o bucată de pâine și-un acoperiș deasupra capului, tocmai acum îl cuprinsese o dorință încăpățânată de a mai merge încă o dată acolo unde vuia vântul aprig și de-a mai dansa pentru ultima oară o curantă cu moartea.

— Voi merge dară, și tu rămâi, îi spuse lui Tornefeld. Dar oare va voi Excelența Sa, nașul tău, să primească un ins atât de mărunt, ca mine?

— Orice om merită prețuirea altuia, spuse Tornefeld repede, de frică să nu se răzgândească hoțul. Și arată-i acest inel cu sigiliu, atunci are să știe că de la mine vii. Fii cumpătat și spune ce-ai de spus fără ocolișuri. Bani să-ți dea înainte de toate, căci ca să trec granița va trebui să am punga plină. Apoi să-mi trimită un rădvan, un palton gros, cămăși, eșarfe, ciorapi roșii de mătase…

Hoțul se uită neîncrezător la inelul de argint pe care Tornefeld și-l scosese de pe deget.

— Are să spuie că l-am furat, spuse el.

— N-are să spună așa ceva. Și chiar dacă spune, ca să-i arăți că nu minți, amintește-i cum, când eram copil, m-am dat cu sania cu duduca și caii s-

au speriat și sania s-a răsturnat. Dacă aude asta, are să știe că eu sunt. Și să-mi trimită o haină din brocart înflorat și una din atlaz cu funde și dantelă. O pălărie de gală, două peruci negre, o cămașă de noapte de mătase…

— Și cum îl cheamă pe naș? îl întrerupse hoțul.

— Christian Heinrich Erasmus von Krechwitz auf Kleinroop, spuse Tornefeld. Și nu uita: cele două peruci negre, una mică și una mare, pălăria de gală cu firet, haina *a la mode* din atlaz…

Hoțul ieșise deja pe ușă. Un vânt înghețat năvăli în odaie. Morarul se ridică și-și încălzi mâinile la focul dogoritor din vatră.

— Domnul Christian von Krechwitz, mormăi el. L-am cunoscut bine. Un om aspru, impunător. Dumnezeu să-l odihnească.

Începuse să se întunece când hoțul ajunse în sat. Nu mai ningea, însă era din ce în ce mai frig, iar vântul sufla rece și tăios, înghețându-i urechile. Pe uliță nici țipenie, doar un câine mare, brun rătăcea schelălăind printre casele și hambarele sărăcăcioase. O lumină palidă și un sunet înăbușit de cimpoi răzbăteau dinspre han. În spatele unei alei cu arțari, acoperișul de ardezie al conacului Kleinroop strălucea umed.

Apropiindu-se de casă pe iazul înghețat, hoțul nu se putu abține să nu se gândească iar la stăpânul care avea în slujba sa cei mai proști argați și-și lăsa ogoarele pe mâna lor.

„De ce oare”, se întrebă el, „acest domn von Krechwitz nu iese niciodată din casă? O dată măcar să se ducă la câmp, și-ar vedea cum stau lucrurile. O fi orb, de nu-și dă seama? Sau stă în pat, bolnav de dropică sau de ftizie, și-nghite cât e ziua de lungă ulei de măsline, vermut și electuar[7]? De ce nu merge niciodată pe ogoarele lui? Ori poate că-i vreun visător, unul cu capu-n nori care stă închis în odaia lui și se întreabă, fie iarnă, fie vară, cine ajunge mai degrabă în rai – femeile ori bărbații – și cum o fi pe Lună. Ori te pomenești că

nici nu șade pe moșia lui? Pun rămășag cu mine însumi – nimicul din buzunarul drept pe nimicul din cel stâng – că nu șade aicea. E la oraș, își petrece vremea mânuind spada, dănțuind, stând la masa de joc și cântând serenade la doamne, își lasă oamenii să-și facă de cap, și la moșie nu vine decât să-și ia banii. Din ăsta mi-e acest domn von Krechwitz. Și-odată ce-a strâns o sută de taleri, apoi cu siguranță dă iar fuga la oraș și nu se întoarce până n-a risipit toți banii și a mai făcut și datorii de alte sute de taleri. Da, da, din ăsta mi-e acest domn von Krechwitz. Iar dacă are datorii, stă frumușel acasă și-și face socoteli cum să se-mbogățească peste noapte. I-aș putea da eu vreun sfat, două. Pământu-i bun, doar un pogon de țelină la trei de arătură. Numai de-ar pune îngrășăminte și de-ar semăna cum se cuvine, după cum o cere pământul ăsta – pe-ogorul ăsta secară, pe ăla ovăz alb timpuriu, și grâu doar pe pământul ăl mai de soi, da, numai de-ar pune să fie semănat cum trebuie și de-ar grăpa mai bine și-ar smulge buruiana, apoi să vadă atunci cum geme câmpul de-atâtea grâne. Firește, s-ar mai cădea și să-și strunească slugile: să nu-l scape din ochi pe sămădău, să-l trimită pe vătaf la plimbare și să ia singur frâiele-n mână – asta ar trebui să facă, și nu să-și facă de cap în oraș cu servitori în livrele și cu muzicanți cântând doamnelor la fereastră…”

Deodată, hoțul fu smuls din rătăcirea gândurilor sale. Auzi clinchet de zurgălăi și un trosnet de bici; sări de îndată la o parte și se tupilă în spatele unui morman de zăpadă.

O sanie luneca încet și anevoie pe pojghița de gheață a iazului, o sanie veche, hodorogită și uruitoare, trasă doar de o mârțoagă sfrijită; pe tapițeria îngălbenită și zdrențuită a ușii însă, se vedeau rămășițele unui blazon nobiliar. De pe capră, lumina unui felinar cădea pe fața unui om care, înfofolit într-o blană de oaie, stătea în sanie rezemat pe spate; preț de o clipă, hoțul zări un nas

ca un bulb de ceapă, învinețit de frig, o gură posomorâtă și o barbă neagră, în furculiță.

Se ridică dindărătul mormanului de zăpadă și privi clătinând din cap în urma saniei.

„Carevasăzică, ăsta-i acest domn von Krechwitz”, mormăi el. „Nu-i nici visător și nici cu capu-n nori, și nu arată a unul care se uită după muieri și le face daruri, nici a unul care-și prăpădește banii la masa de joc. Are chipul unui om care nu se satură niciodată cu cât are și nu le-ar da celor din jur nicio monedă de trei pfenigi, așa arată, zgârcit și rău. Dar de ce oare acest bărbat cu o căutătură atât de aprigă nu se pricepe să-și pună slugile la respect?”

Pierdut în gândurile acestea, hoțul merse mai departe, și nu dură mult până găsi răspuns la întrebarea lui.

„Am găsit”, își spuse. „Acest domn von Krechwitz o fi făcut odată vreo faptă necinstită și și-o fi ascuns păcatul de ochii lumii, nimeni nu-l știe, afară de slugi; ele știu, dar tac, și de-aia e el acum la mâna lor. Și-o fi ucis fratele să capete moștina sau și-o fi otrăvit soața pentru bani. Iar lui i-e teamă că slugile-ar putea să-l dea-n vileag și să vorbească împotriva lui, și de-aia nu cutează să le deie afară.”

Sania opri. Porțile se dădură în lături și un argat apăru cu un felinar în mână. Se înclină adânc, reverențios, însă bărbatul din sanie sări, îi smulse vizitiului biciul din mână și începu să-l lovească cu furie.

— Ticălos ce ești! Vierme! strigă el atât de tare, încât putea fi auzit până departe. Țărănoiule! Porc împuțit! Ce mi-ai trimis cea mai șubredă sanie și cea mai prăpădită gloabă? Dracu’ să-ți mulțumească pentru osteneală! O vorbă să nu scoți! Să te-nvești minte cu cine ai de-a face, să știi o dată pentru totdeauna cum să te porți!

Spășit, argatul nu se clinti. În cele din urmă, istovit, bărbatul din sanie lăsă să-i cadă biciul din

mână, iar argatul se aplecă și-l ridică. Apoi, sania dispăru în spatele porților și împrejur se făcu iar liniște și întuneric.

„Așa le trebuie slugilor, așa le trebuie", mormăi hoțul frecându-și mâinile. „Știe cum să se poarte cu ele, nemernicii ăștia nici nu merită altceva. Fiecăruia i se cuvine o porție zdravănă de chelfăneală. Dar de ce, dacă tot face atâta caz de o nimica toată și sare pe slugi ca pe urșii de la circ, de ce dracului nu e-n stare să-și apere mai bine ce-i al lui? Cum de îngăduie să i se strice ogoarele și să-i putrezească sămânța-n pământ? Asta nu pricep. Să mă ierte Dumnezeu, dar nu pricep nici în ruptul capului."

Își continuă drumul, clătinând din cap. Porțile erau de-acum închise și ferecate, dar ochiul priceput al hoțului găsi de îndată un loc prin care se putea strecura lesne dincolo de zid. Și în timp ce se cățăra cu băgare de seamă, îi dădu prin minte un alt gând care părea să lămurească întru totul purtarea acestui domn von Krechwitz.

„Unii moșieri de prin părțile astea își pun temeiul nu-n ogor, ci-n tamazlâc", își spuse. „Și pe bună dreptate. Sub nouă taleri nu se vinde o vacă, ba o dai chiar cu zece dacă-i bună de lapte. Iar dacă luăm vițelul, untul și băligarul atunci vaca aduce an de an patru taleri germani. Și-apoi mai sunt și oile. Oaia are dinții ăi mai puternici și n-are trebuință de prea multă îngrijire; cioban să aibă și o luncă cu iarbă deasă, și dă juma' de livră de lână la un tuns. Cu siguranță s-ar găsi cineva să vrea să-i ia locul acestui domn von Krechwitz. Nu se sinchisește el nici de grindină și nici de șoareci și gâze și nici de pârjol, căci și-a arendat ogoarele și s-a dat pe păstorit. Mânji, miei și viței, din ăștia-și scoate el banii. Lâna sileziană e prețuită în Polonia și la moscoviți, ba ajunge până-n Persia. Lâna bună se plătește-ntotdeauna bine. Știe el ce face, acest domn von Krechwitz…"

În vreme ce se gândea la toate acestea, hoțul lunecă pe zid în jos. Curtea era pustie, nu se zărea nici țipenie; o grapă răsturnată zăcea la poartă, o furcă se ițea din zăpadă. Sania pe care o văzuse era de mult în hambar și calul în grajd. Părea că argații încetaseră lucrul și se duseseră în odăile slugilor.

Hoțul păși încetișor, nesigur către conac, însă după câțiva pași rămase locului – mai era timp. N-avea decât să aștepte Tornefeld pălăria lui de gală, haina lui *a la mode* și ciorapii lui roșii de mătase, fără de care războiul nu ar fi fost război, să le aștepte încă un ceas, ce-i păsa lui, hoțului, de asta? Căci înainte să-i dea stăpânului solia pentru care venise, avea de gând să vadă saivanul despre care desigur că se vorbea în tot ținutul, și-n Polonia, voia să vadă cu ochii lui berbecii de prăsilă spanioli, voia să știe cum erau ținute oile și cum erau îngrijiți mieii să treacă iarna grea.

Ușa saivanului era ferecată, însă pentru hoț, asta nu era o opreliște. Ca un râs, atât de tiptil și de repede se cățără peste zid. Strecurându-se printr-o deschizătură strâmtă ajunse în șopron. Și de acolo coborî pe scară, în staul.

Vasăzică ăsta era vestitul saivan al domnului von Krechwitz! Arăta îndeajuns de jalnic. Abia dacă erau trei duzini de oi într-un staul în care ar fi încăput mai bine de o sută. Trei duzini de oi prost îngrijite, cu lâna cea mai aspră și umflate de umezeală și nutreț prost. Iar de berbecii spanioli, nici urmă.

Hoțul luă felinarul din grajd și trecu de la un animal la altul, numărând bătălii, berbecii, mieii de un an, mieii de doi și oile.

„Nu, saivanul nu-i aduce stăpânului niciun folos, e limpede că se lasă furat”, își spuse el mânios, de parcă oile erau ale lui. Drept e că nu-i ușor să găsești un oier cinstit. Oierii sunt toți niște netrebnici, în cel mai bun caz își dau mieii să sugă la oile stăpânului. Da’ ăsta-i întrece pe toți ceilalți. Două căruțe cu fân din cel proaspăt, de pe câmp,

atât îți trebuie ca să treacă iarna treizeci de oi. Da' eu ce-am văzut în șopron erau numai paie și nicio mână de fân. Iarba verde și grasă de pe pășuni, ciobanul trebuie c-a vândut-o pe bani buni, în vreme ce oilor le dă acum otravă: paie tari, ațoase. S-a dus prășitul.

Se opri și privi cu atenție una dintre oi.

„Oaia asta-i bolnavă", văzu el. „Râie n-are, poate o avea viermele-plămânului sau putregaiul-ploii. Asta de atâta umezeală. Cum să nu știe ciobanul că oile trebuie ferite de umezeală? De-aș fi eu acest domn von Krechwitz…"

Puse felinarul pe jos și îi deschise botul animalului.

„Aoleu, Doamne!" Îngăimă îngrozit. „Nu, nu-i viermele-plămânului, oaia asta are cărbune. Și ciobanul habar n-are sau nu-i pasă. Ar trebui omorâtă imediat, dar în așa fel încât să nu curgă picătură de sânge, și leșul trebuie îngropat adânc în pământ. Dar el ce face? Lasă animalul bolnav cu celelalte la un loc. Și stăpânul? Doamne, Dumnezeule, stăpânul ăsta-i prea leneș ca să intre-n grajd sau poate-i e scârbă de duhoare. Dar trebuie să știe ce fel de cioban are, trebuie să afle că la el în staul bântuie cărbunele."

Hoțului îi fu de ajuns ce văzuse. Asemenea pisicii din hulubărie, se strecură afară. O vreme se preumblă în curte printre acareturi, și ce-i fu dat să vadă îl încredință că norocul îl părăsise cu totul pe stăpân.

„Argații și slujnicele fug toți de muncă de rup, adunătura asta de netrebnici nu-i bună de nimic. În șopron, grânele-s putrezite. Trebile iernii nu-s făcute, nu-s tăiate lemnele, iar inul pe vremea asta ar trebui să fie uscat și tăiat, și ei nici măcar nu l-au bătut. Numai mâncăi și pilangii are stăpânul în slujba lui. Baciul și ciobanii mănâncă în zilele de lucru supă de lapte și friptură, și fiecare are un urcior de bere pe masă – da chiar, ce-i azi, hramul bisericii ori post? Aicea totu-i anapoda, slugile

prăznuiesc pe spinarea stăpânului. Măiculiță, de-aș fi eu acest domn von Krechwitz! Și stai să vezi cum o arăta în grajd la vaci! Unei vaci trebuie să-i schimbi în fiecare zi paiele, iar de viței trebuie să te-ngrijești ca de copiii mici. Aicea însă…”

Ușa grajdului se deschise, și doi bărbați ieșiră. Hoțul abia avu timp să se arunce la pământ.

Unul din cei doi părea să fie vătaful, care vedea de trebile moșiei. Era încărcat cu catastife ca un catâr. Avea trei sub braț și două în mână, iar cu cealaltă mână flutura felinarul; la brâu avea o călimară și la ureche două pene de scris. Stătea umil în fața bărbatului cu barba în furculiță, care cu puțin timp înainte trecuse cu sania pe lângă hoț.

„A cercetat grajdul de cai”, își spuse hoțul, care zăcea, înghețat, în zăpadă, „și-acuma se lasă cu bătaie. Parc-ar vrea să-i sucească gâtul vătafului, nu alta. Și dacă m-aș mai scula și eu și i-aș spune cum stă treaba în celelalte grajduri, și că o oaie are cărbune! Dar stai, că văd c-acu’-i-acu’.”

— Ai luat-o razna! strigă bărbatul cu barba în furculiță, și vătaful, de frică, scăpă catastifele în zăpadă. Două sute de guldeni! Lasă-mă-n pace! În duminica Floriilor să te văd la față, nu mai-nainte. Două sute de guldeni! Da’ de unde-ai vrea să-i scot, că doar la mine nu plouă cu ducați. În lunea de după a cincea duminică din postul Paștelui i-am împrumutat stăpânului tău trei sute de guldeni și de Sfântul Leonard două sute douăzeci. Aici în casă banii se risipesc ca fumul pe coș.

Se opri să respire adânc; fața-i era vânătă de furie și de frig. Iar vătaful începu a-i vorbi cu voce tânguitoare.

— Domnia voastră știe că avem casa plină de oaspeți nepoftiți, care cer zilnic friptură la masă și vin, și clătite. Iar țăranii vin și ei și cer pâine și semințe de semănat.

— Să-i spui stăpânului tău să-și vândă inelele și lanțurile, așa are să aibă bani, strigă bărbosul. Că

banii mei sunt împrăștiați prin tot ținutul ăsta, îmi cere toată lumea și nu fac față.

— Inelele și lanțurile sunt de mult la evreu, oftă vătaful. Am vândut cănile de argint și vasele de spălat pe mâini, am vândut caleștile, rădvanele, trăsurile și briștile, semințele de semănat le-am împrumutat de unde-am putut, iar pentru fiecare zece duble trebuie să dăm înapoi douăsprezece. Iar stăpânul meu s-a gândit că dumneavoastră, ca naș atât de generos și de…

— Ei, drace! Acuma sunt din nou nașul cel generos! Anul trecut însă, la înmormântarea lui tată-su, unde eram eu când Kaspar von Tschirnhaus i-a dus coiful, Peter von Dobschütz scutul drept și baronul von Bibran i-a ținut calul? Unde eram eu când Georg von Rottkirch i-a purtat blazonul și Hans Üchtritz din Tschirna crucea și spada, și Melchior Bafron scutul stâng și cei din familiile Nostiz și Lilgenau i-au ținut în biserică giulgiul? Îți spun eu unde eram: eu v-am împrumutat banii pentru păturile de mătase de pe cai, banii pentru prapurul din tafta roșie și banii pentru preot și banii pentru lumânările de ceară, cu două sute douăzeci de guldeni v-am împrumutat, și drept răsplată mi s-a dat voie să cânt în cor: „Dumnezeu să-l odihnească!” – asta a fost singura onoare care mi s-a făcut.

Acum, hoțul știa tot ce-i trebuia. Bărbatul cu nasul ca un bulb de ceapă și cu barba în furculiță nu era stăpânul, ci un cămătar din vecinătate, unul dintre aceia care jefuiau moșiile, strângeau bani cu duiumul și nu-și lăsau vecinii să le tihnească pâinea cea de toate zilele și acoperișul deasupra capului. „Ptiu, rușine!” mormăi hoțul. „Nu-i altceva decât un cămătar ordinar; și eu, care-l crezusem domn de viță nobilă. Unde mi-or fi fost ochii! Acuma însă e musai să ciulesc urechile și să bag de seamă ce își spun, căci cu siguranță cei doi sunt puși pe fapte rele. Sunt ca două boabe-ntr-o păstaie – dacă unul aduce cu Iuda, apoi celălalt tot

Iscariotean e.” Vătaful care-i semăna Iscarioteanului scurma zăpada cu piciorul. Cămătarul își suflă nasul cu putere și spuse:

— Transmite-i stăpânului tău salutări de la nașul lui, baron de Saltza din Düsterloh și Pencke, și spune-i că nu are de gând să-i mai dea bani, nici taleri, nici guldeni, și că nu are nevoie de livezi sau de drepturile de pășunat drept gaj. Dar dacă vrea să vândă calul de călărie, pe Diana, și ogarul, pe Iason, sunt dispus să-i dau optzeci de guldeni pentru ei – așa să-i spui stăpânului tău. Ei, și dacă animalele nu-s de vânzare, atunci asta e, cu Dumnezeu înainte. Atunci poți să faci bine să-mi înșeuezi caii și eu plec de unde-am venit.

„Pentru numele lui Dumnezeu!” oftă hoțul. „Ia auzi la el… deci este de neam nobil, are blazon, dar asta nu-l împiedică să ia și pielea de pe om, cămătar josnic ce este, asta nu-i știrbește onoarea de gentilom. Decât așa un nobil, mai bine în sărăcia mea.”

— Optzeci de guldeni nu-i mult, fu de părere vătaful. Luminăția Voastră trebuie că știe că numai ogarul face cincizeci de guldeni.

— Optzeci de guldeni dau, și niciun creițar în plus, exclamă cămătarul. Unde mai pui că-i un târg prost pentru mine, că doar pe un parip și un ogar dau mai mult pe zi ca să-i hrănesc și să-i îngrijesc decât îmi aduc ei într-o lună.

— Dar calul ăsta și câinele ăsta vă vor aduce foarte mult, spuse vătaful cu un râset behăitor. Gândiți-vă că stăpânul meu va fi nevoit să bată la ușa casei voastre dacă va voi să-i vadă pe Iason și pe Diana. Și stăpânul va veni în fiecare zi, o știu precis, fiindcă nu poate trăi fără calul și câinele ăsta.

— Crezi că o să treacă pe la mine? întrebă cămătarul. Dac-o va face, n-am să-i spun să plece. Spune-i că nașul său, baronul von Saltza, e ca busuiocul din grădină: dacă-l rupi, pute ca dracu’

și înțeapă la ochi, dacă însă-l mângâi duios, dă un parfum încântător.

— Am să-i spun, am să-i spun în fiecare zi, promise vătaful. O sută zece guldeni, Luminăția Voastră. Optzeci pentru stăpân și treizeci pentru mine. Doar știți cum am fost mereu servitorul credincios al Luminăției Voastre, și-ntotdeauna am vrut ce-ați vrut și dumneavoastră.

— Douăzeci pentru tine, ți-ajunge atât, spuse bărbosul, care dintr-odată se înveselise.

Apoi merseră amândoi înspre casă, iar hoțul se ridică și-și scutură zăpada de pe haine.

„Aici treaba-i tare încurcată, își spuse. „Dacă fiecărui nenorocit de pe moșia asta i-ar atârna un clopot de gât, nu s-ar mai înțelege om cu om de-atâta larmă. Of, von Krechwitz ăsta! Da' las' că-i spun eu că la oi bântuie cărbunele și că vătaful îl păcălește și că propriul naș de botez îl ține de prost și că argații și slujnicele se îmbuibă pe spinarea lui, sărăcindu-l pe zi ce trece. De la mine are să afle el cum stau lucrurile, și poate mi-o da și mie o farfurie de supă de bere, da' oricum o fac eu și de pomană.

Se ridică în capul oaselor. O schimbare stranie se petrecuse în el. Uitase că venise ca sol al lui Tornefeld, acum avea altă însărcinare. I se părea că el, hoțul, era singurul om cinstit de pe moșia aceea, și ca om cinstit voia să stea de vorbă cu stăpânul.

Altădată, când voia să intre într-o casă străină, se furișa cu atâta meșteșug precum cârtița într-o grădină cu flori. De astă dată însă merse pe drumul drept; pentru prima oară în viața lui se apropie de ușă senin și fără teamă; era un om cinstit, voia să intre și să aibă o vorbă cu stăpânul.

Însă tocmai când se pregătea să bată la ușă, ca unul care n-are gând rău, aceasta se deschise dintr-odată și doi dragoni, dușmanii lui și ai tuturor vagabonzilor, ieșiră. Aveau cu ei traiste de nutreț și felinare. Și de cum îi văzu, hoțul uită că se făcuse om cinstit; frica de odinioară puse stăpânire pe el

și o rupse la fugă, iar dragonii își aruncară sacii și se luară după el. „Cine-i acolo? Răspunde!” Îi auzi strigând, și „Stai pe loc, sau trag!” Dar nu stătu pe loc; dăduse deja colțul casei și fugea mâncând pământul. Însă auzi voci venind înspre el.

Acum se opri. „Încotro?” Acolo, unde era, argații strânseseră zăpada într-o movilă. Se aruncă la pământ și se vârî adânc în zăpadă. Stătu nemișcat, și dragonii trecură pe lângă el. – „Unde e?” îi auzi strigând. „L-a înghițit pământul?” – Apoi, când se făcu din nou liniște, ridică încet capul; dragonii dispăruseră, dar puteau veni oricând înapoi. Ieși de sub troianul de zăpadă, „încotro?” se întrebă din nou. Deasupra lui, la o înălțime cam cât de două ori un stat de om, era o fereastră cu pervazul lat. „De-aș putea să mă sui acolo!” Îi trecu prin minte. Își luă avânt și, dintr-un salt se prinse cu amândouă mâinile de pervazul plin de cioburi și cuie ascuțite; se răni până la sânge. Însă nu luă în seamă durerea, ci, ținându-se bine, se cățără până sus. Odată acolo, deschise cu dibăcia meseriei storurile sparte și se lăsă în jos până dădu cu picioarele de podea.

Și astfel, ud leoarcă și aproape înghețat, cu respirația tăiată și pieptul arzând, tremurând de frig și de frică, hăituit și cu mâinile sângerânde – astfel pătrunse hoțul pentru întâia dată în conacul al cărui stăpân avea să devină doi ani mai târziu.

*

Înconjurat de vechituri în încăperea în care se strecurase, hoțul rămase o bună bucată de vreme gândindu-se numai la gerul care-i intrase adânc în oase și la faptul că, așa cum i se întâmplase de atâtea ori în viața lui nenorocită, fusese la niciun pas de spânzurătoare. Scăpase. Dar pentru câtă vreme? Trebuia să-l găsească pe domnul von Krechwitz și să-i vorbească, însă dușmanii lui de moarte, dragonii, se aciuaseră în casa asta și îl pândea primejdia de a ajunge a doua oară în calea lor. Dar ce îi păsa? Trebuia să-l afle pe acest domn

von Krechwitz, fiindcă nu putea și nici nu voia s-o ia înapoi. Așteptă, să-și mai tragă sufletul. Apoi înainta. Ochii i se obișnuiseră cu întunericul, și în fața lui văzu o ușă grea, cu bare de metal, întredeschisă; prin crăpătură abia se zărea o rază palidă, subțire, de lumină galben-roșiatică. Nu venea nici de la o lampă cu ulei, nici de la vreo lumânare, asta hoțul o știu de îndată. Dincolo de ușă nu ardea decât focul în sobă, altminteri odaia nu era luminată. Și acolo unde nu-i lumină, nu-s nici oameni, că doar nu stă nimeni pe-ntuneric, își zise hoțul. Oftă încet și mulțumit. Căci o cameră fără picior de om și cu focul arzând în sobă era taman ce-și dorea în clipa aceea. Voia să se-ncălzească și să-și usuce hainele.

Preț de un minut stătu și ascultă. Apoi crăpă încetișor ușa grea și trecu tiptil pragul.

Da, în sobă ardea focul, și o pâlpâire slabă de lumină cădea pe sipetul de argint de la perete; era gol. Hoțul schiță o schimonoseală a dezamăgire, dar apoi își aminti că nu venise de dragul furtișagului.

„Întocmai cum a spus cel de jos!” râse în sinea lui. „Domnul von Krechwitz a vândut totul la evreu. Inelele, lanțurile, farfuriile și vasele de argint. Și cu toate astea, ia te uită, nu-o duce prea rău acest domn von Krechwitz.”

Hoțul trase aer în piept. Simți miros de vin, pâine proaspătă și carne friptă. Careva mâncase de seară chiar aici, iar lui, hoțului, îi lăsase partea. Pe masă se aflau străchini, farfurii, pahare și un urcior cu vin. Oare unde era acum cel pentru care era întinsă masa și pentru care ardea focul în sobă? Hoțul cuprinse încăperea dintr-o privire. Pe un scaun lucea tăișul unei săbii. Lângă sobă zăcea o cizmă înaltă, de călărie. Și între cele două ferestre era un pat, și în patul acesta – hoțul își ținu respirația, în patul acesta era un om.

Hoțul nu se sperie. Era obișnuit cu astfel de surprize. Iar să umble tiptil printr-o cameră fără să-

i trezească pe cei care dorm – asta făcea parte din meșteșugul lui.

Însă cel din pat nu dormea, și nu era nici singur. Doi erau cei care stăteau acolo, un bărbat și o femeie.

Hoțul nu se clinti. Cu siguranță că bărbatul din pat era acest domn von Krechwitz. Își terminase treburile devreme, mâncase și băuse bine și-acum se desfăta cu aleasa inimii. Cu el trebuia hoțul să aibă o vorbă, și chibzui cum să-și facă simțită prezența și cum să-și înceapă cuvântarea.

„Binecuvântată fie casa asta, domnule!” șopti el cu o plecăciune, și numai pentru sine. „Aoleu, ce-o să mai sară din pat când o s-audă că-n grajd e molimă. Dar să nu încep cu asta, că n-a sosit încă timpul; să văd mai întâi ce pun cei doi la cale.”

Foarte mulțumit că norocul i-l scosese în cale atât de iute pe acest domn von Krechwitz, se puse pe ascultat. Întâi nu izbuti să deslușească decât foșnete și șoapte. Apoi se auzi un căscat înăbușit. Bărbatul se ridică și își întinse brațele.

„Binecuvântată fie casa asta, domnule!” Începu hoțul să-și încropească cuvântarea. „Luminăția Voastră stă aici, în pat, și nu știe că jos, în saivan, e molimă. Slugile nu-s bune de nimic. Ar trebui să le… Nu!” se întrerupse. „Așa nu pot începe. E ca și cum mi-aș pune cizma stângă în piciorul drept. Mai întâi trebuie să-i spun de unde vin și cine m-a trimis.”

— Ce tot cască neîncetat domnul meu? întrebă deodată femeia. Numai de căscat mai e bun? De ce nu-mi mai spune „iubito”, „îngerașule”, „comoara mea”, „trandafirașule”, „lumina ochilor mei”? Repede s-a dus dragostea asta pentru mine!

„Binecuvântată să vă fie casa”, își începu hoțul din nou litania. „Domnul von Tornefeld, finul dumneavoastră, care e acum la moară, m-a trimis…”

— Ți-am promis iubirea unui cavaler, spuse bărbatul din pat. Iar o astfel de iubire nu dăinuie, e

la fel de trecătoare precum iarba de pe câmpii sau rouă de pe frunze.

— Carevasăzică, nu mai sunt comoara și pisicuța și trandafirașul și lumina ochilor domniei voastre.

— Tu trebuie să fii îndopată mereu cu vorbe dulci precum copiii cu bomboane. Nu ți-am dat eu o fundă de mătase lungă de șapte coți și două pungi cu zahăr și un taler de argint cu chipul Sfântului Gheorghe?

— Dar domnia voastră s-a săturat mult prea repede de acest joc frumos. Uleiul s-a dus, lampa s-a stins, nici măcar n-a ars prea mult.

„Pe domnul von Tornefeld Luminăția Voastră îl cunoaște”, murmură hoțul. „E la moară acum și ar dori o haină *a la mode* și o pălărie de gală și bani și rădvan.”

— Asta de la post mi se trage, spuse bărbatul. Țin tot postul, alerg după fericirea cerească precum vânătorul după mistreț și uit ușor de păcatele trupești. Când o să fiu bogat, o să țin un diacon care să se roage și să postească în locul meu.

— Ba mai bine v-ați lua unul care să le țină de urât fetelor neprihănite în locul dumneavoastră.

— Acuma taci! strigă bărbatul supărat. Neprihănită zici c-ai fost? Crezi că nu mi-am dat seama că nu erai nicidecum neatinsă? Oricum, floarea ta nu merita osteneala de-a fi culeasă.

„Dar asta nu-i tot”, murmură hoțul, cu gândul la Tornefeld. „Mai vrea și o cămașă de noapte de mătase, și ciorapi, și eșarfe, și două peruci.”

— Ce vorbe grele! strigă femeia. Neprihănită sau nu, nici domnia voastră nu e fără de cusur. Nu are decât un ochi și o ureche.

— Paguba asta mi-au făcut-o dușmanii, spuse bărbatul plin de mândrie, dar încă înfuriat.

— Iar mie mi-au făcut-o prietenii, râse femeia, iar bărbatul pufni și el într-un râs tunător, și un timp nu-și dădură seama că mai râdea și un al

treilea, căci hoțului i se păruse nemaipomenit de amuzantă conversația pe care cei doi o purtaseră în pat.

— Stai puțin! strigă, deodată, fata. Ce-a fost asta? E cineva aici.

— Neroado! spuse bărbatul. Cine să fie, mă rog, în odaie? Și cum îți închipui că a ajuns aici?

— Dacă-ți spun că e cineva cu noi! L-am auzit râzând, spuse fata și se sculă, căutând să răzbată cu privirea prin întuneric; o licărire mată a focului din sobă îi căzu pe sânii albi.

— Ia culcă-te și dă-mi pace! spuse bărbatul. În fața ușii e un dragon care nu lasă pe nimeni să intre. Dar tu cu urechile tale auzi și peștii cântând în apă.

— Acolo, uite-l acolo! strigă fata cu o voce ascuțită și prinse cu o mână brațul bărbatului, iar cealaltă îi rămase în aer, arătând în întuneric. Acolo e! Acolo, la perete! Săriți! Ajutor!

Bărbatul se desprinse din strânsoare și sări din pat, într-o clipită era cu sabia în mână.

— Hei, tu de colo! strigă el. Cine ești și ce vrei? Stai pe loc și nu mișca, de nu am să te aranjez de or să te culeagă de pe jos. Rămâi unde ești, sau îți vâr sabia în stomac.

Văzând că lucrurile nu mergeau cum se așteptase, hoțul crezu de cuviință că sosise momentul să se arate și să-i spună stăpânului cu ce gând venise și cine îl trimisese.

— Binecuvântată fie casa asta, spuse el repede și cu o plecăciune adâncă, pe care n-o văzu nimeni. Finul domniei-voastre m-a trimis și iată-mă la dispoziția dumneavoastră, căci el e la moară și așteaptă…

— Baltazar! strigă bărbatul. Treci înăuntru și aprinde o lumină! Să văd și eu cine-mi vorbește mie de binecuvântări și de fini!

— Fără lumină! Fără lumină! țipă fata. Sunt goală ca Eva.

— Dacă tot ești goală ca Eva, atunci în paradis cu tine! spuse bărbatul, o împinse înapoi în pat și aruncă plapuma peste ea.

Între timp, dragonul intrase în odaie, și o clipă mai târziu ardeau lumânările de pe masă. Hoțul se pomeni față în față cu un bărbat mic și îndesat, îmbrăcat numai cu o cămașă. Pe cap purta o pălărie cu pană și în mână învârtea o sabie.

Hoțul rămase împietrit de spaimă.

Îl cunoștea pe acest bărbat. Era căpitanul dragonilor, Năprazbaronul. Era limpede: fusese găzduit aici. Venețiene. De bărbatul acesta și de dragonii lui voise hoțul să se ascundă în iadul episcopului, ca să scape cu viață. Și iată că acum nenorocul îl adusese în această odaie, la nici cinci pași de el; de scăpare, nici nu putea fi vorba, conacul era înțesat de dragoni, nu era nicio cale de ieșire, hoțul stătea ca împietrit, dar în spaima lui își făcuse loc o oarece mirare, fiindcă temutul Năprazbaron era tare mic la stat. Și mai avea și păr ca o maimuță pe piept și pe picioare.

Căpitanul își pusese între timp o pânză neagră, prinsă de un zgârci, pe ochiul stâng – era primul pas în toaleta sa. Acum luă din mâinile dragonului pantalonii de călărie din piele și cingătoarea.

— Ei, ia să te vedem la față, spuse el. Dar fii cu luare-aminte, omule! Vezi sabia asta?

Hoțul înțelese că numai curajul îi mai putea fi de folos acum. Căci dacă lăsa să i se cunoască frica, era pierdut.

— Văd sabia domniei voastre… și? răspunse el. Încap pe ea trei duzini de păsărele. Și dintr-o lovitură domnia voastră poate tăia șapte căpățâni de varză.

— Are limbariță, și ochii-i ard în cap ca unui turbat, spuse dragonul îngenunchind în fața căpitanului și ajutându-l să-și încalțe cizmele. Dac-ar ști el cu cine are de-a face, altfel ar ciripi.

— Omule, ți-e capu-n joc, spuse Năprazbaronul. Văd prea bine că mai întâi va trebui să te învăț

bunele maniere, să te prezinți cum se cuvine în fața diavolului după ce te spânzur. Ce-ai căutat la mine în odaie, răspunde!

— Ce-am căutat? Păi pe stăpân l-am căutat, pe cine altcineva? spuse hoțul nerăbdător și fără chef, de parcă n-ar mai fi avut prea mult timp pentru căpitan și întrebările sale.

— Pe stăpân l-ai căutat? strigă Năprazbaronul. Margret! E de-al casei? îl cunoști?

Între timp, intraseră mai mulți dragoni, și fumul înecăcios al torțelor umplea încăperea. Fata care-l dibuise pe hoț în întuneric sta acum la marginea patului. Ascunsă privirilor dragonilor își trase în grabă cămașa pe ea; își ținea fusta între genunchi. Trecură câteva clipe până să răspundă:

— Nu, nu-i de-aici. Nu-l cunosc.

Căpitanul se ridicase și se îndreptă spre hoț. Cizmele îi scârțâiau.

— Păduchios, bubos, ciufulit și zdrențăros, pufni el. N-aș zice că-i trimis de la curtea episcopului să-l cheme pe stăpân la cină. Scotociți-i buzunarele! Sigur e unul din banda Negrului Ibitz.

Doi dragoni îl înșfăcară pe hoț și-i căutară prin buzunare; unul dintre ei găsi cuțitul pe care hoțul îl purta mereu asupra lui, și-l ținu la vedere.

— Ce-am zis eu, strigă Năprazbaronul. Voia să mă taie. Băiete, ia vorbește acum: Ce caută cuțitul la tine-n buzunar?

— O piesă rară, se bâlbâi hoțul râzând deznădăjduit, căci era deja cu frica în sân. Am pus să mi-l aducă flota spaniolă din Lumea Nouă, să am cu ce-mi tăia pâinea și brânza.

— Se pare că n-ai să mai tai tu multă pâine și brânză, spuse Năprazbaronul. S-a strecurat la mine în odaie, voia să aștepte să adorm și să mă omoare cu cuțitul. Lienhard, ia vino-ncoace! Trei zile ai fost prizonier la Negrul Ibitz. Ia vezi dacă nu e unul de-ai lui.

— Din banda lui Ibitz sigur nu-i, spuse acesta pe loc. Pe ăia-i știu pe toți: Afrom, Michel cel Strâmb, Bufnița, Adam Spânzuratul, Fluierătorul și Valonul. Dar pe cel de colo nu-l cunosc. Și-apoi, căpitane, banda-i încercuită, nu poate scăpa niciunul.

— Pentru un singur om nu-i cu neputință să se furișeze printre străjile noastre, fu de părere căpitanul. Nu s-a strecurat și aici în casă fără să-l vadă nimeni? Creadă-l dracu', că eu, unul, nu cred o iotă din ce spune.

— Dar dintre oamenii lui Ibitz tot nu-i, spuse dragonul foarte hotărât. Ei sunt douăzeci cu totul, și pe toți îi știu: pe Hannes Turnătoru', pe Iona Botezatu', pe Urechi-de-Vulpe, Pom-de-Foc și pe Mathes Nebunu', da' pe cel de colo nu-l cunosc.

— Spune dară cine te-a trimis, strigă Năprazbaronul către hoț. Vorbește sau, pe legea mea, pun să te bată să-ți meargă fulgii.

— Un domn de viță nobilă m-a trimis, la el slujesc și de el am grijă, domnia voastră, adevăr grăiesc, spuse hoțul care încetul cu încetul își recăpăta curajul, doar avea inelul cu sigiliu de la Tornefeld ca mărturie că era adevărat ce spunea. Și, din partea lui, am să-i spun stăpânului acestei case că…

— Cine ți-e stăpân? îl întrerupse Năprazbaronul. Pe legea mea, ciudați servitori mai are nobilimea de pe-aici. Cine este acest nobil care ține un asemenea servitor zdrențăros?

— Este finul stăpânului acestei case, spuse hoțul. Stăpânul l-a scos din cristelniță. Și eu am să-i spun de la el că…

— Finul stăpânului te trimite? strigă căpitanul pufnind într-un râs răsunător. Ei, drace! Așa stau lucrurile, carevasăzică? Apoi, bine-ai venit în casa asta! Domnul să-ți binecuvânteze sosirea, dacă ești trimis de finul stăpânului. Și câți ani ziceai că are finul ăsta, băiețandrul?

— Eu îi dau opșpce, douăzeci de ani, nu-l cunosc de multă vreme, spuse hoțul mirat de râsetele Năprazbaronului și de purtarea lui ciudată.

Fata, care între timp își pusese toate hainele pe ea, se strecură printre dragoni și se opri în fața hoțului.

— Sărmanul de tine, n-o să-ți meargă cu minciuni, spuse ea. Stăpânul nostru nu are niciun fin în toată lumea asta. Spune odată adevărul, sărmane, cazi în genunchi și roagă-te pentru mila creștinească.

— Pe toți dracii, nu! strigă Năprazbaronul. Vreau să-l văd perpelindu-se ca puiul la proțap. Distracția să meargă mai departe! Vrea să-l duc la stăpân… prea bine, dacă așa voiește. Vrea să-i aducă proprietarului vești de la finul său. Omule, vino cu mine! Baltazar! Mănușile și eșarfa!

*

Cu mâinile legate, între doi dragoni cu torțe, hoțul urcă treptele în urma Năprazbaronului; acum, că se vedea în sfârșit atât de aproape de domnul von Krechwitz, curiozitatea îl rodea și mai tare ca înainte, căci între timp îl punea pe gânduri o nouă întrebare: de ce oare Năprazbaronul, dușmanul lui de moarte, prigonitorul lui, pe care ar fi vrut să-l știe cât mai departe, de ce oare o fi râs el atât de batjocoritor când îi spusese că vine din partea finului stăpânului casei? Iar slujnica din patul Năprazbaronul i-a spus: „Sărmanul de tine, stăpânul nostru nu are niciun fin în toată lumea asta.” De ce? Cât de hain putea fi un om încât să nu aibă niciun fin în toată lumea asta? Păi, până și jelerul cel mai nevoiaș are unul. Era oare acest domn von Krechwitz atât de hapsân și de necioplit încât nicio mamă nu l-a lăsat să-i boteze copilul? Sau nici măcar creștin nu era? Să fi fost vreun turc, vreun tătar, sau un maur? Sau era atât de zgârcit, încât nu s-ar fi îndurat să dea darul de botez, sau…?

De uimire, hoțul se opri o clipă. Acum puse totul cap la cap, acum știa, și de nu ar fi avut mâinile legate la spate, și-ar fi dat cu palma peste frunte. Acum, totul era limpede. Și tot acum înțelese de ce aici umblau toți cu cioara vopsită, de ce slugile nu erau ținute în frâu, de ce erau ogoarele prăpădite și bântuia molima în grajd – prost și nebun fusese să nu-și dea seama până acum. „Câinele blând nu mușcă pe nimeni”, își spuse râzând amar și strângându-și pumnii, când se și văzu în fața unei uși întredeschise; Năprazbaronul bătu și intră în odaia stăpânului cu siguranța și cu prestanța unui gentilom, iar în urma lui, cei doi dragoni îl îmbrânciră pe hoț înăuntru.

Da, era întocmai cum își închipuise. În odaie se afla nici mai mult, nici mai puțin, decât o ființă fără apărare, o copilă de cel mult șaptesprezece ani, subțirică și gingașă și ca un înger de frumoasă. Acesta era stăpânul moșiei Kleinroop. Hoțul văzu de îndată că avea lacrimi în ochi, iar în fața ei, rezemat de cămin, stătea bărbosul, cămătarul – baronul de Saltza din Düsterloh și Pencke, căruia vătaful îi vânduse calul și câinele tinerei stăpâne.

Cu pălăria cu pană în mână și picioarele răsfirate, Năprazbaronul salută.

— Am sosit într-un moment nepotrivit? începu el. Sper să-mi fie cu iertare că o deranjez pe preanobila duducă la ceasuri atât de târzii, dar eu mâine cum se crapă de ziuă trebuie să mă sui pe cal și să plec, și ar fi fost păcat dacă înainte nu i-aș fi prezentat domniei sale omagiile mele; sper, desigur, că mi-am câștigat și eu un locșor în gândurile domniei sale.

Copila zâmbi și plecă ușor capul.

— O, domnul îmi face o mare onoare, sunt copleșită, spuse ea cu glas delicat, firav. Cu părere de rău aflu că domnul are de gând să plece. Domnul nu a fost găzduit pe placul domniei sale?

Hoțul o privi înmărmurit. Toate planurile i se năruiseră.

„Ce jale”, își spuse încet. „E atât de tânără, de-i spun că are hoți și netrebnici în loc de slugi, n-are să-mi dea crezare; e doar o copilă și-și închipuie că lumea e cinstită. Iar de i-aș mai arăta pe hârtie și că numai de pe urma laptelui și a animalelor ar putea trăi un trai îndestulat și-ar mai avea și de unde să vândă la târg, tot nu m-ar crede, că doar vătaful ei i-a spus cu totul altceva, mi-aș răci gura de pomană. Da’ frumoasă mai e, jur că-n viața n-am văzut ceva mai frumos.”

— Am avut parte de o găzduire minunată, nici nu mi-aș putea dori ceva mai bun, spuse între timp Năprazbaronul cu o plecăciune. Totul a fost orânduit *a point,* cum se cuvine. Însă trebuie să plec, să le dau de urmă pungașilor acelora. I-am încercuit pe Negrul Ibitz cu banda lui în Poiana Vulpii, și trebuie să ajung la oamenii mei, căci mâine dis-de-dimineață începe marea vânătoare.

„Uite ce lasă Dumnezeu să se petreacă pe lumea asta”, mormăi hoțul care stătea la ușă între cei doi dragoni. „Pe niște tâlhari mărunți, îi vânează până-n gaură de șarpe și e gata să-i căsăpească fără să stea pe gânduri, și ăștia-s doar niște oameni sărmani – pe când pe tâlharii de sub nasul lui, care fac arșice bunurile stăpânei lor, pe ăștia nu-i vede și-i lasă în pace.”

— *Dieu aidant,* sper s-o scoateți la capăt, spuse fata. Numai rele a făcut Ibitz cu banda lui – și aici, și dincolo, în Polonia, au jefuit căruțași, le-au gonit țăranilor vacile, n-a fost zi să nu se audă despre asta. Căpitanul este cu adevărat un al doilea Sfânt Gheorghe.

„Pentru Dumnezeu, nu-s decât niște oameni sărmani”, murmură hoțul, în vreme ce căpitanul, măgulit de laudele primite, își aranja mustața. „O bucată de pâine și un acoperiș deasupra capului să fi avut când trebuia, și nu s-ar fi apucat de furat. Dar uite, așa ceva lasă Dumnezeu să se întâmple pe pământ! Slugile din casa asta…”

— O rog pe duduca să mă ierte, scrâșni bărbosul, dar trebuie să am grijă să ajung cu bine acasă. Iar de-are să-și schimbe gândurile, îi stau și mâine la ordine.

— De mi i-ar lăsa nașul pe Iason și pe Diana, spuse fata, din nou cu lacrimi în ochi.

— Duduca poate avea destui cai de călărie, spuse bărbosul. Numai de domnia sa depinde. Și rochii frumoase, și lanțuri, inele, oaspeți în fiecare zi și o poziție bună în rândul lumii, numai și numai de domnia sa depinde.

— Îmi pare rău că nu-i pot face pe plac nașului meu, apuse fata și glasul îi căpătă curaj acum. Nașul știe că nu se poate. Mai curând soarele n-ar mai răsări. Mâna și inima mea îi sunt făgăduite altuia… pe el am să-l aștept, fie și până-n ziua de apoi.

— Îi doresc mult noroc domniței, spuse bărbosul sec. Până atunci, rămân al dumneaei preaplecat servitor. E înhămat calul?

„Îngerii s-o ocrotească”, șopti hoțul îngrozit. „Boșorogu’ ăsta nenorocit are de gând s-o ia de soață? Se potrivesc ca smoala pe omătul alb.”

— E înhămat. Sania e-n curte, iar vizitiul e gata, răspunse fata. Eu îmi pusesem speranța în mărinimia nașului meu. De mi l-ar lăsa măcar pe Iason!

— Nici nu începe vorbă, se răsti bărbosul. Am cumpărat animalele astea și le-am plătit cu banii mei. De s-ar fi știut în casa asta ce înseamnă măsura, nu s-ar fi ajuns aici. Un creițar îl aduce pe celălalt, un gulden pe-al doilea. Dar astea-s neștiute aici în casă. Aici, dacă focul nu vrea să se aprindă, slujnica de la bucătărie aruncă unt cu toptanul în sobă.

— Ce nevoie are domnul de-un câine de rasă? strigă din ușă Năprazbaronul. La vânătoare e la fel de bun un dulău de curte.

Bărbosul se întoarse spre el și-l măsură din priviri din cap până în picioare.

— I-aș rămâne îndatorat domnului dacă și-ar vedea de treburile dumisale, se răsti. Eu, unul, nu m-am amestecat niciodată în lucrurile care-l privesc pe domnul căpitan. Știu prea bine că am mulți dușmani prin părțile astea, dornici să fie în locul meu.

Năprazbaronul făcu o grimasă disprețuitoare și-și dădu capul pe spate.

— Eu sunt un om sărac, spuse. Nu am nimic al meu în afară de împuternicirea de la împărat și buna mea purtare. Dar nici pentru o mie de taleri n-aș vrea să fiu în pielea dumitale.

— Să-și păzească domnul pielea dumisale, și nu pe a mea, căci nu e de vânzare, strigă bărbosul aprins la față și cu ochii ieșindu-i din orbite. La o parte, domnule! Eu am plecat!

— Dar ce strigă domnul așa? L-a apucat turbarea? întrebă Năprazbaronul calm. Să nu se aprindă, că o să crape, ca Iuda-n știreang.

— Ca Iuda-n știreang? urlă bărbosul sufocându-se. Domnul uită cu cine stă de vorbă. Eu sunt de viță nobilă, să-și ia seama domnul, că sabia nu mi-e înțepenită în teacă.

Năprazbaronul făcu un pas într-o parte și arătă înspre ușa deschisă:

— Degrabă îi fac domnului pe plac. Am să am bunăvoința să mă bat cu domnia sa jos, în curte.

— Adio, domnule, adio! strigă bărbosul care era deja la ușă. N-am vreme să mai stau să ascult. Pe altădată. Pentru azi, ajunge, trebile mă cheamă.

Și o luă demn, dar cât putu de repede, pe scări în jos.

Năprazbaronul privi o clipă în urma lui. Apoi, i se adresă din nou copilei.

— O rog pe duducă să mă ierte, spuse el fluturându-și pălăria, dar cu tot respectul și devotamentul țin să-i spun că nașul dumisale e un netrebnic. Nu merită nici măcar o lovitură de sabie. Lui să-i dea un țânc de pe stradă una peste nas.

— Tare mă mâhnește că vrea să mă ia de soață, spuse copila cu un zâmbet șters. El spune c-ar face-o din prietenie pentru bunul meu tată, Dumnezeu să-l ierte, ca să mă scape de toate necazurile.

— Dacă asta-i prietenie, strigă Năprazbaronul, atunci de-acum înainte am să-mi caut prieteniile printre lupi, în pădure. Domnișoara spune că e făgăduită. Îmi este permis să întreb cine e norocosul care se poate mândri cu iubirea duducăi?

Hoțul se scutură ca dintr-un vis. Se surprinsese gândindu-se la ceva nemaipomenit: se făcea că, dintr-odată, nu mai era hoțul, ci cel căruia îi fusese făgăduită această nobilă copilă și că o ținea în brațe, iar obrazul ei se lipea de-al lui.

Speriat, hoțul oftă adânc în sinea lui.

„Nu! Nu!” șopti ca pentru sine, „să-mi ia Dumnezeu gândul de la ceva ce nu poate fi al meu.”

— Domnul a fost mereu bun cu mine, are dreptul să afle, spuse copila. E un suedez de neam nobil; mi-e prieten încă din copilărie, și lui m-am făgăduit. Are inelul meu, iar eu i-l port pe-al lui. De mult n-am mai primit însă vești de la el și-mi spun adesea: el te-a dat uitării, dar tu n-ai să-l uiți niciodată. Alteori însă simt că speranța nu-i pierdută și că norocul are să-mi surâdă în cele din urmă. Christian e numele lui și e finul tatălui meu, iar dinspre mamă mi-e văr.

„El e, oare chiar el să fie?” își spuse hoțul uimit peste măsură. „N-aș fi crezut. Pe țâncul ăsta de viță nobilă îl are ea la inimă, pe papă-lapte ăsta care nu e-n stare de nimic nici când stă la gura sobei, darămite când îi îngheață urechile afară… atuncea să vezi văicăreală. Tocmai mucosului ăstuia să-i fie ea credincioasă! N-aș fi crezut nici în ruptul capului! Iar el nici nu se gândește la ea, el vrea la regele Carol și la război, dar numai dacă are o căciulă de blană, să nu înghețe, și o haină a la

*mode, tr*ăsură și cai și punga plină și ciorapi de mătase și Dumnezeu știe mai ce, tafta și atlaz, să-și sufle nasu-n ele.

— Ce spune duduca? întrebă Năprazbaronul. Finul tatălui dumneaei? Oare e cu putință ca omul ăsta să nu fi mințit? L-am adus cu mine – ia vino încoace, întrupare a tuturor tâlharilor! Uite, aicea e stăpânul, fă o plecăciune, și zi cine te-a trimis!

Hoțul înaintă și se plecă, dar se feri de lumina lămpii cu ulei, care ardea cu flăcăruie vie; fața îi rămase în întuneric și el nu se mișcă. „Nu pot scoate o vorbă! Nicio vorbă nu pot scoate!” Îl străfulgera. „Nicio vorbuliță despre băietanul ăsta!” Însă de ce trebuia să tacă, să tăinuiască faptul că fusese trimis de Tornefeld – asta nici el nu știa în aceste clipe.

— Ce stai acolo și te holbezi la domniță ca vițelul la poartă nouă? îl repezi Năprazbaronul. Vorbește odată și spune cine te-a trimis.

„Nu! Nu! Nu!” urlă hoțul în gând. „Nu trebuie să afle. S-ar da peste cap și-ar vinde tot ce mai are, rochiile din cufăr, gulerele de la cămăși, cearșafurile albe, ar vinde toate astea ca să aibă el haine de gală și ciorapi de mătase. Sub niciun chip să nu afle!”

Ferindu-se de privirea ei, spuse încet:

— Nu m-a trimis nimeni.

— Aha, carevasăzică, acum nu te-a trimis nimeni, strigă Năprazbaronul. Dar jos parcă spuneai ceva de-un domn de viță nobilă, de-un fin al stăpânului, care te-ar fi trimis.

— Am mințit, spuse hoțul și trase aer în piept.

— Nici nu m-am așteptat la altceva, mormăi Năprazbaronul. A vrut să-și scape pielea.

Fără să i se audă măcar pașii, copila merse către hoț și se opri în fața lui. El însă își întoarse fața, nevrând s-o privească în ochi.

— Sărmanul de tine, de unde vii? întrebă ea. Arăți de parcă ai fi lăsat un drum lung în urma ta. Ți se citește foamea pe chip, dă fuga jos, la

bucătărie și roag-o pe slujnică să-ți dea niște supă și să-ți pună niște bucăți de pâine în ea. Mai întâi însă spune-mi de te-a trimis Tornefeld. Unde-i și de ce n-a venit el la mine?

„Dacă-i spun, vrea la el”, se frământă hoțul. „Iar dacă n-are trăsură, e-n stare să meargă și pe jos prin nămeți.” Și i se păru că vede chipul surâzător al lui Tornefeld, fericit că o are pe copilă în brațe, la fel cum și el, în visul lui nebunesc, o avusese preț de-o clipă.

Cu privirea în pământ, spuse:

— Nu-l cunosc pe domnul și nu știu nimic de el.

— Nici nu m-așteptam la altceva. La urma urmelor, cum să ajungă un coate-goale ca ăsta la un asemenea domn de vază? spuse Năprazbaronul. E unul de-ai lui Ibitz, pe legea mea. Omule, se răsti el la hoț, pe cine căutai, de te-ai furișat aici în casă?

Hoțul simți broboane de sudoare rece pe frunte, auzea deja cum îi bate ceasul cel din urmă, și totuși rămase neclintit în hotărârea lui de a nu da în vileag adevărul nici cu vorba bună, nici cu vorba rea.

— Am venit la furat, spuse el cu încăpățânare.

— Atunci să-i dăm spânzurătorii ce-i al ei, hotărî Năprazbaronul. Încheie-ți socotelile cu Dumnezeu, omule, că te-așteaptă știreangul.

— Nu-l spânzurați, se rugă copila scoțând un țipăt ușor. Pare atât de nefericit și de sărman, precis n-a avut decât zile negre toată viața.

— Ba arată atât de nelegiuit și de ticălos, încât îl cred în stare de orice ticăloșie, spuse Năprazbaronul încruntându-se. Știu mai bine decât domnia ta cum trebuie să te porți cu cei de teapa lui.

— Nu-l spânzurați, se rugă din nou copila împreunându-și mâinile. N-a făcut nimic, e doar sărac și aproape mort de foame. Îl rog pe căpitan să-l lase să plece, s-o facă de dragul meu.

Hoțul se cutremură. Niciodată nu-i mai fusese dat să audă asemenea vorbe. Toată viața fusese bătut și mustrat, amenințat cu închisoarea și cu spânzurătoarea; până și copiii de pe stradă aruncaseră cu pietre după el. Și iată că acestei nobile copile îi era milă de el. De atâtea ori privise sfidător moartea în față, însă acum îl cuprinse un simțământ ciudat. Simți o apăsare în gâtlej, iar fața îi tremura. Tare ar fi vrut să facă o faptă bună pentru copila care-i salvase viața, dar nu-i spuse totuși că Tornefeld aștepta la moară. Pur și simplu nu putea să-i spună.

— Duduca știe cu siguranță că nu-mi doresc nimic mai mult decât s-o slujesc, așa că nu trebuie decât să-mi poruncească, spuse Năprazbaronul nereușind decât să-și ascundă pe deplin supărarea. De la omul ăsta nu ne putem aștepta la nimic bun, dar dacă duduca stăruie… Omule, stăpânei să-i mulțumești c-ai scăpat de spânzurătoare.

De jos, din curte, se auzea un schelălăit prelung.

— Îi rămân datoare domnului căpitan și n-am să-l uit, spuse copila repede. Acesta-i Iason, îl aude domnul? Plânge fiindcă nu-s lângă el, știe prea bine că vor să-l ia de aici, pe el și pe Diana. Acum trebuie să mă duc să-mi iau rămas-bun de la cei mai dragi tovarăși ai mei, calul și câinele.

Se repezi pe ușă afară și coborî în grabă scările. Năprazbaronul o urmă cu pas domol. În ușă, se mai întoarse o dată.

— Pe legea mea dacă nu e din hoarda lui Ibitz, spuse neîncrezător. Omule, de spânzurătoare ai scăpat, dar nu și de bătaie. Luați-l și tăbăciți-i pielea, douăzeci și cinci de lovituri. Apoi dați-i drumul, să se ducă la căpetenia lui Ibitz și să-i spună că mâine vin cu foc și pară peste el și că are să fie o vânătoare pe cinste acolo, în Poiana Vulpii.

*

Hoțul era jos în curte, cu fața la zid, și doi dragoni îl țineau de brațe iar un al treilea mânuia nuiaua; și în vreme ce spinarea i se încovoia sub

fiecare lovitură, la nicio sută de pași de el copila, stăpâna casei, se despărțea de ființele care-i erau cele mai dragi. Își ținea mâinile încolăcite de grumazul calului, iar câinele se gudura pe lângă ea. „Cu bine, Diana”, spuse plină de tristețe și duioșie. „Dintotdeauna te-am îndrăgit. Dumnezeu să te apere, dragă Iason, căci drumurile noastre se despart aici.” Bărbosul ședea în sanie, încotoșmănat, frecându-și mâinile de nerăbdare… despărțirea îi părea prea lungă.

Hoțul nu o putea vedea, ci auzea numai schelălăind câinelui și nechezatul calului. Nuiaua șuiera prin aer, însă hoțul nu se lăsa doborât de lovituri. „Dați-i înainte! Dați-i înainte fără milă!” scrâșni el printre dinții încleștați. „Eu nu-s de viță nobilă, dar nici nu fac trebi murdare, cu camătă. Dați-i înainte! Dați-i înainte! Dați-i înainte! Eu nu-s decât un om simplu, de-aia nici nu m-aș atinge de cai, și bani, și trăsuri din sărăcia altora. Dați-i înainte! Dați-i înainte! Ce nobili mai sunt și ăștia, bărbosul care-a fugit de sabia căpitanului și Tornefeld care visează la război, dar i-e teamă ca nu cumva să-i înghețe nasul. Dați-i înainte! Dați-i înainte! Eu însă-s din altă plămadă. Aș putea trece drept nobil de mii de ori mai bine ca ei.”

Și în mintea lui înfierbântată încolți un gând grozav: se făcea că nu era hoț și vagabond, ci gentilom, și că trebuia să se întoarcă aici să pună slujitorii cu botul pe labe, să facă ordine în ograda lui, căci toate acestea – copila, conacul, moșia, ogoarele – trebuiau să devină ale lui. „Destul am stat la masa săracilor”, gâfâi el. „Acum a venit vremea să văd cum e să stai la masa stăpânilor.” Și acest gând, născut în dureri usturătoare, puse cu totul stăpânire pe el, și fiecare lovitură care-i șfichiuia trupul i-l sădi și mai adânc în suflet.

Nuiaua zbură în zăpadă. Hoțul nici nu băgă de seamă că-și ispășise pedeapsa. Unul dintre dragoni îi întinse cămașa și haina și îi dădu o înghițitură din sticla lui de rachiu.

— Acum ia-ți tălpășița, îl povățui, să nu te mai prindă căpitanul pe-aici.

Îl luară de subsuori și vrură să-l ducă până la poartă, crezând că nu era sigur pe picioare. Dar hoțul se desprinse de ei și merse cu pași șovăitori, dar drept de spate, prin zăpadă.

În poartă se întoarse. Văzu copila și conacul, și curtea, și grapa răsturnată care se ițea din zăpadă și le cuprinse pe toate dintr-o singură privire, ca și cum ar fi fost deja ale lui. Apoi plecă. Vântul îi sufla în față, iar zăpada scârțâia sub picioare. Arțarii de pe marginea drumului își plecară la pământ crengile biciuite de vânt, de parcă ar fi știut ce urma să se întâmple, de parcă în bărbatul acesta care părăsea moșia îl salutau pe viitorul stăpân.

*

Când lăsă în urmă satul cu câinii schelălăind și cimpoaiele tânguitoare și o porni pe drumul către moară, mintea lui nu născocise încă niciun plan; nu știa decât că-l ustura spinarea și că trebuia să revină ca gentilom, cu cai și pană la pălărie și cu bani în toate buzunarele, în infernul episcopului nu avea cum să se ducă – nu-și putea ține făgăduiala față de morarul cel mort. „Nu m-am vândut încă infernului”, își spuse în timp ce înainta prin zăpada înaltă. „Ce, am bătut palma? Nu, n-am bătut nicio palmă, nu se încheie niciun târg până nu se bea un pahar de rachiu, să ude învoiala. S-a zgârcit morarul la rachiu, dar nu-i nimic… cine-i zgârcit rămâne cu buza umflată. Dragonul care m-a ținut cât celălalt mi-a târnosit spinarea mi-a dat la urmă de băut. Da, frate, mulțam! Căci am băut ca să mă întorc la conac. Am bătut palma. Da, frate, târgul e-ncheiat.”

În infernul episcopului? Doamne ferește! Nu, cu asta se terminase. Voia să se întoarcă în lume și să reia lupta cu acele puteri care-i fuseseră toată viața vrăjmașe. Jocul îl atrăgea, și voia să încerce să mai arunce o dată zarul. Lui, hoțului, care nu reușise

niciodată să șterpelească atât de la zgârciobii de țărani, încât să-i ajungă măcar pentru o masă pe săturate, i se părea acum că tot aurul din lume nu-l aștepta decât el ca să-l adune.

Trebuia neapărat să pună mâna pe arcanumul cu care Tornefeld se mândrea atât, trebuia să-l aibă. Cu pergamentul acela sfințit, sau ce-o fi fost, în buzunar, ar fi putut să înhațe tot aurul și tot norocul din lume. N-avea decât să vadă Tornefeld cum să-și afle norocul în oastea suedeză fără arcanum.

În oastea suedeză? Nu, Tornefeld nu trebuia cu niciun chip să ajungă acolo, ca să se întoarcă domn, călare și cu pană la pălărie. Ea îl iubea și-l păstra în inima ei, el trebuia să dispară pentru totdeauna. „În infernul episcopului cu el”, mormăi hoțul și în aceeași clipă îi veni în minte cum să se descotorosească de Tornefeld și să-și țină și cuvântul față de morarul cel mort. Tornefeld avea să se ducă în locul lui în infernul episcopului. Nouă ani de zile? Nu, pe veci! Nici două luni nu rezistă el la munca grea de la cuptoarele de topit și în carierele de piatră, nici două luni n-are să poată îndura băiețandrul acela nobil, puiul mamei, biciul vătafului și al argaților lui. Au pierit și alții mai breji până să se scurgă cei nouă ani.

Și, pe când chibzuia hoțul așa, i se păru că-l vede pe Tornefeld zăcând în zăpadă în fața lui, așa cum zăcuse în dimineața acelei zile, fără speranță și mort de oboseală. Și iar îl cuprinse mila față de băietanul care sta și visa la onoarea lui de gentilom. „Ridică-te, frate!” dădu să-i zică. „N-am să te părăsesc.” Dar își înăbuși mila. Era pur și simplu cu neputință. Tornefeld trebuia să dispară pentru totdeauna. „Du-te! Du-te!” strigă în viscol. „Altă cale n-ai. Nu pot să-mi scot din inimă făptura pe care-am văzut-o cu ochii în lacrimi.” – Și cu aceste vorbe își luă rămas-bun de la tovarășul lui de suferință; cu aceste vorbe îi pecetluise soarta lui Tornefeld.

Când hoțul fu la o aruncătură de băț de moară, se pomeni deodată, de parcă ieșise din pământ, cu morarul cel mort îmbrăcat ca un vizitiu și cu pălăria cu pană pe cap. Vru să se furișeze pe lângă el, însă de-o parte și de alta a drumului erau mormane uriașe de zăpadă, și morarul nu-l lăsa să treacă.

— Îl rog pe domnul să mă lase să trec, spuse hoțul clănțănind din dinți. Vreau să intru înăuntru. E frig afară și la noapte se lasă gerul și mai mare, am auzit bufnița țipând.

— Ce-ți pasă ție de-o veni geru' ăl mare, râse morarul cu un glas care părea atât de înfundat de parcă ar fi venit dintr-un puț adânc. Tu n-ai să-ngheți câtuși de puțin, căci chiar de astă-seară ai să deprinzi meșteșugul scoaterii cărbunilor din cuptoare încinse.

— Azi nu încă, zise hoțul, care între timp își recăpătase curajul. Să mă păsuiască domnul până mâine. Azi e miercuri, nu-i o zi bună; într-o miercuri a fost trădat și vândut Domnul nostru Isus.

Hoțul crezuse că un asemenea nume sfânt ar fi trebuit să alunge negreșit strigoiul înapoi în purgatoriu, dar morarul cel mort era tot acolo și nu-l slăbea din ochi.

— N-am vreme de-așteptat, spuse el și-și scutură zăpada de pe haină. Azi trebuie să vii cu mine, căci mâine nu mă mai găsești aici.

— Știu, știu, gemu hoțul și un fior rece îi furnică spinarea. Mâine domnul n-are să mai fie decât o grămăjoară de pulbere și cenușă. Să mă lase domnul să trec, c-am să am grijă să spun un *Miserere* și un *De profundis* pentru domnia sa, nu e hrană mai dulce pentru sufletele zbuciumate.

— Ce tot îndrugi acolo? Ce tot spui tu acolo? strigă morarul cel mort. Ia te uită cu ce zănatic m-am procopsit eu aici! Ține-ți pentru tine *De profundis* – mâine-n zori plec la Veneția, tre' să-i

aduc stăpânului pahare fine, și mătăsuri, și tapete aurite, și doi câini din noua rasă spaniolă.

— Dar ce nevoie are episcopul de tapete aurite și de mătăsuri, mârâi hoțul, care nu-i avusese niciodată la inimă pe domnii de vază. Să-și împartă banii cu săracii de-aici, și nu să huzurească vanitos.

— Stăpânul meu nu-i numai episcop, ci și principe lumesc, îl lămuri morarul. Acela pe care-l vezi într-o caleașcă aurită trasă de șase cai, acela-i principele. Dar du-te și în zi de sărbătoare la biserică, la slujbă; acolo ai să-l vezi pe episcop, un om pios, simplu și cu adevărat sfânt.

— Și-atunci când vine diavolul să-l ia pe împăratul lumesc, ce se întâmplă cu episcopul?

— Taci! strigă morarul plin de indignare. Ce gură spurcată mai ai! Acum pregătește-te, vii cu mine să-nveți cum se câștigă pâinea cinstit.

Hoțul rămase locului, neclintit.

— S-au schimbat lucrurile, spuse el. Nu merg cu domnul.

— Am auzit eu bine? strigă morarul. Nu vrei să mă urmezi pentru o viață bună? Neghiob ce ești! Peste tot războaie, omoruri, pârjol și molimă, în schimb la episcopie e pace.

— Nu pacea o caut, spuse hoțul. Eu vreau să intru în rândul oamenilor, să fiu liber.

— Prea târziu pentru așa ceva, îl repezi morarul. Avem o învoială între noi: să vii cu mine. Ține-ți cuvântul dat.

— Ba domnul nu poate să-mi ceară asta, răspunse hoțul. Niciun târg nu-i încheiat fără un pahar de rachiu, să-l ude. Așa e obiceiul pe-aicea pe la noi, pe pământ, cum o fi în iad, asta nu mai știu.

— Ce rachiu! strigă morarul. Eu, care te-am omenit cu pâine, și bere, și cârnați…

— Ce-i datorez domnului, asta am să-i plătesc, zise hoțul. Iar tovarășul meu are să meargă în locul meu cu domnia ta.

— Ăl de colo, din odaie? strigă morarul plin de mânie. Pe tine de vreau. Ce să fac cu mucosul ăla trândav? Ala nu-i bun de nimic, poate doar să-ți mănânce mâncarea. Precis îl costă pe stăpânul meu într-o zi mai mult decât aduce el într-o săptămână.

— E slăbit de foame și de lipsuri îndelungate, spuse hoțul. Ia să-l lase domnul să prindă puteri, să vadă atunci cum mânuiește tovarășul meu mangealâcul și cum sfarmă piatra din stânci cu mâinile goale.

— Pe tine te vreau, și nu pe ălălalt, urlă morarul, proțăpindu-se în fața hoțului și apucându-l de piept. Cu tine am învoiala, pe tine te iau.

Hoțul simți mâna de fier a morarului celui mort; atât de greu îl apăsa pe piept moroiul. Nu putea să răsufle, simțea că parcă niște chingi de fier îi strângeau inima. Vedea prea bine că sufletul acesta întors din iad avea puteri supraomenești. Voia să fugă, dar nu putea. Și abia așa, fiind la ananghie, își aminti descântecul adevărat cu care puteau fi alungați strigoii. Pufnind și icnind, aruncă vorbele descântecului în noaptea întunecată:

Pentru Maria și Isus
Tu să te căiești nespus
Și-n genunchi să-i rogi acum
Sufletul să-ți ia la drum.

— Ce bălmăjești acolo? Suntem la ora de cântat rugăciuni? auzi el glasul morarului celui mort, care zăcea acum pe jos.

Hoțul putu din nou să răsufle și să se miște, moroiul nu-i mai apăsa pieptul.

— Ajută-mă să mă ridic! strigă morarul cel mort. Ce te-a apucat să mă îmbrânceșți… răsplăti-

te-ar călăul. Acuma uite cum stau aicea în zăpadă.

Hoțul știa prea bine că nu el îl împinsese pe morarul cel mort. Descântecul care-i venise pe buze în clipa potrivită, el făcuse ca strigoiul să-i dea drumul și să cadă în zăpadă. Se aplecă spre el și-l întrebă:

— Sunt liber? Mă lași să plec?

— Du-te unde-oi vedea cu ochii, eu de unul ca tine n-am trebuință, strigă morarul cel mort, înhățând mâna hoțului și ridicându-se. După pălăvrăgeala asta a ta, mi-am dat eu seama ce poamă mi-ești. Du-te! Du-te fuga la spânzurătoare, poate s-o găsi unul care să te-anine în laț. Eu nu mai vreau să am de-a face cu tine.

Drumul se eliberase. Hoțul râse încet în barbă, apoi o porni spre moară. Câștigase jocul, și strigoiul ăsta, care în fiecare an se întorcea pentru o zi din mormânt ca să-i plătească fostului său stăpân, episcopul, cu sânge și carne de om câte un pfenig din datorie, nu mai avea nicio putere asupra lui. Acum însă îl aștepta o altă luptă, cea cu Tornefeld, care trebuia să dispară în infernul episcopului și să-i lase lui, hoțului, numele de gentilom și arcanumul aducător de noroc.

Când hoțul intră în odaie, Tornefeld sări de pe laviță.

— Acuma vii? spuse morocănos și frecându-se la ochi. Să lași un cavaler loial să aștepte atâta vreme!

Hoțul trase degrabă ușa după el, căci vântul adusese înăuntru un vârtej de fulgi de nea.

— Am fugit cât am putut de repede. Aveam și toate motivele s-o fac.

— Ei bine? întrebă Tornefeld. Cum rămâne cu trebușoara mea?

— Nu prea bine. N-are să te bucure ce-am de spus, răspunse hoțul atârnându-și haina peticită în mii de locuri deasupra vetrei, la uscat.

— N-ai vorbit cu nașul meu? întrebă Tornefeld.

— Nu, spuse hoțul. A plecat cu poștalionul în călătorie spre viața veșnică și nu mai primește vizite acolo.

— E-adevărat ce spui? strigă Tornefeld. A murit?

— Pe crucea mea, spuse hoțul. La fel cum eu îmi doresc mântuirea, la fel îți spun că el e mort. Dar ce-i cu tine, frate? Parcă ți s-au înecat corăbiile!

— Mort. Nașul meu mort, și eu, care-mi pusesem toate speranțele în el, murmură Tornefeld uluit. Era vărul tatei și scumpul lui prieten, Dumnezeu să-i odihnească pe-amândoi. Și cine i-a luat locul la moșie?

— O copilă, spuse hoțul cu ochii ațintiți spre foc. O copilă. Atât de tânără, atât de frumoasă. Ca un heruvim coborât pe pământ.

— Duduca, fiica lui, Maria Agneta, *ma cousine*? strigă Tornefeld. Dacă e ea acolo, sunt salvat. Ai vorbit cu ea?

— Da. Și a durat ceva până și-a amintit de tine, minți hoțul. Abia când i-am arătat inelul…

— Și-atunci a știut cine te-a trimis, izbucni Tornefeld bucuros. Și i-ai spus că sunt aici, la moară și că am trebuință de un rădvan și cai, și o haină, și…

— Nu poate, își continuă hoțul minciuna. E săracă. Nici ea nu știe din ce să trăiască, a spus. Moșia înglodată-n datorii, niciun ban în casă, caii și trăsura zălogite. A spus să se descurce vărul de unul singur, de vrea s-ajungă la oastea suedeză.

— Niciun ban în casă? repetă Tornefeld cu tristețe. Dar cum arăta odată locul acela! întotdeauna casa plină, carne în frigare, pește la afumat și vânat la sărat. Și ce de bani avea nașul meu – trei biserici cu câte douăsprezece turle ar fi putut ridica.

Tăcu și lăsă capul în jos. Apoi, cu un zâmbet obosit, continuă:

— Zici că duduca și-a amintit cu greu de mine? E drept, au trecut ani de zile de când am văzut-o ultima oară. Eram copii amândoi. Ne-am făgăduit iubire și credință unul altuia, însă toate astea sunt date uitării; a trecut vremea peste ele.

Merse de colo-colo prin odaie, iar apoi se opri în fața hoțului.

— Sunt singur pe lume, nu-i nimeni care să mă ia sub aripa lui. Trebuie totuși să ajung la oastea suedeză! Trebuie! Trebuie!

— Vrei să zbori ca un șoim, da' aripi n-ai, îl batjocori hoțul. Are să se descurce regele tău și fără tine.

— Taci! izbucni Tornefeld. Ce, crezi că dacă n-am nicio lețcaie în buzunar, sunt un nenorocit? Sunt suedez, sunt nobil, vreau să plec chiar azi, să ajung la regele meu.

Își duse mâna la șold, obișnuit să-și știe sabia acolo. Apoi se așeză la fereastră.

— Vântul suflă cumplit și mătură fulgii de zăpadă pretutindeni, spuse el cu glas deznădăjduit. Are să fie prăpăd afară-n noaptea asta.

— Da, la noapte lupii au să-și mărturisească unii altora păcatele, spuse hoțul. Și tocmai acum ți-ai găsit să pleci. Apoi să știi că n-ai s-ajungi departe, frate, doar până la piatra ta de mormânt.

— Ba nu, mers de voie ziua, spuse Tornefeld, iar seara, la țărani, la gura sobei. O strachină de fiertură, o cană de bere, asta dau țăranii și pe daiboj. Mâine când se crapă de ziuă, am plecat.

— Aoleu, frate! se tângui Hoțul cu glas prefăcut, încă n-ai auzit tot. Muschetarii! Aș fi băgat mâna-n foc c-ai scăpat. Dar cred că ți-e deja deschisă poarta spre lumea de dincolo.

— Muschetarii? Ce tot spui acolo? se bâlbâi Tornefeld, și pe frunte îi apărură broboane de sudoare. Deschisă poarta spre lumea de dincolo? Te implor în numele Domnului celui Atotputernic, spune-mi tot ce știi.

— Muschetarii împăratului te-au condamnat pentru dezertare și trebuie să renunți la trup, la viață și la onoare.

— Asta o știu, spuse Tornefeld trecându-și mâna peste frunte, dar ei sunt departe.

— Nu, frate, numai departe nu-s, minți hoțul. Și-au pus tabăra la moșia nașului tău. Și căpitanul lor… Doamne, sfinte, ce-i asta?…

Rămase cu ochii pironiți pe laviță, unde apăruse ca din senin morarul cel mort cu pieptarul său cel roșu. Sta acolo scrâșnind din dinți și râzând cu gura lui strâmbă; stătea picior peste picior și acum, cu glas răgușit, începu să cânte:

Cine-o ia la trap în zori,
Printre corbi și printre ciori,
Și totuși neclintit rămâne?
Și-n cerc dănțuiește,
Moartea de vestește…

— Îl rog pe domnul să înceteze, nu vreau să-l mai aud! strigă Tornefeld cu fața schimonosită, iar apoi se întoarse spre hoț și-l întrebă: E-adevărat ce spui? Ți-au ieșit în cale?

Hoțul vedea prea bine că Tornefeld nu știa încotro s-o apuce de frică. Dar nu-i era milă de el. Inima îi era împietrită.

— Să fiu tăiat în bucățele dacă te mint, spuse el aruncându-i o privire temătoare morarului cel mort. Am fugit cât m-au ținut picioarele să-ți dau de veste. Când a auzit că ești aici, la moară, căpitanul s-a jurat în fața mea că mai bine să-l ia dracul decât să m-apuce să te vadă cu știreangul de

gât. Iar caporalii stăteau în jurul focului și dădeau cu zarul, care să te ducă la spânzurătoare.

Tornefeld scoase un țipăt de parcă ar fi avut deja ștreangul de gât, iar fața îi era toată îmbrobonită de sudoare.

— Trebuie s-o șterg, gâfâi el. Nu care cumva să mă găsească aici. Nu mă lăsa la ananghie, frate, ajută-mă să scap, și-am să-ți mulțumesc cât oi trăi.

Hoțul ridică din umeri, lăsând să se înțeleagă că nu știa ce e de făcut.

— Omătu-i mare cât un stat de om, spuse el. N-ai să le scapi, or să te prindă din urmă.

Și în vreme ce încă mai rostea aceste vorbe, morarul mort începu din nou să croncănească și să cânte, bătând ritmul cu mâinile:

Și-n cerc dănțuiește,
Moarte de vestește.
Și așa greoi se mișcă,
Dup-al morții ritm joacă,
Ultima tarantela.

— Domnul să tacă, vrea să mă necăjească? Nu vreau s-aud cântecul ăsta, strigă Tornefeld.

Plin de mânie, dădu să-și scoată sabia pe care odinioară o purtase la șold. Dar chiar în clipa următoare îl cuprinse din nou frica de moarte și începu să-l roage cu cerul și pământul pe hoț, fratele lui de cruce și cel mai scump prieten, să-l scape din necaz.

Hoțul se prefăcu că se gândește.

— Tare rău îmi pare de sufletul tău, și vreau din toată inima, din dragostea frățească ce-ți port, să-ți fiu de ajutor. Știu că tu visezi s-ajungi în oastea

suedeză, însă nu uita că pentru un gentilom viața e plină de capcane, pe câtă vreme un om de rând mai lesne se strecoară. Dă-mi arcanumul pe care-l ții ascuns sub tunică și-am să mă duc eu în locul tău la oastea suedeză.

— Arcanumul? Nu! strigă Tornefeld. I-am făgăduit tatei pe patul de moarte că n-am să-l las din mână până nu i-l dau regelui.

— Află că de nu mă urmezi pe mine, ai să urmezi călăul, spuse hoțul liniștit. La drept vorbind, pentru un rege te poți jertfi și-n streang. Într-un ceas, Muschetarii au și ajuns aici, gândește-te singur cum au să sfârșească lucrurile.

Tornefeld se căină ascunzându-și fața în mâini.

— Frate! spuse apoi încet. Hai să-ți spun adevărul adevărat. Curajul nu mi-e atât de viu pe cât aș vrea să-mi fie – o știu prea bine. Numai în viață de-aș rămâne, căci mi-e o spaimă grozavă de moarte și de veșnicie. Ține… ia-l!

Și scoase o carte tipărită, arcanumul, de sub tunică. Hoțul o apucă cu amândouă mâinile și-o ține bine, să nu care cumva să i-o poată lua Tornefeld înapoi.

— E Biblia lui Gustav Adolf, care-a avut-o sub platoșă când a căzut la Lützen, spuse Tornefeld. E îmbibată de sângele lui nobil. Tatăl meu o avea de la tatăl lui, care a fost colonel în regimentul albastru. Să i-o dai numai și numai regelui. Eu nădăjduiam să-mi aducă glorie și onoare în oastea suedeză, poate te-o călăuzi și pe tine să-ți afli norocul. Și ce-are să se întâmple acum cu mine, frate?

Hoțul, care ascunsese deja Biblia în haină, îi spuse:

— Acolo unde-am să te trimit, ai scăpat de toate necazurile, spuse el. Am un loc sigur la episcopie. Acolo ai să te duci tu în locul meu. Ești la adăpost de Muschetari, căci episcopul își are legile lui. Ai să rămâi acolo și-ai să-l slujești cum se cuvine

până s-o uita o dată pentru totdeauna povestea ta cu dezertarea.

— Asta și vreau. Să-l slujesc cum se cuvine. Îți mulțumesc, frate, și să fii răsplătit și aici, jos, și acolo, sus, și spunând asta, Tornefeld arătă cu mâna spre pământ și spre cer.

— E târgul încheiat, le strigă morarul cel mort de pe laviță. Atuncea, ca să se vadă c-ați bătut palma, să beți un păhărel, două de rachiu de Strasburg.

Se ridică și puse sticla și paharele pe masă, însă Tornefeld clătină din cap.

— Nu-mi arde de sărbătorit, spuse el cu glas sugrumat. Vai, frate, ce jos am căzut!

— Mai bine decât cocoțat pe scara spre spânzurătoare. Viața asta e un bun de preț și fragil, dar cine are capul pe umeri știe cum să se bucure de ea. Bea, frate! Bea în cinstea Sfântului Ioan, atuncea diavolul n-are să-ți mai facă rău.

— Beau, spuse Tornefeld cu privirea neclintită și apucând paharul, beau pentru regele meu, Leul Nordului, și pentru cuceririle lui viitoare; fie să cucerească Sfântul Imperiu[8]. Știi, în grădina lui crește o floare ce se cheamă „coroana împărătească”. Beau ca floarea asta să nu se veștejească niciodată. Și mai beau în cinstea bravilor soldați suedezi – eu, care nu mă mai număr printre ei.

Goli paharul dintr-o înghițitură și apoi îl aruncă de perete, spărgându-l cu zgomot.

Era rece în odaie. Mucul de lumânare de pe masă pâlpâia să se stingă. Moroiul își făcu loc prin crăpăturile ușii, așezându-se greu pe pieptul lui Tornefeld.

Morarul se ridică, se întinse și spuse:

— E timpul, ceasul a sosit, trebuie să mergem.

Se duseră tustrei la ușă. Vântul nu mai urla, aerul era rece și limpede, iar peste marea de zăpadă și pădurile întunecate lumina palid luna. Tornefeld privi în noapte, temându-se să nu

zărească Muschetarii care-i voiau capul, însă nu se vedea nici țipenie, ci doar, acoperite de zăpadă, câmpiile, drumul, podețele, ogoarele, copacii, tufișurile, pietrele și smârcurile – iar hăt, departe, o casă luminată.

— Făgăduiește-mi, frate, îl rugă Tornefeld încet pe hoț, c-ai să pui Biblia în mâinile regelui meu.

— Îți făgăduiesc, frate, în fața bunului Dumnezeu, spuse hoțul, arătând cu un gest larg în noaptea neagră înspre tufișuri, pietre, smârcuri și ogoare. Am fost mereu cinstit cu tine.

Dar în mintea lui își spuse: „E destul de bogat regele, ce nevoie o avea de comoara asta sfântă? Las' să stea la mine, mie mi-o fi de folos. O țin strâns, n-o dau nici diavolului".

La răscruce, cei doi își luară rămas-bun.

— Îți mulțumesc din inimă, frate, că mi-ai fost de ajutor, spuse Tornefeld. Iată că n-a pierit de tot loialitatea pe lumea asta. Adio, și când are să-ți fie bine, gândește-te la mine!

La marginea pădurii, morarul scoase o fluierătură ascuțită și trei bărbați apărură de după copaci, trei vlăjgani cu urme de arsuri pe fețele lor pustiite, iar unul dintre ei puse o mână păroasă pe umărul lui Tornefeld.

— Ce băiețaș de soi avem aici? strigă el râzând asurzitor. Și-o-nchipui că la noi dă de trai bun.

— Ia-ți mâna de pe mine, îl repezi Tornefeld. Eu sunt gentilom și nu sunt învățat cu așa ceva.

— Gentilom încoace, gentilom încolo, strigă al doilea, și amândoi îl luară la bătaie.

— Ce dați în mine? Ce v-am făcut eu vouă? strigă Tornefeld îngrozit.

— O, ăsta nu-i decât salutul de bun-venit. Ca să te obișnuiești, râseră cei doi lovindu-l și îmbrâncindu-l pe Tornefeld și afundându-se din ce în ce mai mult în pădure, spre locul unde flăcările țâșneau pe acoperiș și minereul topit sfârâia în cazan.

Cel de-al treilea rămăsese cu morarul. Arătă spre hoț care, în mare grabă și fără să se uite în urmă, o pornise peste câmpia acoperită de zăpadă scăldată în lumina lunii.

— Asta a luat-o la sănătoasa, spuse el. De când sunt n-am văzut așa salturi. Ți-a scăpat?

Morarul clătină din cap.

— Nu-mi scapă el mie, spuse el râzând înfundat. P-ăsta îl mai văd eu la față. Zice că merge la oastea suedeză, dar n-are s-ajungă acolo. Fiindcă aurul și dragostea așteaptă la drumul mare.

PARTEA A DOUA

Căpetenia

Cu Biblia regelui Gustav Adolf sub braț, hoțul își văzu de drum prin desișuri și păduri, pietre și smârcuri până în Poiana Vulpii, unde Negrul Ibitz se ascunsese cu oamenii lui.

Nu se temea că trebuia să treacă de avanposturile dragonilor care încercuiseră locul, fiindcă ținea de meșteșugul său să se facă neauzit și nevăzut când primejdia pândea aproape; până și vulpea și jderul ar fi putut lua lecții de furișat de la el. Altceva îl preocupa însă: că-i promisese neghiobului ăluia de Tornefeld să-i dea arcanumul – cartea sfântă – regelui suedez, ceea ce nu avea de gând să facă. Comoara pe care o ținea ascunsă în haină trebuia să rămână a lui. Și cum îl mustra conștiința, începu să-l muștruluiască pe Tornefeld și să se ia la harță cu el, de parcă nici nu s-ar fi despărțit.

„Taci, mucosule”, mormăi arțăgos. „Trebuie să ai tu întotdeauna gura aia deschisă și limba ascuțită. Mai bine ți-ar sluji la prins muște, dar pe mine lasă-mă în plata Domnului! Auzi… să merg eu la oastea suedeză! Frate, de-ți trebuie un fraier, du-te dară și-l caută, că umblă destui pe-aici care se bat pentru o tichie de bufon. Da’ eu, unul, nu dau doi bani pe regele tău. De vrea comoara asta scumpă, n-are decât să vină să și-o ia, că eu n-am să-mi tocesc pingelele degeaba. Eu țin la încălțările mele, că doar cu mâinile astea am făcut rost de ele, și regele nu-mi dă altele în loc. Chibzuit al naibii, regele ăsta al tău, se spune că-și numără toate târnăcoapele și cazmalele din oaste, nu care cumva să i se piardă vreunele.”

Hoțul se opri și trase adânc aer în piept, căci drumul începea să urce. Porni din nou și continuă

să-i vorbească lui Tornefeld, care era departe de el acum; de data asta încercă cu vorba bună.

„Nu mi-o lua în nume de rău, frate”, spuse el, „dar Dumnezeu mi-e martor că tare încăpățânat mai ești. Mă trimiți pe mine la oastea suedeză? Și ce m-așteaptă acolo, mă rog? Patru creițari pe zi și ger, foamete, bătăi, muncă grea, lupte, boleșnițe de tot felul. Numai Dumnezeu știe ce viață de câine mai e și asta. Prea multă vreme am mâncat pâine din păstăi de mazăre și lături, acum e timpul să mă înfrupt și din străchinile cele pline. A sosit vremea mea. Frate, la mine rămâne arcanumul – cine să mi-l ia? Zici c-avem o învoială? Nici pomeneală. Ai martori? Domnul Nimeni a auzit. Ei? Unde-s martorii? Nu-s aici? Atuncea să știi c-ai visat, frate; că eu, unul, nu știu de niciun legământ… Cum mi-ai spus? Mă faci răutăcios și netrebnic? Pân-aici, băiete! Văd că va trebui să te scutur de să-ți meargă fulgii, altminteri nu te-astâmperi. O vorbă să mai scoți, băiete, și…”

Se opri și ascultă în noapte, auzise fornăitul unui cal. Erau dragonii. Lunecă hoțește la pământ, înaintând apoi cu mare grijă prin hățișuri, iar la Tornefeld nici că se mai gândi: pur și simplu și-l scoase din minte pentru totdeauna.

Când se crăpa de ziuă, hoțul era deja în Poiana Vulpii. Într-un luminiș văzu o colibă de cărbunari părăginită, iar în fața ușii un bărbat în port negru, polonez stătea de strajă ținând o muschetă cu amândouă mâinile. De ușă atârna un iepure jupuit. În fața colibei ardeau două focuri care aruncau fâșii pâlpâitoare de lumină pe pământul înghețat, iar între focuri dormeau înveliți în haine oamenii lui Ibitz; coliba fiind mică, nu era prea mult loc înăuntru. Mai erau treji încă doi din bandă care-și înfipseseră cuțitele în niște bucăți de carne pe care le țineau deasupra focului. O mârțoagă jigărită mânca din traista cu nutreț.

O vreme, hoțul rămase ascuns în spatele unor pomi. Unul dintre cei care dormeau se foi, ceru rachiu și începu să blesteme în somn. Bărbatul care stătea de pază în fața colibei își rezemă muscheta de ușă și-și frecă mâinile amorțite de ger. Cei doi de lângă foc își îndesau bucăți mari de carne în gură.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze îmbucăturile, spuse hoțul ieșind din ascunzătoare. Nu vă sfiiți, mâncați cu nădejde! Poftă bună, fraților, și vedeți să nu vă ardă pe gâtlej!

Cei doi se holbară la el, iar unul sări în picioare și se căzni să-și înghită dumicatul; de spaimă și încordare îi ieșiră ochii din cap.

— Cine ești? reuși în sfârșit să îngaime. Te-au lăsat străjile noastre să treci? De unde vii? De la dragoni? Ne paște furtuna?

Bărbatul de lângă ușă își înșfăca muscheta și strigă, cam târziu, în întunericul pădurii: „Stai! Cine-i acolo!”

— Om bun, spuse hoțul. Nu dragonii m-au trimis. Am auzit că sunteți la ananghie și-am venit să vă dau o mână de ajutor!

Bărbatul de lângă foc, care îl privise lung pe hoț, se ridică acum și spuse:

— Eu te știu. Ești Șnapanul, umbli hai-hui prin părțile astea. Ce vii aici și ne vorbești cu atâta îndrăzneală?

— Și eu te știu pe tine, zise hoțul. Ți se spune Gât-Sucit, ai stat la răcoare în Magdeburg.

— Așa-i, eu sunt Gât-Sucit, spuse tâlharul. Și cel de colo e Iona Botezatu’. Și-acum s-auzim: ce vânt te-aduce pe-aici?

— Am venit să vă ajut, că v-ați împotmolit în glod până peste urechi, spuse hoțul. Am să vă fiu alături când vine Năprazbaronul.

— Ai să ne fii alături? strigă Gât-Sucit râzând ascuțit. Neghiobule! Ai căzut în belea ca musca în tingirea cu dulceață. Năprazbaronul are o sută de dragoni iar noi suntem douăzeci, n-avem cai, și-

avem doar cinci muschete. Până-ntr-un ceas ne-au prins pe toți, și-atuncea… Dumnezeu cu mila! Cum poți tu să ne fii de ajutor?

— Da' ce răufăcători lași mai sunteți, unde vă e curajul? Poate să aibă atâția dragoni câtă frunză și iarbă, că eu tot nu mă tem de el. O avea el dragoni, dar eu am husari. Unde vă e căpetenia?

Între timp se treziseră și ceilalți bandiți; se ridicaseră în capul oaselor și stăteau în cerc, privindu-l neîncrezători și mirați pe bărbatul care nu avea decât o bâtă să se apere și totuși se făcea că are să le țină piept Năprazbaronului și dragonilor lui.

— Ce-ai tu, husari? îi strigă Iona Botezatu'. Omule, minți de îngheață apele. Cine-ai vrea să-ți dea ție crezare? Trăsnite-ar cu husarii tăi cu tot! Unde-s? Unde-i ții?

— De mă crezi tu sau nu, mi-e totuna, răspunse hoțul. Sunt în pădure, gata să vină la chemarea mea. Unde-i căpetenia voastră, Negrul Ibitz? C-am auzit că-i unul din ăia cu care nici diavolul nu se pune. Cu el vreau să am o vorbă, că el nu s-o teme să miroasă praf de pușcă.

— Negrul Ibitz, spuse Gât-Sucit, zace pe paie în colibă. Are lingoare și strigă dup-un popă… trage să moară.

Un fum înțepător învăluia odaia, ridicându-se dintr-o tigaie cu smoală topită și ienupăr pusă pe foc. Negrul Ibitz zăcea pe paie și se perpelea de pe o parte pe alta, horcăind. Și, cu toate că purta blană de oaie și ciubote roșii ca regele de cupă din jocul de cărți, barba neagră și trăsăturile aspre inspirau teamă și acum, când sfârșitul îi era aproape.

O femeie tânără roșcată stătea în genunchi lângă el, numai în camizol, și-i freca fruntea cu oțet și zăpadă topită. În odaie mai erau și felcerul și un altul din bandă, Pom-de-Foc, un popă răspopit. Cei doi scotociseră în zadar prin toate cotloanele după aurul Negrului Ibitz, scormoniseră și în paiele pe

care zăcea, și acum îl puneau să-și mărturisească păcatele și să se căiască, doar-doar le-o destăinui în aiurarea febrei unde-și ascunsese talerii. Și erau atât de absorbiți de ce făceau, că nici nu-l văzură pe hoț, când intrase.

— Jupâne! Jupâne! se tângui felcerul. Trebuie s-o întinzi, că moartea și-a căscat deja pliscul să te-nghită. Trebuie s-ajungi înaintea tronului lui Dumnezeu, la Judecata de Apoi.

— L-ai mâniat pe Dumnezeu cu multe și grele păcate, spuse Pom-de-Foc și își ridică mâinile pe piept, ca preotul care rostește *Confiteor*. Primește-l pe Christos în inima ta, ca să ți se deschidă poarta milei.

Însă oricât se chinuiau, era zadarnic. Ibitz nu voia să audă, era ca și cum ar fi suflat în cărbuni stinși. Femeia de la căpătâiul lui luă o lingură și încercă să-i dea muribundului puțin vin muscat.

— Lăudat fie Dumnezeul Sionului, își reîncepu între timp Pom-de-Foc predica. Oare nu vrea nicio vorbă bună să-ți iasă din gâtlej? Ce faci cu banii, jupâne? Banii se lasă-n lumea asta, dincolo nu iei cu tine decât povara păcatelor.

Deodată, fie de la vin, fie pentru că auzise vorbindu-se de bani, Negrul Ibitz își veni o clipă în simțiri. Deschise ochii și încercă să o apuce pe tânăra femeie – pe care o numea iedușul, iubita și sufletelul lui, iar apoi îl căută cu privirea pe felcer și-l întrebă:

— Felcere, cât de târziu e-n noapte?

— Pentru tine, timpul s-a scurs, acum începe veșnicia, răspunse Pom-de-Foc în locul felcerului. Jupâne, ridică-ți ochii spre Dumnezeu, care e mare. Căci pe pământ nu e pic de milă pentru tine, curând vei fi în puterea morții. Așa că spovedește-te, mărturisește-ți păcatele!

— Cu carne și ouă în post, cu asta, încă de când eram copil, mi-am început păcatele, se tângui încet Negrul Ibitz.

Însă nu asta voiau să audă cei doi, felcerul și Pom-de-Foc.

— Și ai și adunat multe la viața ta furând, jefuind, mințind, îl dojeni Pom-de-Foc lovindu-se cu mâinile de piept ca preotul la *Sanctus*. Pentru numele Domnului, jupâne, gândește-te la mântuirea ta!

— Am furat, am jefuit, își continuă Negrul Ibitz spovedania. Am supt sângele și sudoarea oamenilor sărmani.

— Acum mărturisește-ne unde-ai ascuns banii! strigă Pom-de-Foc. Spune până nu e prea târziu, și căiește-te pentru păcatele tale, că de nu, diavolul are să te ia în primire cu suflet și cu trup cu tot!

— Nu, ticălosule, n-am să-ți fac pe plac, spuse cu greutate Negrul Ibitz. Mai degrabă să mă târască Ucigă-l Toaca de-aici, decât să-ți spun eu ție, ticălosule…

Se ridicase într-o rână și deodată se opri, îl văzuse pe hoț, care stătea la ușă, și în delirul lui îl luă drept diavolul care venise după el.

— E-aici! E-aici! țipă. De ce n-ați ferecat ușa și ferestrele? Scaraoțchi e aici și vrea să mă-nhațe.

Femeia îl văzu și ea pe hoț și de spaimă scăpă pe jos lingura cu vinul muscat. Iar felcerul și Pom-de-Foc strigară într-un glas:

— Cine ești tu? Ce vrei?

— Cu cel de colo, cu căpetenia voastră vreau să… începu hoțul, dar Negrul Ibitz reușise să se ridice din culcuș și veni cu pas șovăitor spre hoț în blana lui de oaie și ciubotele cele roșii.

— Să mă lase domnul în pace! se rugă el cu privirea rătăcită și dinții clănțănind. Nu-i niciun ceas de când am zis de trei ori *Tatăl nostru*, sunt credincios, sunt credincios. Mai sunt atâția netrebnici pe lumea asta… de ce tocmai eu? Și cu frica morții în sân dădu ușa de perete și arătă afară: Sunt destui, ia-ți-l, sunt ai tăi, ia-ți-l pe toți și du-i de-aici, dar pe mine lasă-mă în pace!

Apoi îl părăsiră puterile și căzu. Fata îl trase pe așternutul de paie și-i șterse sudoarea de pe frunte. Buimac, hoțul mai rămase o clipă locului, apoi se întoarse și trase ușa după el.

Afară se luminase de ziuă. Focurile din fața colibei abia mai pâlpâiau și un soare palid, rece răsărise peste brazi. Hoțul se înfășură mai bine în haină. O clipă ascultă să vadă dacă se mai aude ceva din colibă, dar era liniște. Apoi le spuse tâlharilor care stăteau în picioare în jurul lui:

— L-ați auzit. M-a pus căpetenie în locul lui și m-a rugat să vă duc de-aici.

În rândul tâlharilor se auziră murmur și râsete, iar unul strigă:

— Neghiobule, și unde-ai vrea tu să ne duci? Acolo unde face plopul pere și răchita micșunele? Nu știi ce-i cu noi? Nu știi că ne-au luat dragonii urma? Cum să scăpăm din calea lor, când n-avem cai și suntem și vlăguiți ca vai de noi?

— N-au decât să vină, îi așteptăm cu brațele deschise. Țineți-vă tari și nu vă fie teamă. Îi aranjăm de-or să se sature să mai vină după noi.

— Jupâne, întrebă Gât-Sucit, de unde curajul ăsta al tău?

— E un dar, răspunse hoțul. Luați aminte: în haină am un arcanum cu o asemenea putere că toate tre' să-mi iasă bine. Iar de mă urmați, atuncea v-a pus Dumnezeu mâna-n cap.

— Și eu zic că-i mai bine să ne apărăm, strigă Gât-Sucit, pe care hoțul aproape îl câștigase de partea lui. Căci de ne predăm Năprazbaronului, o să fim și noi ca-n vorba aia despre pește: capul se fierbe, restul se prăjește. Care nu-i spânzurat e însemnat cu fierul roșu în frunte și trimis la galere, la Veneția, pe viață.

— Numai de-am avea destule muschete! spuse unul dintre ei. Atuncea nu ne-am mai teme de Năprazbaron, cu toată puterea lui.

— Ce trebuință-aveți de muschete? râse hoțul. O bâtă zdravănă-i mai bună, niciodată nu nimerește

alăturea. Luați aminte: eu nu-i cred pe dragoni soldați nedestoinici. Pot să stea de pază cu scutu'n brațe, să sape șanțuri, să facă poduri, cu lopata și cazmaua-n mână, sunt neîntrecuți. Da' ia să trecem la luptă, să vedeți că-s mai molâi ca babele.

— Și husarii tăi? întrebă Gât-Sucit. Te-ai lăudat cu ei – unde-s? De ce nu apar?

— De m-așteptți o clipă, acu' mă duc să-i chem, spuse hoțul.

Își scoase sacul de sub haină și apoi dispăru în pădure, printre brazi.

Când se întoarse, sacul îi atârna greu pe umăr. Găsise în pădure, nu departe de Poiana Vulpii, într-o scorbură de copac, un cuib de viespi; asta ducea acum în spinare.

— Iată-i pe micii mei husari, spuse el ținând sacul deasupra focului. În curând or să fie foarte vioi și-or să-i cânte Năprazbaronului un cântecel pe care nu l-a mai auzit pân-acuș.

Se putea distinge un zumzet ușor. Gloaba legată de copac ciuli urechile, se ridică în două picioare și vru s-o ia din loc.

Tâlharii pricepuseră ce-avea de gând noua lor căpetenie cu viespile. Îi cuprinse un zel sălbatic și dintr-odată vrură să lupte și să-i învingă pe Năprazbaron și pe dragonii lui. Începură să strige, care mai de care mai tare:

— O să-i punem cu botul pe labe!

— O să-i doborâm!

— O să-i nimicim!

— O să-i adormim pe veci!

— O să-l trimitem noi la culcare pe Năprazbaron, de să nu se mai trezească!

— O să tragem în ei ca-n rațe sălbatice!

Între timp, unul dintre bandiți, care era de strajă în pădure, apăru în fugă strigând că dragonii, peste o sută, vin călare din toate părțile. Și iar începură toți să urle deodată:

— La arme, camarazi! Dușmanul ne-nconjoară!

— Am pus praf proaspăt! Muschetele au toate câte trei gloanțe pe țeavă!

— Înainte! Pe ei!

— Nu țintiți capul, ci la jumătatea trupului!

— Eu, unul, trag la grămadă, așa n-am cum da greș!

— Liniște! porunci hoțul. Camarazi, o iau înainte, căci am o vorbă cu Năprazbaronul. Când mă auziți spunând „vulpe” – țineți minte, ăsta-i semnalul, porniți îndată și care n-are muschetă să-i ardeți cu bâta peste urechi. Și acum, înainte! Curaj! Iar cui i-e frică să rămâie pe loc!

— Fii fără grijă, jupâne, că niciunul n-are să rămână-n urmă, spuse Gât-Sucit.

— Domnul cu noi, adăugă hoțul aruncându-și sacul în spinare.

*

Călărind în fruntea dragonilor săi prin pădurea rară, Năprazbaronul văzu în lumina palidă a dimineții tâlharii pe care voia să-i prindă; înainta spre el întreaga hoardă pe drumul care ducea la Poiana Vulpii. Și deși câțiva aveau muschete, Năprazbaronul, neștiind că prinseseră curaj, crezu că erau gata să se predea fără luptă. De aceea, îi dădu pinteni calului său șarg și tocmai când vru să se năpustească asupra lor, de sus îi strigă o voce:

— Să rămână domnul pe loc! Să nu meargă mai departe! Altminteri, trebușoara va sfârși urât.

Căpitanul dragonilor se uită în sus și văzu cocoțat în vârful unui pin un om legănându-și picioarele de parcă nicăieri în lume nu s-ar fi simțit mai în largul lui; în mână ținea o traistă plină.

Călărind spre copac cu cocoșul pistolului tras, Năprazbaronul strigă:

— Dă-te jos, omule, să te vedem la față, dacă nu vrei să te trezești străpuns de-un glonț.

— Ce să fac acolo jos? Mi-e foarte bine aici, râse hoțul. Să facă domnul cale-ntoarsă, să m-asculte pe mine; să plece, ca să nu se ardă.

— Omule, acum știu cine ești, strigă Năprazbaronul. Dintre toți netrebnicii lăsați de Dumnezeu, tu ești cel mai rău. Am știut eu că ești unul de-ai lui Ibitz, dar fii fără grijă, ce ți-am rămas dator ieri am să-ți plătesc azi cu vârf și îndesat. Alege-ți copacul de care vrei să spânzuri!

— Domnul vrea să prăjească pește neprins, îl zeflemisi hoțul. Să m-asculte pe mine, că nu-i vreau răul. Să se retragă acum, până nu e prea târziu.

Între timp, sosiseră și ceilalți dragoni și începuseră să se adune în jurul Năprazbaronului. Și tocmai asta urmărea hoțul, să-i aibă pe toți grămadă.

Unul dintre ei își mână calul până la trunchiul copacului și strigă:

— Dă-te jos, omule, să te jupoi! Zece creițari îmi dă toboșarul regimentului pe pielea ta.

— Las' că te scutur eu de-acolo, omulețule, strigă un altul, și alerg până-n Ungaria făr-oprire cu tine la subsuoară.

— Dacă tot sunteți voi și căpitanul vostru atât de vrednici, ce-i mai lăsați pe turci să șadă la Constantinopol? Eu nu-s decât unul împotriva voastră, dar vă sfătuiesc de bine: nu vă repeziți la supa fierbinte, că vă ardeți!

— Lua-te-ar toți dracii! Jos de-acolo! strigă Năprazbaronul, care își cam pierduse răbdarea.

— Dar unde se grăbește domnul așa? întrebă hoțul liniștit. Eu, unul, n-am nicio grabă. Trebuie mai întâi să blagoslovesc caii.

— Destul! urlă Năprazbaronul. La dreapta! Deschideți rândurile! Gata, la atac! Iar tu de colo, coboară și predă-te, de nu, trag.

Și ridică pistolul, ochindu-l pe hoț, în vreme ce călăreții săi formau rândurile de atac.

— Atunci să-și apere fiecare vulpe puiul! strigă hoțul atât de tare că răsună pădurea.

Ăsta fu semnalul pentru tovarășii săi.

Năprazbaronul trase și glonțul îl nimeri pe hoț în umăr, însă nu înainte ca el să apuce să arunce cuibul de viespi chiar în mijlocul dragonilor.

Mai întâi nu se auzi decât un zumzet, un bâzâit surd; călăreții ascultau buimăciți, neștiind ce să creadă. Apoi, deodată, un cal sări ca ars iar un altul se dădu la o parte; copitele din spate spintecau aerul. O sudalmă, un strigăt de furie, țipetele călăreților loviți de copite… și preț de o clipă se mai auzi glasul Năprazbaronului care, înțelegând ce-i așteaptă, le strigă oamenilor săi: „Rupeți rândurile! Alinierea!” În curând însă, veni iadul și peste el.

Fiindcă viespile se năpustiseră asupra lor, caii din mijlocul grămezii voiau s-o ia la goană, arcuindu-se, ridicându-se în două picioare și năvălind peste călăreții care zburaseră din șa. O larmă de nedescris umplu pădurea: nechezat de cai, strigăte de durere, blesteme, rumoare, ordine pe care nu le mai asculta nimeni, focuri de armă și ecoul tuturor acestor zgomote infernale. Grupul ordonat de călărești se prefăcuse într-un talmeș-balmeș sălbatic de trupuri de cai, copite, oameni care strigau, se văitau și blestemau, oameni care se agățau de coamele cailor sau atârnau în scările șeilor, țevi de muschete, săbii tăind văzduhul, mâini care apucau în gol, chipuri schimonosite. Și în tot acest haos nebunesc, gloanțele de muschetă ale tâlharilor își făceau datoria.

Dragonii nu mai știau ce-i disciplina. Caii o luaseră razna și goneau ca turbați cu călărești sau fără, prin tufișuri și rădăcini, spre pădurea rară. Doar câțiva dintre dragoni, de cum putură să se ridice, încercară să se regrupeze, însă tâlharii avură ac de cojocul lor: tăbărâră pe ei cu bâte și muschete.

Năprazbaronul, reușind să-și stăpânească din nou calul, încercă să le vină în ajutor oamenilor săi. Însă era prea târziu, tâlharii îi împrăștiaseră. Și fiindcă văzu că de data asta pierduse bătălia, îi

dădu pinteni calului și se îndepărtă. De sus, hoțul îi strigă batjocoritor:

— Ce-o ia domnul așa de repede la sănătoasa, fără să-și ia rămas-bun? Are să-și nenorocească calul.

Drumul era liber, tâlharilor nu le mai rămăsese decât să prindă caii rămași. Hoțul coborî anevoie din copac și rămase rezemat de trunchi. Rana începu să-l doară, iar sângele se strecura prin cămașă și haină. În depărtare, gornistul Năprazbaronului suna adunarea. Pe zăpada călcată în picioare, între bălți de sânge, dragoni răniți, trupuri zvâcninde de cai și harnașamente zdrențuite, zăceau, înghețați de ger, adevărații învingători ai zilei – viespile.

Apoi, când tâlharii strânseră destui cai, își suiră căpetenia în șa și plecară înapoi spre Poiana Vulpii în strigăte de bucurie și aruncându-și pălăriile în aer.

Când ajunseră la colibă, felcerul, care stătea în fața ușii, făcu ochii mari văzându-și tovarășii călare.

— Minune! strigă el. Sunteți teferi? N-aș fi crezut. Mi-am zis că ne-om revedea ca lupul și vulpea atârnați la blănar. Acum trageți-vă sufletul, bem un păhărel, dar pe urmă luați-vă cazmale și lopeți: Negrul Ibitz e mort și trebuie să-l îngropăm.

Hoțul se ridică în șa și spuse:

— Dumnezeu să-l odihnească, spunem un *Tatăl nostru* și un *Ave Maria* pentru el, dar de mai mult nu avem vreme, trebuie s-o întindem. Cine vrea, să vină cu mine, cine nu, să rămână.

Văzând nemulțumire printre oamenii săi, îi puse la punct:

— Sunt căpetenia voastră, iar voi trebuie să-mi dați ascultare. Năprazbaronul își strânge oamenii și are să tabere din nou asupra noastră. Trebuie să plecăm. Doar ați văzut ce repede se învârtește roata norocului.

Pe la ora prânzului poposiră la un han nu departe de granița poloneză. Aici se știau în siguranță. Hoțul zăcea pe paie, arzând de febră; felcerul îi legase rana, iar Gât-Sucit îl veghea. Noii săi tovarăși stăteau jos la un pahar de rachiu polonez și făceau o gălăgie care se auzea până hăt, departe.

— Jupâne, spuse Gât-Sucit, care se ghemuise pe paie lângă rănit. Ți-e atât de rău? Gemi de parcă viața ar fi gata să-ți plece din trup.

— Asta fiindcă-s darnic nevoie mare și mi-am cinstit cămașa din belșug cu zeamă de-asta roșie, spuse hoțul silindu-se să zâmbească. Prea bine nu-mi e, iar de mi-ar fi mai rău, pesemne c-ar trebui să mor. Dar eu nu vreau să mor, ci să-mi urmez norocul chiar de-aș fi ferecat în lanțuri.

Încercă să se ridice, dar căzu imediat înapoi.

— Se distrează de minune, spuse, petrec de mama focului acolo jos; fac ca broaștele primăvara, dar nu știu că greul de-abia acum începe. Nu văd ei că-i așteaptă călăul cu funia. N-au decât, dar noi trebuie să plecăm. Așa că ia-mi-i pe toți la rând și spune-mi cum îi cheamă, la ce se pricepe fiecare, iar eu am să-ți spun cine merge cu noi și cine nu.

— Pe mine mă știi, începu Gât-Sucit. Eu sunt Gât-Sucit.

— Da, te știu, întări hoțul. Mi-ai fost tovarăș la Magdeburg, la răcoare. Am mâncat pâine din păstăi de mazăre împreună. Tu vii cu mine.

— Și-am să-ți fiu tovarăș credincios, spuse Gât-Sucit, până mi-o pieri vlaga din trup și m-or băga în țărâna rece.

— Mai departe! Mai departe! îl zori hoțul. Următorul! Cum îi zice? Care i-e meșteșugul?

— Michel cel Strâmb. E bun când e rost de bătaie. Se ia în piept cu trei deodată, îi doboară cu flinta, cu sabia ori cu pumnalul.

— Flinta, sabia și pumnalul n-aduc nimic bun, mormăi hoțul. Nu-l vreau, să stea aici.

— Fluierătorul, continuă Gât-Sucit, aleargă ca nimeni altul, se poate lua la-ntrecere cu câinele și iepurele.

— N-are decât s-alerge încotro vede cu ochii, eu, unul nu-l vreau, hotărî hoțul. Acoperă-mă cu paie, că tare frig îmi e.

— Mathes Nebunu', continuă Gât-Sucit. Când e de dat lovituri de sabie apoi nu-l întrece nimeni.

Pe hoț începură să-l fure gândurile în altă parte. Descântecul de oblojit răni! Numai de-ar fi știut descântecul! Durerea îl cuprinsese din nou cu toată forța, și simțea că odată cu sângele gâlgâitor viața voia și ea să i se scurgă din trup. Iar descântecul avea o putere atât de mare, încât oprea sângele; însă oricât se chinuia, nu reușea să și-l amintească.

— Mathes Nebunu', repetă Gât-Sucit. Ăsta nu știe ce-i frica; să vrea, și nu poate da înapoi. M-auzi, jupâne?

— Da, te-aud, spuse hoțul clănțănind din dinți. De nu știe ce-i frica, nu știe nici ce-i luarea-aminte. Să se ducă unde-o vrea, că eu de el n-am trebuință.

— Bufniță, continuă Gât-Sucit. Ăsta stă și șapte zile încheiate fără somn.

— Și ce să fac cu el? N-ai pe unul care pilește chei și la urma broaștei în ceară?

— Pom-de-Foc, răspunse Gât-Sucit. Nu-i broască să-i reziste.

— Atunci, al nostru e, hotărî hoțul și, gemând încet, își spuse: „Aoleu! Mă-nțeapă, mă arde. Doamne, de n-aș face cangrenă!"

— Urechi-de-Vulpe, spuse Gât-Sucit, aude la trei ceasuri depărtare nechezatul cailor, la două lătratul câinilor și cântatul cocoșilor și la un ceas glasul omului.

— Numai bun să stea de strajă, spuse hoțul. Îl luăm cu noi!

— Apoi mai e Hannes Turnătoru', să nu-l uit, spuse Gât-Sucit. Are-atâta forță-n el, că dacă se opintește-un pic dărâmă orice ușă.

— Nu ne e de folos, spuse hoțul. Asta nu face decât hărmălaie, și mie, unuia, nu-mi place hărmălaia. Altul mai bun n-ai?

— Pe Valon. Ăsta-și schimbă vorba și portul cât ai clipi: e și țăran, și vizitiu, și mămular, și student.

— E omul nostru, spuse hoțul. Asemenea meșteșug e întotdeauna bun la casa omului.

— Și *pârlește* și franțuzește, adăugă Gât-Sucit.

— Atuncea e ca sarea-n bucate, strigă hoțul. Am să-l pun să mă-nvețe și pe mine, să intru și eu în rândul nobilimii.

— Să treci drept gentilom? întrebă Gât-Sucit, mirat. Ce spui acolo? Ai năluciri?

— Nu, nici c-am fost mai treaz vreodată, răspunse hoțul. Și-acum, că suntem cinci, ajunge. Du-te jos și le spune celor trei că…

— Dar cu ceilalți cum rămâne? strigă Gât-Sucit. Cu Vorbărețu', Afrom, Konrad Roșcovanu', Adam Spânzuram', Iona Botezatu'? Ne-am jurat să rămânem împreună și să nu ne despărțim, fie ce-o fi!

— Nu-ți șade bine să-i iei vorba căpeteniei tale, îl dojeni hoțul. Să taci și s-asculți, așa îți șade bine. Ce v-ați jurat voi între voi e treaba voastră, nu a mea. Nu-mi trebuie mulți oameni, să stăm claie peste grămadă precum găinile iarna. De ce-are mâna cinci degete s-apuce și nu șase, șapte ori zece? Și, la vremea împărțelii, și cinci îs prea mulți.

Tăcu, suflând greu, căci vorba-l ostenise. Lui Gât-Sucit însă, cum auzi de împărțeală, îi veni un gând pe care nu voia să-l țină pentru sine.

— Nu departe de-aici șade un țăran bogat, începu el. Îi e plină cămara de șuncă, ouă și untură, beciul geme de vin iar cuferele-s ticsite cu bani…

— Nu, spuse hoțul răsucindu-se. Nu m-ating de țăranul tău, nu vreau să fur și să pârjolesc sate. Lasă țăranii în treaba lor.

— Pesemne că vrei să stai la drumul mare, să jefuiești trăsuri? întrebă Gât-Sucit.

— Nu. Nici asta nu vreau. Altceva am eu de gând, spuse hoțul ducându-și mâna la rană. Din bătătura popilor vreau să-mi culeg eu aurul.

— Să jefuiești popii de aur?

— Argint și aur din biserici și capele, îl lămuri hoțul. Parcă mă strigă să vin să mi le iau.

— Mai bine m-ar trăsni chiar acuma, izbucni Gât-Sucit înfiorat. Ăsta-i păcat de moarte, să-l furi pe Dumnezeu!

— Ciulește-ți urechile și-ascultă la mine, că vreau să-ți spun ceva, șopti hoțul. Tot ce vezi tu pe pământul ăsta e-al lui Dumnezeu. Argintul și aurul din biserici sunt ale Lui și rămân ale Lui și-atunci când sunt la noi în saci. Eu zic că-i faptă bună să scoatem în lume comori încremenite. Iar de-o fi cum spui tu, păcat, află de la mine că, așa cum nicio haină nu-ți iese dacă n-ai țol și foarfece, și nicio casă nu se ridică fără zidari ori dulgheri, nici în lumea asta nu răzbești fără păcate.

Gât-Sucit dădu din cap cu hotărâre, în semn că pricepuse și că încuviința, iar hoțul vorbi mai departe:

— Du-te jos și spune-le celor trei să fie gata la miezul nopții, iar mie fă-mi rost de-o căruță, să pot să stau întins pe paie.

Când Gât-Sucit dispăru pe scări, din spatele unei grămezi de paie se ivi Roșcata Lies, căreia nu-i scăpase nimic.

— Jupâne! se rugă ea. Ia-mă și pe mine, și-oi ține la tine ca la ochii din cap.

Hoțul deschise ochii.

— Cine ești tu? întrebă el. N-am ce face cu tine. Ți-e părul roșu, iar eu nu-nghit nici câine ori pisică cu blana roșcovană.

— Eu sunt Roșcata Lies, iedutul Negrului Ibitz. Acum, că el e mort, am rămas singură pe lume. Ia-mă cu tine!

— Nu poate iedutul să umble cu lupii, șopti hoțul.

— Ba pot, cum să nu, spuse fata. Ia-mă cu tine, și n-ai să duci lipsă de nimic: lâna are să-ți fie toarsă, mâncarea făcută și rufele spălate. Știu și să cânt la lăută. Și din blană de iepure am să-ți fac mănuși, să-ți țină cald. Iar pentru rana ta am o unsoare din șopârliță și merișor. Și dacă mai pun și petale, o juma' de uncie de mușcătura diavolului și o uncie jumate de flori roșii de urzică moartă…

— Orice, numai să nu fac cangrenă! gemu hoțul.

— Duhurile rele ale cangrenei le trimit departe, în loc pustiu, în apă sau în scorbură de copac, căci știu descântecul! făgădui Roșcata Lies.

Hoțul, privind-o înfierbântat, horcăi:

— Descântecul! Spune descântecul, și te iau cu mine! Pentru numele lui Dumnezeu, spune-l!

După ce se gândi o clipă, fata începu să cânte:

Când Domnul Isus crucea-și ducea,
Toată suflarea-ntristată gemea.
Frunza plângea, iarba și ea…

— Nu! o întrerupse hoțul. Nu-i ăsta descântecul! Celălalt! Spune-l pe celălalt! Pe cel bun!

— Celălalt descântec… repetă Roșcata Lies. Apoi, atingând pânza mustind de sânge cu care era legată rana hoțului, începu să cânte din nou, încetișor:

Creșteau trei flori…

— Da! Ăsta-i descântecul, descântecul cel bun! suflă hoțul din greu. Cântă mai departe! Cântă-l până la capăt!

Creșteau trei flori la Domnu-n grădină:
Una e roșie, alta-i albă, fină,
A treia-i a Domnului vrere:
Rană, vindecarea îți cere!

— Rană, vindecarea îți cere! șopti hoțul.

Închizând ochii, simți durerea slăbindu-și strânsoarea cumplită cu care-i țintuia rana și luându-și zborul cu o bătaie înceată, greoaie din aripi. Îl cuprinse oboseala și căzu într-un somn adânc, fără vise. Răsuflarea i se potoli; iar pe paie, lângă el, se cuibări ieduțul.

*

Vreme de mai bine de un an, jefuitorii de biserici bântuiră prin tot ținutul între Elba și Vistula – în Pomerania și în Polonia, în Brandenburg și în Neumark, în Silezia și în munții din Lusacia. Prin părțile astea, răufăcătorii fuseseră dintotdeauna mulți la număr, dar să se atingă de casele Domnului, asta nu îndrăznise nimeni până atunci, nici măcar în vremuri tulburi, de război. Iar faptul că acum se întorsese roata băgase spaima în multă lume. La început se credea că trebuie să fi fost peste o sută cei care își făceau de cap jefuind și nesocotind lăcașele sfinte. Apoi, când a ieșit la iveală că banda nelegiuită număra nici mai mult, nici mai puțin de șase capete, s-a spus numaidecât că jefuitorii de biserici stăpâneau meșteșugul fermecat de a se face nevăzuți când îi pândea primejdia și că de aceea nu era de mirare că Năprazbaronul nu izbutea niciodată să pună mâna fie și numai pe unul dintre ei, măcar că era mereu pe urmele lor. Apoi mai spuneau mulți că Satana însuși, dușmanul veșnic al lui Dumnezeu, se așezase în fruntea lor în chip de căpetenie ca să golească bisericile și capelele de comorile sfinte.

Primul care se văzu față în față cu această căpetenie fu preotul din Kreibe, un sătuc silezian din domeniile domnului von Nostitz.

Într-o zi de mai, după slujba de seară, preotul – crescător de albine – se dusese în satul vecin să se târguiască împreună cu mămularul pe niște miere. În drum spre casă, o ploaie vijelioasă îl sili să se adăpostească la han, așa că nu ajunse înapoi în Kreibe decât către miezul nopții.

Trecând prin fața bisericii, văzu în spatele ferestrei o lumină, și pentru o clipă răsări din întunericul de smoală portretul pictat pe sticlă al Sfântului Gheorghe, în mantia lui albastră, și al balaurului, căruia pictorul din sat îi dăduse înfățișarea unei vaci cu aripi de liliac ce sta să fete.

Fâșia de lumină dispăru îndată, însă părintele știa acum că erau oameni în biserică. Și cu toate că înăuntru erau câteva lucruri de preț – un crucifix greu de argint aproape cât un stat de om și o sculptură de fildeș a Fecioarei cu o coroană de aur, amândouă ofrande de la domnul von Nostitz, vindecat de vărsat cu patru ani în urmă, părintele nu se gândi nici măcar o clipă la jefuitorii de biserici, ci doar la cele două borcănașe cu miere încuiate împreună cu uneltele pentru albinărit în sacristie, singurul loc sigur din tot satul.

Ușa bisericii era încuiată, și mergând să ia cheia se gândi bucuros că în sfârșit îi putea prinde asupra faptului pe hoții de miere. Apoi, cu vorbe de ocară pe limbă și cu o lumânare de ceară în mâini, intră în biserică.

O pală de vânt stinse lumânarea. Mai făcu câțiva pași în întuneric, până când lumina unui felinar îi căzu pe față și lunecă pe sutană în jos, până la picioare; în fața lui văzu un bărbat cu un pistol îndreptat către el.

Ocările îi înghețară pe buze și de teamă nu putu să îngaime decât: „Lăudat fie Domnul”.

— În veci, amin, stimate domn, spuse, foarte politicos, bărbatul din fața lui. Mi-ar părea rău să știu că v-am speriat. Am îndrăznit să mă poftesc de unul singur, deși nu am onoarea să fiu cunoscut domniei voastre.

Abia acum văzu preotul că bărbatul purta o mască, și îi fu limpede că în fața lui se afla unul dintre jefuitorii de biserici. De spaimă, aproape că îi stătu inima. Și, în timp ce încă nu-și putea lua ochii de la mască, ușa sacristiei se deschise deodată și din spatele ei apărură trei bărbați, toți cu fețele acoperite cu cârpe; doi duceau crucifixul de argint, iar cel de-al treilea ținea coroana de pe capul Fecioarei, cădelnița și un felinar.

— Pentru numele lui Dumnezeu, cum e cu putință să fi trecut de ușa de fier? gemu preotul tremurând din toate mădularele, fiindcă ușa fusese ferecată bine cu zăvoare și drugi, iar cheia tocmai o scosese el însuși din almar.

Bărbatul cu mască lăsă pistolul în jos și făcu o mică plecăciune, ca și cum, cu vorbele lui, preotul îl măgulise nespus și acum se simțea dator să-i mulțumească. Apoi spuse:

— Să știe stimatul domn că o ușă de fier nu e pentru noi mai mult decât o pânză de păianjen. Nu ne face greutăți câtuși de puțin. Și, întorcându-se spre tovarășii săi, continuă: Grăbiți-vă, timpul nu stă-n loc și-apoi nici pe stimatul domn nu vrem să-l deranjăm mai mult decât se cade.

Preotul văzu cum dispărură crucifixul și coroana într-un sac mare al tâlharilor. Ca păzitor al acestor odoare, știa prea bine că trebuia să dea alarma, să strige după ajutor, să urce scara clopotniței și să bată clopotele în semn de primejdie, să se audă până hăt, departe. Dar se temea pentru viața lui, așa că rămase locului și nu făcu nimic din toate acestea, ci doar își frângea mâinile fără încetare.

— Acestea sunt ofrandele epitropului nostru, se văicări el. Pe ele vreți să puneți mâna? El le-a dat lui Dumnezeu, nu oamenilor.

— Ba nu, spuse căpetenia. Numai ce le-a dat săracilor din bogăția lui a ajuns la Dumnezeu. Toate celelalte le-a dat lumii, și eu nu fac decât să-mi iau partea mea.

— Ce faceți voi este cel mai rău păcat, îl jefuiți pe Dumnezeu, strigă preotul. Luați mâna de pe lucrurile astea sfinte, sau o să ardeți pe veci în cele mai adânci puțuri ale iadului.

— Stimatul domn să nu fie atât de aspru cu păcătoșii, spuse căpetenia. Avem nevoie unii de alții. Căci dacă n-ar fi păcătoși și nici păcate, cine ar mai avea atunci trebuință de preot?

Acum preotului îi era limpede că prin acest om grăia însuși necuratul. Căci numai mincinosul neîntrecut, vrăjmașul Domnului putea să întunece mintea unui om cu asemenea vorbe alunecoase, șirete și ticăloase. Se dădu un pas înapoi și își făcu în grabă semnul crucii, murmurând îngrozit:

— Satana, Satana! *Rece de a me! Recede!*

— Ce vrea să spună domnul? întrebă bărbatul mascat. Nu înțeleg, că nu-s om învățat. Latina nu prea mi-e de folos în meseria mea.

— Am spus că a intrat necuratul în tine, strigă părintele. Vorbește prin tine.

— Îl rog foarte mult pe stimatul domn să nu ridice vocea așa, ar putea auzi lumea, spuse jefuitorul de biserici cu o urmă de zeflemea în glas. Iar de-a intrat diavolul în mine, a făcut-o după vrerea și hotărârea lui Dumnezeu. Căci fără hotărârea lui Dumnezeu, nici într-o scroafă nu intră diavolul. Să-l citească domnul pe Matei.

Se întoarse, îndreptându-se spre tovarășii săi. Preotul îl urmări cu privirea, chibzuind cum să-l descrie pe acest bărbat, ca să poată fi recunoscut și prins.

„Bine clădit, mai înalt ca un om obișnuit”, își spuse. „Tras la față, atât cât se poate vedea. De n-ar purta masca asta! O perucă buclată, o pălărie cu boruri albe și o haină neagră, tivită cu alb. Asta-i tot, și-i cam puțin ca să-i dai de urmă.”

Între timp, căpetenia luase cădelnița de la tovarășii săi și o privea cu atenție. Apoi se îndreptă din nou spre preot.

— Văd că domnul se îngrijește cu sârg de creșterea albinelor, spuse. Câți stupi, dacă mi-e îngăduit să-ntreb?

— Trei, răspunse preotul, iar sieși își spuse: „Mâini subțiri, cum au altminteri numai gentilomii. Degete lungi, de hoț. Fața îi e rasă de curând”.

— Și cu glas tare continuă: Îi țin în spatele casei, pe pajiște.

— Trei stupi, repetă căpetenia. Trebuie că în primăvară domnul a strâns optsprezece măsuri sau mai bine.

— N-au fost decât zece și jumătate, oftă părintele.

— Din trei stupi, e cam puțin, constată căpetenia jefuitorilor de biserici. Și totuși a fost un an taman pe placul crescătorilor de albine: o vară cu vânt răcoros și rouă din belșug noaptea, o toamnă uscată și lungă, o iarnă cu ninsoare. Ce n-a mers?

— E o jale, se plânse preotul, ale cărui gânduri zburau când la odoarele furate, când la stupii de albine. Mi-a năpădit nosema albinele.

— Și domnul nu știe ce să facă? N-are leac boala asta?

— Nu, spuse preotul îngrijorat. Nu pot decât să las molima să-și facă de cap.

— Atunci să fie domnul cu luare-aminte, spuse căpetenia. Se pune în vasul cu apă și zahăr din care beau albinele chimion pisat și ulei de levănțică. Ajută. E o cale sigură.

— Am să încerc și eu, spuse preotul gânditor. Dar unde găsesc chimion? La noi pe pășuni n-am văzut niciodată. Dar cu mierea ce să fac? Nu-i limpede deloc. Am strecurat-o de două ori și tot tulbure e.

Rămăseseră singuri în biserică, ceilalți plecaseră cu prada. Căpetenia clătină din cap.

— Asta-i de la umezeală. Sacristia nu e locul nimerit pentru miere; e umezeală. Ia s-o pună domnul la soare, la căldură!

— Da, numai de n-ar fi țăranii! se plânse preotul. N-am pomenit așa o bandă de pungași. Fură mierea de oriunde. Doar în sacristie e la adăpost de mâna lor, căci am ferecat ușa de fier cu zăvoare și drugi, cum nu se poate mai bine.

— Da, știu asta, spuse căpetenia. Păcat că țăranii sunt netrebnici și umblă cu furtișaguri. Fiecare ar trebui să-și vadă de treaba lui și să-i lase și vecinului capra lui. Acum însă, vă spun adio, căci trebuie să plec.

În tot acest răstimp, se plimbaseră printre strane. Acum, preotul se opri.

— Îmi pare rău, spuse el, că nu mă mai pot bucura de vorbele plăcute ale domnului.

— Mulțumesc gândului prietenesc, răspunse căpetenia cu aceeași politețe. Dar trebuie să-l rog pe domnul ca de data aceasta să mă ierte.

Făcu o plecăciune în fața preotului, stinse felinarul și în clipa următoare fu înghițit de întuneric.

Părintele rămase în biserică, gândindu-se unde să-și țină mierea, căci pe pereții sacristiei se prelingea într-adevăr apa. Câteva clipe mai târziu, își dădu seama că acum ar fi putut, fără să-și pună viața în primejdie, să urce în clopotniță și să dea alarma. Însă i se păru mai cuminte să-i urmărească tiptil pe tâlhari și să vadă încotro se îndreptau și dacă erau călare. Abia apoi avea de gând să bată clopotele ca să adune țăranii pentru urmărirea lor.

Însă când ieși din biserică, hoții dispăruseră; deși luna era pe cer, cât vedeai cu ochii nu se zărea nici urmă de ei. Părea – așa le spuse un ceas mai târziu țăranilor îngroziți – că ar fi luat cu împrumut aripile bufniței și ale corbilor de pe turla bisericii și și-ar fi luat zborul.

Nu întotdeauna oamenii care aveau nenorocul să le iasă în cale jefuitorilor de biserici scăpau nevătămați, doar cu o sperietură, ca preotul din Kreibe. În Tschirnau, un sat din comitatul boem

Glatz pe malul drept al râului Neiße, paracliserul îi surprinse pe jefuitori în biserică în noaptea din ajunul Sfântului Kilian. Tocmai voiau să se facă nevăzuți cu prada. Aici, în această biserică unde veneau în pelerinaj țăranii din întregul comitat, puseseră mâna pe patru sfeșnice de argint, fiecare greu de șase pfunzi, o cădelniță, un tabernacul, o cristelniță și două vase de ostie, toate de argint, un lanț greu de aur, o bucată de brocart țesută cu fir de aur și în cele din urmă o carte în care erau enumerate și descrise faptele bune ale Sfântului Martin, pontiful Romei. Însă nu de dragul acestor fapte bune luaseră ei cartea, ci pentru că era încrustată cu fildeș și nestemate.

„Astea-s toate bune de topit”, auzi paracliserul o voce când intră în biserică și întâi îl văzu numai pe tâlharul care ținea în mâini tabernacului, iar apoi pe încă doi dintre ei. Paracliserul era un bărbat curajos și știa că la han mai erau destui țărani treji care i-ar fi sosit în ajutor dacă ar fi auzit zarvă. Și negăsind altceva cu care să se apere, îi smulse din mâini unui Sfânt Cristofor bastonul din lemn și-l izbi în cap pe unul dintre hoți, al cărui păr roșu îi sări în ochi.

Tâlharul se văită cu glas de muiere. Apoi, paracliserul fu prins din spate; își duse o mână la gât, vru să strige, dar nu putu și scăpă bastonul din mâini. Și în timp ce acesta se izbea de podea, în cadrul ușii deschise apăru un bărbat cu fața acoperită, ca și ceilalți; acesta le făcu un semn și spuse:

— E singur, nu vine nimeni după el, de-aia l-am lăsat să treacă.

Ăsta fu ultimul lucru pe care îl auzi paracliserul, căci în clipa următoare nu mai știu de el. Când își veni în fire, zăcea pe trepte în fața bisericii, legat de mâini și de picioare; capul îl durea și îi era înfășurat cu o pânză, iar ochii și gura acoperite cu cârpe muiate în smoală. Așa l-au găsit țăranii care

mergeau la câmp, iar lângă el, pe scări, rupt în două, era bastonul Sfântului Cristofor.

De o soartă cu mult mai rea avu parte, la întâlnirea într-un han cu banda de hoți, un tânăr gentilom din Boemia. Acesta își pierdu viața.

Hanul, aflat între Brzeg și Opole, pe drumul care duce în pădurea deasă, arareori avea alți mușterii decât oameni simpli, țigani sau calfe, și era sărbătoare dacă mai trecea câte un mămular cu marfa în spinare. Mergând la Universitatea din Rostock cu preceptorul și lacheul său, tânărul conte din Boemia fusese nevoit să înnopteze aici fiindcă i se rupsese osia la trăsură. Era o noapte de toamnă și ploua vijelios. Și în timp ce vizitiul încerca să pună trăsura din nou în mișcare, tânărul conte și preceptorul cinau la han, iar lacheul îi servea. Ceruseră un cocoș fript și niște clătite, căci nu aveau altceva de ales.

După masă, lacheul ieși să ajute vizitiul, iar preceptorul se retrase și el. Era ostenit și voia să se culce; sus în pod, hangiul le pregătise celor doi oaspeți de vază paturile. Lacheul avea să doarmă pe o bancă în sala de ospețe, iar vizitiul în grajd.

Tânărul conte rămase jos, cu o carafă de vin în față; nu era chiar singur, căci pe lavița de lângă sobă stătuse în tot acest răstimp tatăl hangiului, sforăind. Ploaia bătea în geam, iar în sobă trosnea focul. De la bucătărie se auzea zăngănit de tigăi și de strămchini, hangița le prăjea vizitiului și lacheului un cârnat de Nürnberg.

Tânărul conte se gândi dacă nu cumva putea trimite după vreun domn de vază de prin apropiere cu care să joace o partidă de *Uhombre,* căci era prea devreme să se ducă la culcare. Și cum stătea așa, cu coatele pe genunchi și cu capul în mâini, se auzi de afară larmă; i se păru că unul dintre servitorii săi striga după ajutor. Înălță capul și ascultă; din bucătărie apăru hangiul, palid de frică,

și vru să spună ceva, însă în aceeași clipă se dădu ușa de perete și un glas poruncitor strigă:

— *Messieurs*! Rămâneți pe loc!

În ușă, cu masca pe față, stătea căpetenia, iar în spatele său se zăreau doi dintre tovarășii săi și dintr-un al treilea doar chica roșie.

Tânărul nobil din Boemia, păstrându-și sângele rece, rămase cu vinul în față. Își spuse că dacă aceștia erau chiar jefuitorii de biserici de care auzise câte ceva, putea să spere să-și păstreze nu numai viața, ci și cei treizeci de ducați de Boemia pe care-i avea în pungă. Își puse în gând să se poarte bărbătește, să aibă ce povesti la Rostock. Ca să-și facă curaj, își goli paharul din patru înghițituri.

Între timp, căpetenia intrase în încăpere. Cu o ușoară plecăciune își ridică puțin pălăria de pe cap arătându-i oaspetelui de vază respectul cuvenit. Apoi ceru vin și îl bău dintr-un pocal de argint pe care unul dintre tovarășii săi îl scoase din desagă.

În tot acest răstimp, hangiul tremura din toate încheieturile; aproape că scăpă din mână urciorul cu vin.

— Ce căutați aici? reuși cu greu să îngaime. Știți prea bine că n-am voie nici să vă primesc, nici să vă găzduiesc.

— Liru-liru, hai șterge-o! porunci căpetenia. Dă fuga la bucătărie și vezi dacă s-or găsi pentru oamenii mei slănină prăjită, pâine și niște bere slabă.

Își aruncase haina pe speteaza unui scaun și acum rămăsese într-o jiletcă veche de mătase violetă și în cizme cu carâmb înalt. Tovarășii săi se așezaseră la o masă lângă sobă și numai unul, cel cu părul roșu, rămăsese lângă căpetenie. Era Roșcata Lies îmbrăcată în straie bărbătești.

Ridicându-și din nou borurile pălăriei, căpetenia, i se adresă tânărului gentilom.

— Fie ca împrejurările să scuze faptul că am dat buzna așa, nepoftit, spuse el foarte politicos. Însă

azi bate un vânt aspru dinspre Polonia și n-am vrut să-mi las oamenii în ploaia înghețată.

— O întrebare, dacă-mi e cu îngăduință, spuse tânărul gentilom. Ce-i cu oamenii mei? I-am auzit țipând. Și, fie-mi cu iertare, dar să-și ia domnul masca de pe față, ca să văd cu cine vorbesc.

Căpetenia îl privi pe tânărul gentilom o clipă, fără să scoată o vorbă.

— De asta, să-l ferească pe domnul bunul Dumnezeu, spuse el apoi. Și cât privește servitorii domniei sale, să fie fără grijă. S-au retras în grajdul vacilor. Dar oamenii mei n-au să-și economisească hărnicia și au să-i fie de folos stimatului domn în tot ce-i e de trebuință.

Și arătă înspre cei doi tovarăși, care stăteau deoparte, la masa lor.

Tânărul conte observă cu mirare silința pe care și-o dădea căpetenia jefuitorilor de biserici să se poarte și să vorbească precum un gentilom. Și, de dragul ducaților din pungă, i se păru cuminte să-i răspundă acestui om primejdios cu aceeași politețe. Așa că se ridică și, cu pălăria în mână, îl pofti să i se alăture la masă și să bea un pahar de vin cu el.

0 Clipă, căpetenia păru să stea pe gânduri. Apoi spuse:

— Deosebitei politeți de care domnul dă dovadă nu pot să-i răspund decât prin a spune că nu mă simt îndreptățit la o asemenea onoare. Dar dacă dorește totuși, cu plăcere am să beau un pahar în sănătatea domniei sale.

Cum stăteau toți trei la masa gentilomului, Roșcata Lies fu cea care ridică întâi paharul, golindu-l în sănătatea diavolului, așa cum fusese obișnuită de Negrul Ibitz.

— Ai grijă, că ești cu oameni de vază, o puse la punct căpetenia. Lasă purtările astea!

— Domnița, începu gentilomul, poartă straie bărbătești și are sabie. Așa-i obiceiul pe-aici?

— Nu, spuse căpetenia. Straiele bărbătești le poartă ca să stea mai bine în șa. Iar sabia știe s-o folosească, și dacă o ia în mână, o face *pour se battre bravement et pour donner de bons coups*[9].

— Și eu am fost la Paris, spuse gentilomul așezându-se picior peste picior și făcând să-i zornăie pintenii. Am văzut Luvrul și palatul cel nou al regelui în care locuiește și dă și petreceri.

— Eu, nu, spuse căpetenia. Eu am învățat franțuzește de la tovarășul meu de colo, care-o vorbește ca pe apă.

Și arătă peste umăr spre Valon, care stătea la cealaltă masă și înfuleca slănina prăjită.

— Și domnul rămâne să înnopteze aici? întrebă gentilomul, ca să nu lase conversația să lâncezească.

— Nu, răspunse căpetenia. Am să plec în curând. Am treburi de rezolvat nu departe de aici.

— Atunci am să beau un pahar pentru reușită, spuse gentilomul.

— Mai bine nu, spuse căpetenia. Pescarului care pleacă în larg nu i se urează noroc; altminteri, are ghinion.

— Cum să ai ghinion, se băgă în vorbă Roșcata Lies, când ai arcanumul la tine? Cu ăsta prinzi peștișorul de aur!

— Taci! spuse căpetenia cu mânie. Vorbești prea mult și fără cap. Ți-am spus de-atâtea ori: unde nu-i cap, vai de picioare!

Și întorcându-se spre gentilom, continuă:

— Averea mea e risipită peste tot, și trebuie să călăresc de colo-colo s-o adun la un loc.

— Și care să fie treburile domnului, dacă-mi este îngăduit să întreb? vru să știe gentilomul.

— Domnul are să ghicească de îndată, dacă-i spun că pe-aici mi se spune Jefuitorul de biserici, îi răspunse glasul cât se poate de liniștit al căpeteniei.

Gentilomul sări ca ars, uitând de toată politețea; fiindcă, măcar că știa de la bun început cu cine

avea de-a face, nu-i prea cădea bine să i se spună asta în față, fără ocolișuri.

— Și-mi spui asta așa, strigă el bătând cu pumnul în masă, fără rușine?

— N-am rușine, n-am niciun pic de rușine, îi răspunse căpetenia calm. Dacă a fost pe placul lui Dumnezeu, cel mare și drept, să mă facă cine sunt, cum pot eu, un fir de praf, să mă împotrivesc vrerii Lui?

— Atunci tot pe placul Lui are să fie, mai devreme sau mai târziu, să te spânzure sau să te tragă pe roată, spuse gentilomul căruia vinul începea să i se urce la cap. Și ăsta îți va fi sfârșitul.

— Ba nu trebuie să fie astfel, îl contrazise căpetenia. Și David a fost un mare păcătos, dar înainte să moară a ajuns la loc de cinste.

— Pe viața mea, dacă-n spatele întregii tărășenii nu-i înșelăciune! strigă fără să vrea gentilomul. Nu mă îmbrobodești tu pe mine cu David al tău! Dar la un lucru m-am gândit adesea, e drept: de ce oare Dumnezeu nu ne-a făcut pe toți creștini? De ce sunt atâția turci și evrei pe lume? N-ar trebui să stea lucrurile așa.

— Poate că Dumnezeu nu vrea s-ajungă prea mulți dintre oameni în rai, îl puse pe gânduri căpetenia. Cred că Dumnezeu vrea să-i știe pe oameni mai curând departe, în iad, decât lângă El, în rai. Cum ar putea ei să-L bucure? Erau doar patru pe lume și s-au omorât între ei, iar acolo sus, n-au să facă altfel.

— Lasă predicile, spuse gentilomul, și spune-mi: știi că s-au pus zece mii de taleri pe capul tău, iar cine te aduce viu se-alege cu o moșie?

— Așa este, încuviință căpetenia. Însă poate că și domnul știe că iepurele nu-i niciodată mai sprinten ca atunci când e vânat. Iar plasa în care vor să mă prindă nu-i încă țesută.

— Ce știi tu! îi strigă gentilomul, în al cărui cap vinul începuse să fiarbă. Ce crezi, că nu te recunosc dacă te văd a doua oară? S-a zis cu tine.

Deasupra capului tău plutește securea călăului ca acea sabie a unui rege de demult, al cărui nume l-am uitat, dar îl știe preceptorul meu care e sus și doarme. Dar de ce dracu' nu vrea să joace domnul *L'hombre*? C-acum suntem trei, exact câți trebuie.

— Domnul spune, întrebă gânditor căpetenia, c-are să mă recunoască?

— Bineînțeles că asta spun. *Par le sang de Dieu*[10]! spuse gentilomul. Și sunt dispus să pun rămășag cu tine pe doi ducați de Boemia că te recunosc.

— Doi ducați, asta nu e mult, spuse căpetenia. Punem rămășag.

— Atunci, banii sunt ai mei, căci nu uit niciodată un chip, izbucni gentilomul râzând și într-o clipă mâna îi ajunse peste masă, la fața căpeteniei, și deja apucase cârpa neagră din care era făcută masca.

Deodată se făcu liniște în încăpere, numai Gât-Sucit scăpă cuțitul în farfurie, cu zgomot. Căpetenia se ridică. Fața-i netemătoare, pe care nu o lăsa niciodată la vedere, era palidă, iar acum păli și mai tare, însă nu i se clinti niciun mușchi.

— Domnul și-a câștigat rămășagul cum nu se poate mai lăudabil, spuse el cu un zâmbet. Aici sunt banii.

Scoase doi ducați din pungă și-i aruncă pe masă. Tânărul îi luă și-i ținu în palmă. Și stând așa cu ei în mână, păru să se fi trezit deodată din beție și să se teamă puțin de îndrăzneala lui.

— Cum a sosit vremea despărțirii, continuă căpetenia, căci unul pleacă, iar celălalt rămâne, socot că s-ar cădea să mai bem un pahar de rămas-bun în numele prieteniei. Și își ridică potirul: Drept la inimă! În sănătatea domnului!

— Și viața lungă! spuse gentilomul cu limba împleticită, ducându-și paharul la gură.

Nu văzu că Roșcata Lies avea un mic pistol în mână și că-l încărcase cu pulbere.

Împușcătura veni înainte să-și termine paharul. Tânărul gentilom lunecă ușor înapoi în scaun. Se schimbă la față, iar capul îi căzu în piept. Mâinile i se descleștară, paharul se făcu țăndări, iar cei doi ducați se rostogoliră pe jos.

O clipă, căpetenia nu se clinti, trăgând pe nas mirosul prafului de pușcă. Apoi își recuperă masca.

— Mă întreb dacă știa că avea să moară, spuse, privind spre mort.

— Cred că în ultima clipă a știut, spuse Roșcata Lies. Dar eu nu l-am lăsat nici să-și spună rugăciunea. Drept în inimă am țintit, așa cum mi-ai poruncit. Îmi pare rău de el, era tare vesel. Dar uite că nu ne-am încheiat socotelile, să încarc din nou pistolul, că acolo mai e unul care te-a văzut la față.

Și arătă cu țeava pistolului înspre bătrânul care se trezise și stătea zâmbind tâmp pe lavița de lângă sobă.

Căpetenia își ascunse degrabă fața în spatele măștii.

— Ferească sfântul! strigă. Oare unul nu-i de ajuns? Un bătrân, ce să fac cu el? A nimerit în toate astea fără voie. Să fiu eu ucigașul lui?

— Fă ce vrei, spuse Roșcata Lies. Dar dac-o faci, nu-l lăsa să aștepte prea mult glonțul ăla, când e să mori, frica-i cea mai rea.

— Un biet bătrân, se căina căpetenia. Cum să fiu ucigașul unui bătrân? Nu pot… nu știu ce să fac.

— De nu te lasă inima, o fac eu pentru tine, spuse Gât-Sucit. Dar dă-i hangiului un ban pentru îngropăciune și ca să facă popa o slujbă.

— Da, n-am cum să-l las în viață, hotărî căpetenia. Dar Dumnezeu mi-e martor că nu-mi cade bine. Să-l cheme careva pe hangiu.

Hangiul veni și, văzând mortul, își frânse mâinile; iar când auzi că acum era rândul tatălui său, se aruncă la pământ și începu să țipe, să implore și să își smulgă părul din cap.

— Nu-ți ajută la nimic toate astea, spuse căpetenia. Dumnezeu mi-e martor că n-o fac cu bucurie. Dar trebuie. Du-te și ia-ți rămas-bun de la el.

— Cu ce v-a greșit? se tângui hangiul. Fie-ți milă! Ai oare inima de piatră, n-auzi nicio rugăminte? E tatăl meu, și-aș vrea să mi-l răscumpăr, că nu-s sărac lipit pământului.

— E-o nenorocire, spuse căpetenia fiindcă jelania hangiului îi mersese la inimă. Dar uite că așa a fost să fie, iar eu n-am cum să-ndrept lucrurile. Mi-a văzut fața, care altminteri mi-e mereu ascunsă; nu pot să plec și să-l las în viață.

Hangiul se ridică și se uită la bătrânul de pe laviță, care privea în gol, de parcă n-ar fi știut ce se petrece în jurul lui.

— Cum să te fi văzut, când de doisprezece ani e orb de-a binelea și trebuie să-i duci lingura la gură? Poftim… Și tu spui că ți-a văzut fața!

Și se trânti pe un scaun, își luă fața în mâini și începu să râdă sălbatic, în hohote.

Căpetenia stătu o vreme fără o vorbă, apoi se duse la bătrân și-i puse cu o mișcare bruscă pistolul în față. Acesta însă nu se mișcă, holbându-se la un colț întunecat al odăii; nici nu tresări.

— Chiar este orb! strigă căpetenia și lăsă pistolul să cadă. Slavă Cerului că m-a scăpat de asta. Nu mai râde! Are zile, și mă bucur. Și-acum, pe cai, c-am pierdut deja destul timp!

Hangiul încă mai stătea pe scaun și râdea.

După ce plecară jefuitorii de biserici, hangiul se întoarse în odaie, unde-și găsi tatăl târându-se pe jos.

— I-ai văzut fața? îi strigă hangiul. Ridică-te odată și vorbește! Ce-i cu giumbușlucurile astea, că acum nu mai trebuie să faci pe orbul.

— Ei, acum, că-s bogat, n-am de gând să împart nimic cu tine. Întotdeauna m-ai ținut jerpelit și

înfometat, nu cum se cuvine. De câte ori nu te-am rugat să…

— Spune-mi, l-ai văzut? L-ai recunoaște? îl întrerupse hangiul.

— Nu. N-am avut vreme să-l bag în seamă, mormăi bătrânul.

— N-ai avut vreme?! îl repezi hangiul. Ce dracului vrea să însemne asta?

— Nu! N-am apucat să mă uit la el, repetă bătrânul cu încăpățânare. M-am trezit când a căzut cel de colo – și arătă spre mort – și s-au rostogolit ducații prin odaie. Ai mei sunt, fiindcă i-am urmărit cu privirea și am fost cu mare băgare de seamă să nu-mi scape. Pe unul l-am zărit dispărând în crăpătura de colo, din colț, sunt sigur. Iar celălalt a venit spre mine, aici sub laviță, și-am pus repede piciorul pe el și-am rămas nemișcat. Dar poate că erau trei, mai trebuie să caut.

— Și douăzeci să fi fost, bătrân neghiob ce ești! urlă hangiul. Nu pricepi? Zece mii de taleri s-au dus pe apa sâmbetei. Așa un noroc nu se mai întoarce!

Trânti ușa furios, și apoi se duse să cheme vizitiul și lacheul din grajd, să-și privegheze stăpânul.

*

În primăvara anului 1702, în lunea de după Duminica Patimilor, jefuitorii de biserici porniră la ultimul jaf, la o biserică nu departe de Militsch renumită pentru un crucifix greu de aur încrustat cu pietre prețioase care atârna deasupra altarului. Atacul însă nu dădu roade, căci preotul, la sfatul episcopului, dusese cu câteva săptămâni în urmă crucifixul la palatul din Militsch, iar ce atârna acum deasupra altarului era un crucifix de lemn prost lucrat.

Un țăran care se sculase în toiul nopții să vadă de o vacă bolnavă îi zări pe tâlhari ieșind pe fereastra bisericii cu mâna goală. Fugi așa cum era, în cămașă, la curtea lui Melchior von Bafron, unde

dădu alarma. Domnul von Bafron care nu se culcase și era la masa de joc își chemă toți oamenii pe care-i avea în preajmă sau care puteau fi găsiți repede la ora aceea: țăranii lui, cărbunarii, servitorii și toți vânătorii.

Sosiră însă prea târziu. Jefuitorii, văzând primejdia, se răspândiseră după cum le era obiceiul în toate vânturile, încercând să ajungă fiecare de capul lui la granița poloneză. Așa se face că nicăieri nu le dădură de urmă, deși nu lăsară niciun colțișor necercetat, nici măcar în pădurile din apropiere. Nu găsiră decât o traistă de pânză pe care unul dintre tâlhari o pierduse în fuga sa. Înăuntru erau pâine și ceapă, un săculeț cu sare grunjoasă și pe deasupra niște măsele de o mărime înspăimântătoare, învelite într-o cârpă – moaște dintr-una din bisericile jefuite.

A doua zi de dimineață sosiră din orășelul Trachenberg, unde-și aveau tabăra, Năprazbaronul cu câțiva dragoni. Se întorsese cu patru luni în urmă din Ungaria unde luptase împotriva turcilor și reîncepuse de îndată goana după jefuitorii de biserici; ca un copoi le luase urma. Și începu să tune și să fulgere când auzi că în apropiere de granița cu Polonia fusese prins și apoi eliberat un călugăr-cerșetor în rasă cafenie; căci el știa că unul dintre jefuitorii de biserici se slujea din când în când de o asemenea deghizare. Adevărul era că și el întâlnise în zori un suedez călare în drum spre Trachenberg cu o traistă de piele, cum poartă curierii. I se adresase cu „frate” și îi vorbise în suedeză și franceză, iar străinul nu i se păruse câtuși de puțin suspect, căci în zilele acelea trimișii regelui suedez se întâlneau la tot pasul din Silezia până sus, spre Pomerania.

Așa se sfârși ultimul atac al jefuitorilor de biserici, și multă vreme nu se mai auzi nimic de ei; până când, cam în săptămâna de după Paști, se zvoni pentru prima oară că pieriseră.

Se spunea că undeva, într-o pădure din Polonia, s-ar fi certat la împărțeala prăzii și ar fi tăbărât apoi cu cuțite și muschete unii pe alții. Trei dintre ei ar fi murit pe loc, iar ceilalți ar fi plecat cu aurul jefuit în lumea largă. Printre morți s-ar fi aflat și căpetenia.

Astfel, zvonul făcea înconjurul ținutului: vizitiul îl spunea secerătorilor din mersul trăsurii, preotul, enoriașilor la predică, iar altul vorbea de parcă ar fi văzut chiar cu ochii lui leșurile; peste tot domnea bucuria că jaful încetase în sfârșit, iar despre moartea mizeră a căpeteniei apăruse un cântec tipărit care se cânta la iarmaroace și în hanuri.

Era însă un om în regiune care nu credea o iotă: Năprazbaronul. La toate acestea el râdea și le numea înșelăciune. Spunea că jefuitorii de biserici scorniseră singuri legenda căpeteniei îngropate la trei coți sub pământ și o împrăștiaseră ca să înceteze vânătoarea și să-și lase căpetenia să-și mistuie în tihnă prada. Și se jură că are să-i smulgă diavolului ghearele, coada și coarnele, că nu va pune geană pe geană și nu va avea liniște până când nu-i va fi dat pe jefuitori și pe căpetenia lor pe mâna călăului.

Însă de jefuitorii de biserici nu se mai auzi nimic; nicio spargere nu mai avu loc în lăcașele sfinte, iar odoarele care mai erau în ele, strălucind în lumina care pătrundea pe fereastră, rămaseră neatinse de mână hoțească.

Dincolo, în Boemia, în munții numiți Șapte Văi, jefuitorii de biserici aveau un loc tainic într-o cabană din pădure – acolo se întâlniră pentru cea din urmă oară.

Era în zori, încă frig, vântul sufla printre crăpături iar afară țârâia o ploaie ușoară. Patru tovarăși de furtișag stăteau pe paie înveliți cu hainele lor; cu ochi roșii de nesomn se uitau la comoara lucitoare din mijlocul odăii, la talerii și ducații din Kremnitz și Gdansk scoși din vânzarea

prăzii de anul trecut, mijlocită de tăinuitorii de lucruri furate de pe străzile lăturalnice din Boemia și Polonia.

Ținuseră sfat toată noaptea, vorbiseră, țipaseră și se certaseră, căci nu voiau să-și lase căpetenia să plece; nu erau mulțumiți cu prada obținută și erau de părere că mai era destul aur pentru ei în tot ținutul. Dar căpetenia nu se clintise în hotărârea ca fiecare să-și urmeze drumul său, și toată vorbăria și împotrivirile lor fură în zadar.

— În meseria noastră, spuse el, dobânzile ni le plătim cu pielea. Fiți cu luare-aminte, prea ne vorbește lumea, și nu mai e mult până să întindă călăul mâna după noi. S-a întors și Năprazbaronul, și eu, unul, nu vreau să mai dau ochii cu el. De aceea zic că nu mai putem fi împreună, altminteri, norocul nostru are să înceapă să umble ca racul. Să-și găsească fiecare calea lui și să nu întoarcă ochii după celălalt. Aceasta mi-e vrerea, și când v-am scos din mâna călăului v-ați jurat să-mi dați ascultare în toate cele!

Așa se învoiră, și nu le mai rămase nimic de făcut decât să împartă banii din grămada mai mare și s-o apuce apoi fiecare pe drumul său.

Căpetenia stătea în fața ușii în jiletca roasă de mătase, care fusese odată violetă. Gândurile îi erau la zilele ce aveau să vină; chibzuia cum are să plătească cu banii adunați datoriile care împovărau moșia, cum are să cumpere vite și unelte, cum are să-și ia slugi noi, cai iuți în grajduri pentru poștalioane. „Și un câine de vânătoare și un cal de călărie pentru tânăra duducă, mireasa de neam nobil a domnului von Tornefeld”, își spuse el zâmbind. „Că de bani nu mai ducem lipsă.”

Între timp, Roșcata Lies se ghemuise lângă grămada mai mică de bani de aur și argint – partea căpeteniei – și umplea sacul cu taleri și ducați. Pom-de-Foc se ridicase, nemaisuferind să privească; îl dureau ochii să vadă banii care se duceau la altul.

— Drace, strigă el. Ce se petrece aici? își ia fiecare cât poftește?

— Asta-i partea căpeteniei, ce te privește? îl puse la locul lui Gât-Sucit. Să-i mulțumești așa cum se cuvine pentru ce-ți lasă. Căci până să ne ia sub aripa lui, n-aveai nici haine, nici ghete, o cămașă zdrențăroasă pe tine îți era toată averea. Dar el ne-a scos la liman și de-acuma ești bogat.

— Bogat? strigă Pom-de-Foc indignat. Ce tot spui acolo? Cine e bogat în vremurile astea, când o baniță de porumb e unșpe groși jumate. Nici nu m-ating de partea mea! O păstrez pentru când voi fi neputincios și voi avea gută, căci cine să m-ajute la bătrânețe? Dar până atunci n-am decât mila Domnului, trebuie să cerșesc o coajă uscată de pâine la poarta țăranilor, să nu mor de foame, asta am reușit, asta mi-e răsplata!

Și, râzând amar, își primi de la Gât-Sucit partea lui: o pălărie plină ochi cu taleri și o mână de aur.

— Cu prețul vieții am vânat aurul ăsta până l-am prins, spuse Valonul. Acum vreau să mai și trândăvesc. Am să trăiesc bine. O locuință faină în vreun han ca Știuca sau Cerbul, în fiecare zi pește și friptură cu vinul potrivit. Dimineața devreme am să mă duc la biserică, după-amiaza la plimbare, seara la masa de joc. Așa am de gând să trăiesc, să văd, în pace și tihnă, ce lucruri bune sau rele aduc vremurile.

— Dar dacă, strigă Pom-de-Foc, în viața asta minunată a ta au să vină și zile negre? Îți spun de pe-acuma, ca să știi, că n-am să-ți dau un sfanț, să nu cumva să vii târându-te la ușa mea!

— Fii fără grijă, răspunse Valonul liniștit. N-ai decât să-ți pui crini și zmeurică în grădină, că eu n-am să ți le stric călcând pe la tine.

Acum luă Gât-Sucit cuvântul, fiindcă după căpetenie era primul om în bandă, primise doi pumni de bani din grămada mare.

— Am fost cucuvele, spuse el; n-am avut cum să ne arătăm ziua. Dar s-au dus vremurile acelea.

Acum vreau să cutreier toate țările în lung și-n lat, Italia, Spania, Franța, Țările de Jos. Vreau să văd lumea la lumina soarelui, iar dacă din banii mei se duc câte doi taleri pe săptămână și ducați încă pe-atât, tot or să-mi ajungă până la sfârșitul zilelor.

Urechi-de-Vulpe, un vlăjgan zdravăn, palid, chicoti ca pentru sine, jucând ducații între degete:

— Aici, în Boemia, unde nimeni nu mă știe, am să-mi fac din aur curat o cănuță, un cuțitaș, un polonic și o linguriță de tutun, apoi două ploști tot de aur, una pentru buzunarul stâng, alta pentru cel drept. Pe cea din stânga o umplu cu vin de soi, pentru mine, iar pe cea din dreapta cu rachiu de drojdie, pentru prieteni, ce să-i faci, trebuie să mai și economisești.

— Dar tu, iedușule? îi strigă Gât-Sucit Roșcatei Lies, care tăcea, ghemuită pe jos. Ce-ai căutătura asta așa de tristă, când poți să trăiești și tu în puf de-acum. Nu-ți dă inima pace? Dă-i drumul unei păsări care vrea să-și ia zborul. Un ibovnic pleacă, vine altul în loc, ar trebui să știi deja asta. Și stai să vezi ce-or să te mai curteze dacă or să te vadă purtând catarame de aur la pantofi, podoabe pe cap și la gât, inele și brățări de aur.

Roșcata Lies nu răspunse. Se sculă și vru să ridice sacul căpeteniei, însă era prea greu, și Gât-Sucit trebui s-o ajute să-l care afară.

Acolo, în fața ușii, Roșcata Lies îi vorbi încă o dată celui care-i fusese ibovnic, încercând pentru ultima oară să-l înduplece.

— Ia-mă cu tine! îl rugă, rezemându-și fruntea de umărul lui. Nu spune iar: „Nu!” Știu prea bine că ai ochi pentru alta, mai mândră decât toate câte sunt sub soare, dar nu-i nimic! Fii bun și ia-mă cu tine, căci n-am să fiu o opreliște în calea ta. Am să-mi știu locul și-am să stau cu slugile, cuminte; cele mai grele trebi am să le fac, numai să știu unde ești și cum îți merge.

— Asta nu e cu putință, spuse căpetenia fără înduplecare. Caută mai curând în mare un fir de

nisip uscat, dar pe mine nu mă căuta, că n-ai să mă găsești în veci.

Roșcata Lies plânse o vreme, apoi se liniști, își șterse lacrimile și spuse încet:

— Rămâi pe veci cu bine! Te-am iubit ca pe ochii din cap. Te du, și Dumnezeu să te aibă-n pază oriunde-oi hălădui.

Între timp, Urechi-de-Vulpe și Valonul ieșiseră din colibă și-și luau rămas-bun de la căpetenia lor în urale, aruncându-și pălăriile în sus și trăgând în aer focuri de armă, de răsuna toată pădurea. Și pe când căpetenia îi dădea pinteni calului și le făcea tovarășilor săi un ultim semn de adio, Urechi-de-Vulpe își smulse eșarfa de la gât și-i dădu foc în sănătatea căpeteniei, ca să nu-l părăsească norocul.

O săptămână mai târziu, Pom-de-Foc hoinărea pe drumul Sileziei în rasa cea călugărească. Își îngropase banii în trei locuri în pădure și însemnase copacii, să știe să-i găsească. Acum umbla cu cerșitul din sat în sat, din gospodărie în gospodărie; în desagă avea pâine și ceapă, trei mere pădurețe, o bucățică de brânză și, învelit într-o cârpă, un smoc de păr pe care îl dădea drept moaște.

Și cum sta el și înghițea praful pe marginea drumului, auzi un călăreț venind în galop în urma lui. Întorcând capul, văzu un curier suedez cu tunica albastră cu nasturi de alamă, pantalonii din piele de elan, cingătoarea din piele de bizon și pălăria cu pană pe cap. Pom-de-Foc se ghemui degrabă în lături cu mâna întinsă, de bună seamă fără prea mari speranțe la pomană, căci ofițerii regelui suedez arareori dezlegau baierele pungii când le ieșea în cale un călugăr-cerșetor.

Călărețul însă trase calul de dârlogi. Cu un zâmbet lunecându-i pe față, îi azvârli călugărului o jumătate de gulden de Pomerania.

Pom-de-Foc prinse din zbor mica monedă de argint. Însă în clipa următoare sări ca fulgerat,

holbându-se la călăreț.

Știa el zâmbetul acela batjocoritor. Și ochii aceia care scoteau flăcări, ca de lup, și sprâncenele stufoase și împreunate, și cuta de pe frunte… nu era oare fosta lui căpetenie?

— Asta-i tot ce te lasă inima să-i dai unui tovarăș? strigă el, apucându-l de braț pe călăreț. Te-am cunoscut îndată, cu toată bărbița pe care ți-ai lăsat-o. Dă-te jos de pe cal, și de ai o înghițitură de băut la tine…

Amuți, fiindcă de pe chipul călărețului zâmbetul dispăruse; un altul, un străin privea în jos spre el și îi vorbi într-o germană stricată, cu un glas pe care nu-l mai auzise niciodată:

— Ce vrei, călugăre? Jumătate de gulden nu de ajuns? La o parte – de nu, bâta pe spinarea ta.

Preotul răspopit se uită încă o clipă la chipul străin, apoi îl invocă pe Dumnezeu să-i fie martor că-l crezuse pe nobilul și semețul domn a fi altcineva, el însuși nu mai înțelegea cum de fusese cu putință. Călărețul însă îi tăie vorba:

— Astea nimic decât *miserables excuses*! pufni el. Nici s-aud! Jumătate de gulden nu de ajuns! La o parte din drum, câine afurisit!

Preotul răspopit sări în lături, supus, iar călărețul o și luă din loc. Nu i se mai auzi decât râsul batjocoritor, care parcă totuși îi păru cunoscut lui Pom-de-Foc. Îl urmări pe călăreț cu ochii holbați și gura deschisă, până ce dispăru. Mâna tremurândă tot făcea semnul crucii, de parcă îi ieșise în cale însuși diavolul.

PARTEA A TREIA

Călărețul suedez

Era după-amiaza devreme când călărețul suedez ajunse la moara părăsită. Soarele strălucea pe un cer fără nori și o liniște văratică era așternută peste tot.

Nicio adiere de vânt, niciun ciripit de pasăre, numai greierii țârâiau și albinele zumzăiau, scoțând un sunet încet, ca de orgă. Un fluture de zi plutea clătinându-se printre șopârlițe, stupitul-cucului și păpădii. Departe în zare, în preajma episcopiei, un nor de fum negru atârna peste pădurea de brazi.

Văzându-l, se trezi în el un sentiment de neliniște și de mâhnire, ca și cum de acolo l-ar fi pândit vreo primejdie. Până să lase gândul să prindă viață, îl goni cu o scuturătură a capului. Apoi descălecă și își priponi calul de un buștean în jurul căruia să poată să se plimbe și să pască în voie.

Ușa morii era ferecată, de pe coș nu ieșea fum iar obloanele erau trase. Precis că fostul morar, pe care odinioară, într-un ceas întunecat, îl crezuse un strigoi de pe lumea cealaltă, un suflet amărât din purgatoriu, bătea acum drumul mare plesnind din bici și îndemnându-și bine calul, ca să-i aducă stăpânului său, episcopului, bunătăți din toată lumea. Și de-ar fi apărut chiar acum de după deal în trăsura lui – cui îi mai era teamă de el?

Călărețul suedez își întinse picioarele pe pajiște, în iarba înaltă. Cu spatele rezemat de ghizdul fântânii, începu să viseze cu ochii întredeschiși.

Îi veni din nou în minte ziua când, sărac lipit pământului și vai de el, aproape înghețat, urcase prin zăpada cât un stat de om drumul ce ducea la moară și pusese apoi mâna pe arcanum. Fusese începutul căii lui spre fericire, care îl adusese până

aici; cât era de minunat acum, cu pană la pălărie, punga doldora de bani și polițe, numai bun să apară în toată splendoarea lui ca unul de viță nobilă. N-avea decât să vină morarul cel mort cu gura aia strâmbă a lui, căci iadul nu era lucru adevărat, ci doar o plăsmuire, asta i-o spusese Valonul, care cutreierase toată lumea, fusese peste tot, chiar și acolo unde și-a înțărcat mutu' iapa… Dar ce era vuietul din jurul lui, așa o larmă, de parcă ar fi căzut Veneția în mâinile turcilor, ce vor oamenii ăștia, ce tot strigă acolo? Vine din toate părțile vuietul ăsta, și de departe, și de aproape, glasuri groase și glasuri subțiri care tot strigă același lucru mereu și mereu: „Grăbiți-vă!" „Grăbiți-vă!" „Grăbiți-vă!"

Călărețul suedez sări în sus. Ce fel de oameni erau aceștia și ce voiau? Privi în jur, însă nu se zărea nici țipenie, doar calul era lângă el și smulgea din pământ smocuri de iarbă, buberic și ghizdei, și nu se mai auzea nimic, niciun strigăt, nicio chemare, doar albinele zumzăiau.

Se rezemă din nou de fântână, și capul îi căzu în piept. Și iarăși se auziră strigătele, sute de glasuri, ba de aproape, ba de departe, ba încet, ba crescând năvalnic: „Grăbiți-vă!" „Grăbiți-vă!" „Grăbiți-vă!"

Călărețul suedez vru să se ridice, dar nu mai putu. Ceva îl ținea, ceva îl sălta în sus, ceva îl purta din ce în ce mai sus, și în jurul lui glasurile vuiau și vâjâiau: „Grăbiți-vă!" „Grăbiți-vă!" „Grăbiți-vă!" Și apoi se făcu liniște.

Se văzu în înaltul cerului între turnuri și ziduri de nori, deasupra cărora se întindea o lumină atât de strălucitoare, încât ochii lui abia mai puteau să o îndure, își acoperi fața cu mâinile, și uitându-se printre degete, zări trei bărbați șezând cocoțați pe scaune la care duceau niște trepte, cu haine lungi, tivite cu blană, și sandale roșii; iar pe cel din mijloc, cu barba albă și privirea cruntă, îl știa: doar îl văzuse de atâtea ori zugrăvit, era Sfântul Ioan, cancelarul cerului. În fața celor trei sta un heruvim

uriaș cu o sabie în mână, iar în jurul lui, în cerc, se înghesuiau umăr la umăr cetele cerești, ele fuseseră cele care strigaseră înainte: „Grăbiți-vă!” „Grăbiți-vă!” „Grăbiți-vă!” Căci trebuia să vadă toată lumea cum se ținea o judecată.

— *Votre très humble serviteur*[1], murmură călărețul suedez plecându-se și fluturându-și pălăria ca un gentilom în fața celor trei asesori, căci voia să le arate stima cuvenită.

Cei trei însă nu îi aruncară nicio privire. Și cum se făcu liniște în adunarea cerească, îngerul cu sabia glăsui, de se auzi până departe:

— Voi, asesori ai judecății celei mai înalte, vă întreb de a sosit vremea să ținem această judecată.

Și cei trei bărbați în haine lungi răspunseră într-un glas:

— Fiindcă judele atotputernic crede de cuviință că a sosit timpul, atunci e timpul.

Îngerul cu sabia se uită în sus, înspre lumina bolții cerești.

— Atotputernice jude! strigă el. S-a întrunit cu drept judecata?

Ca vântul furtunii într-o pădure de stejari se pogon din înaltul cerului glasul judelui atotputernic.

— Cu drept s-a întrunit. Cine are de acuzat să înceapă să acuze!

De la cetele cerești dimprejur se auziră șoapte și fâlfâit de aripi. Apoi se făcu liniște. Pe călărețul suedez îl cuprinse deodată teama. „Ce caut eu aici?” se întrebă. „Cum am ajuns aici?” Stânjenit, își făcu de lucru cu tunica albastră și se uită în jur, sperând să se poată furișa de acolo, însă văzu că ochii tuturor erau ațintiți asupră-i. Îngerul cu sabia rupse tăcerea.

— Prea bine. Îl acuz pe bărbatul de colo, vorbi el, de a fi fost mulți ani de-a rândul hoț și de a le fi furat țăranilor pâine și cârnați, și ouă, și untură, și tot ce-a mai putut găsi prin cămări – de asta îl acuz

în fața judecății Domnului, o dată, de două și de trei ori.

— Doar atât? grăi bărbatul cu haina lungă de la dreapta Sfântului Ioan. Acolo pe pământ e tare greu să-ți câștigi o bucățică de pâine, un ou ori puțină untură pe căi cinstite.

— Nu avea nimic în afară de propria-i umbră, așa de sărac era, spuse cel din stânga.

Și Sfântul Ioan, cancelarul cerului, își ridică chipul aspru și uscățiv și spuse:

— Dacă se apucă de hoțit bieții oameni nevoiași, cine să-i certe pentru asta, când bogătașii toți își înmulțesc averea mișelește?

— Să-și vadă de drumul lui, nu-i vinovat, se auzi din înalturi glasul judelui atotputernic; era atât de blând precum sunetul harpei.

— Lăudat fie Domnul! șopti călărețul suedez, ștergându-și sudoarea de pe frunte. Slăvit fie numele Lui!

Și în aceeași clipă se auzi din toate părțile, în cor:

— Lăudat fie Domnul! Slăvit fie numele Lui!

Îngerul cu sabia nu se clinti. Îi privi încruntat pe cei trei asesori ai judecății și, cum se făcu liniște, începu iar să vorbească:

— Asta nu e tot, spuse el. Îl acuz pe același om că a fost un an întreg căpetenia unor jefuitori de biserici, a furat din lăcașele sfinte cădelnițe, vase, căni și sfeșnice de argint, și podoabe, și giuvaeruri de aur, și vrea să trăiască în prosperitate și bunăstare din ele – de asta îl acuz o dată, de două și de trei ori!

— Da, am făcut toate acestea, Domnul să aibă milă! se tângui călărețul suedez, aruncându-i din nou o privire Sfântului Ioan.

„Domnul să aibă milă!” răsună apoi împrejur, de la corul ceresc. Atunci primul dintre asesori luă cuvântul și spuse:

— Aurul și argintul sunt arma cumplită a Răului pe pământ. Ce treabă avem cu ele? Nu sunt ale

noastre.

— Nu sunt ale noastre, încuviință cel de-al doilea. Sunt ale deșertăciunii smintite a oamenilor. Cerul pune mai mare preț pe un *Ave Maria* rostit cu smerenie decât pe splendori de aur trecătoare.

— Nu sunt ale noastre, hotărî în cele din urmă și Sfântul Ioan, îndreptându-și privirea spre bolta cerească. Atunci când El umbla cu noi pe pământ, nu avea nici aur, nici argint, la ce I-ar fi de trebuință azi?

Și din înaltul luminos răsună glasul judelui atotputernic:

— Să-și vadă de drumul lui, nu-i vinovat.

— Ia te uită, n-am știut, murmură călărețul suedez oftând adânc, în vreme ce în jurul lui se ridică învolburându-se spre înalturi un *Benedicamus Domino.* Pe sufletul meu, n-am știut că aici sus păcătoșii au parte de atâta milă. Dar de ce nu pleacă cel de colo, cel cu sabia, care tot pierde în fața celorlalți? S-au încheiat lucrurile. Atunci ce mai caută aici?

— Departe de a se fi încheiat lucrurile! strigă în clipa următoare îngerul cu sabia. Căci omul acela, de colo, care tocmai cuvintează cu sine însuși, acest om, voi asesori ai judecății, ascunde un suflet atât de hain, încât cu nerușinare l-a mințit pe tovarășul său de suferință, pe gentilomul suedez, și l-a amăgit cu jurământ strâmb. E vai și amar de el, o dată, de două și de trei ori!

După ce îngerul rosti vorbele acestea, urmă o tăcere lungă, iar apoi primul dintre asesori vorbi cu un glas care trăda tristețe și nedumerire.

— Acesta-i un păcat amar și greu, ce trebuie cumpănit și cântărit.

— Cum de a putut oare să-și trădeze tovarășul de suferință? se jelui al doilea. Oare murise în sufletul lui lumina cea dumnezeiască?

Sfântul Ioan clătină din cap.

— Multe se vorbesc aici, dar oare-s adevărate? fu el de părere, și apoi se ridică și întrebă:

Acuzatorule, unde-ți sunt martorii?

— Da, într-adevăr, șopti călărețul suedez, în pieptul căruia luptau teama și o îndrăzneață rază de speranță. De unde-oi vrea să-i scoți, acuzatorule, nimeni n-a văzut nimic.

— Martorii sunt gata, așteaptă să fie ascultați, răspunse îngerul cu sabia. Faceți loc, căci sunt mulți.

La semnul lui, cetele cerești se dădură înapoi, cercul se mări, iar îngerul cu sabia strigă în adâncuri:

Pajiște, pășune, nisip și păpuriș,
Poduri, drumuri și ogoare,
Vânt și zăpadă, și smârc, și tufiș,
Gard și poartă, apă și flacără mare,
Piatră de pe drum și a casei lumină!
Veniți și spuneți de-i vorba de vină!

Din adâncuri se ridicară martorii muți ai pământului; veniră vâjâind și scârțâind, scrâșnind și șuierând, și asesorii cerești le înțeleseră graiul. Și peste întreaga zarvă se ridică glasul Sfântului Ioan, care strigă:

— Martorii au fost ascultați și au spus ce au avut de spus. Omul acesta a păcătuit.

— E vinovat, răsună din înalturi, tunând, cuvântul judelui. Vrerea mea e să-și poarte singur prin viață povara păcatelor și să nu le mărturisească nimănui decât văzduhului și țărânei.

Călărețul suedez se cutremură de frică și se lăsă pradă deznădejdii; își strânse pumnii la tâmple și groaza îi pătrunse adânc în oase. În jurul lui se

jeluiau și plângeau cetele cerești; până și îngerului cu sabia i se făcu milă de el și strigă în înalturi:

— Atotputernice jude! E grea pedeapsa asta. Nu-i îndurare pentru el?

— Nu-i pic de îndurare pentru el, răsună tunetul din înalturi. Ți-l încredințez pe onoarea și pe jurământul tău și-ți poruncesc să-mi împlinești vrerea!

Îngerul cu sabia își plecă supus capul.

— Atunci am să-l iau în mâinile mele, spuse el, și-am să-l port înapoi pe pășunea cea verde…

Călărețul suedez își întinse mâinile și se ridică. Se întinse din nou, se frecă la ochi și își dezlegă calul.

„Dacă n-aș fi visat”, își spuse el coborând dealul, „atunci nu m-aș mai teme de furia aprigă a lui Dumnezeu. Ce-ar vrea El altceva decât să-mi țin ascunsă viața pe care am dus-o până acum? Doar asta vreau și eu. N-oi fi eu prost să mă apuc acum să strig în gura mare cine-am fost și ce-am făcut! Nu, n-a fost Judecata de Apoi, că acolo sună atâtea trâmbițe, că-ți vuiesc urechile, dar eu n-am auzit nici măcar un cimpoi gemând, totul n-a fost decât o nălucire a visului.” Doar groaza cumplită care îl cuprinsese în vis la gândul de a nu avea voie vreodată să își dezvăluie trecutul i se păru stranie și de nepătruns. Acum nu putea să priceapă de ce, însă oricum nu mai avea vreme să se gândească la asta. Căci altceva îl frământa și îi apăsa inima.

Cum călărea așa, văzu pe ogoarele din drumul său porumb și grâu copt, îți era mai mare dragul să te uiți la ele, spicele erau încărcate de boabe, pământul îngrășat, iar de semănat se semănase cum trebuie, la vremea cuvenită, și peste tot se zăreau argați trudind cu sârg și pricepere: în urma secerătorului venea culegătorul și în urma culegătorului venea legătorul și în urma legătorului cel care ducea snopii.

„Pe argații ăștia îi ține o mână de fier”, își spuse Călărețul suedez, și parcă îl înțepă ceva la inimă. „Nu mai stau lucrurile cum stăteau odată. Tare mă tem că am ajuns prea târziu. Tânăra duducă s-a măritat, iar noul stăpân știe ce-i prieste pământului. S-a dus fericirea mea chiar înainte de-a începe.”

Însă cum merse mai departe și zări deja satul cu acoperișurile de paie și în spatele arțarilor acoperișul de ardezie al conacului, câmpiile erau din nou în starea proastă pe care o știa, năpădite de bălării: secărea, borceag și pliscul-cucoarei, iar pe spice creștea în locul boabelor ceva negru, prăfos, din pricină că se semănase cum nu trebuia, cu semințe necoapte pe un pământ îngrășat prost.

Călărețul suedez se așeză mai bine în șa și dădu pinteni calului.

„Nu”, își spuse bucuros. „Nu s-a căsătorit. Nu-i niciun stăpân nou la moșie. Numai că au sosit vremuri atât de grele, că a trebuit să-și vândă câmpiile și pășunile la vecini. Nu i-a mai rămas mult, doar o palmă de pământ lângă casă. Slavă Cerului, am ajuns la timp.”

*

Ca unui roib sălbatic, așa îi sărea inima în piept acum că avea să o revadă. Stătea în grădină, așteptând, și de cum o văzu pășind pe pietriș în condurașii ei roșii de marochin, uită toate vorbele curtenitoare pe care și le pregătise, neputând să-și ia gândul de la faptul că în ceasul acela, când visul prinsese viață, avea să i se hotărască destinul. Și o teamă îl cuprinse, făcându-l să tremure din toate încheieturile, aceea că l-ar putea recunoaște. „Sărmanul de tine, de unde vii?” îi răsună în ureche. „Dă fuga jos, la bucătărie și roag-o pe slujnică să-ți dea niște supă și să-ți pună niște bucăți de pâine în ea!”

Adunându-și tot curajul de care era în stare, merse spre ea cu pălăria în mână și se înclină în

fața ei. Iar acum trebuia să-i vorbească, însă nu izbuti să scoată niciun sunet, așa că începu ea:

— Domnul are să mă ierte că a trebuit să aștepte. Abia acum mi-au dat de veste că un cavaler de prin părți străine dorește să-mi vorbească. Nu eram în casă, a trebuit să alung găinile din grădină, că fac multe stricăciuni.

Da, acesta era glasul care îl salvase odată de la spânzurătoare. Călărețul suedez sta ca vrăjit, privind și ascultând și necrezându-și ochilor și urechilor. Era frumoasă ca o cadră, desigur că și diavolul se înmuia văzând atâta frumusețe.

Iar ea continuă:

— Pesemne că nu este cum o cere datina ca domnul să mi se prezinte direct mie, *mais, monsieur, je ne tiens pas à l'etiquette*[12].

— Poate să repete domnița, o rugă călărețul suedez, trezindu-se ca dintr-un vis. Franceza nu o știu decât așa, puțin, am avut un dascăl bun în copilărie, însă mai ușor îmi iese pe gură decât îmi intră în urechi.

Fata îl privi puțin surprinsă pe gentilomul care recunoștea cu atâta sinceritate că franceza lui nu era printre cele mai grozave. Nu părea a fi un cavaler *a la mode.*

— Domnul e ofițer? întrebă ea.

— Da, așa este, sunt ofițer al coroanei Suediei și m-am legat să-F slujesc pe Domnul și pe toți oamenii cu suflet mare, spuse călărețul suedez ducând mâna la sabie.

— Și domnul vine de departe?

— Chiar din oastea Maiestății Sale. Fără să vreau a fi lăudăros, am fost în numeroase bătălii, însă acum m-am lepădat de viața de soldat.

— Și ce vă aduce aici? întrebă fata, neputând să-și lămurească vizita ofițerului străin.

— Cum m-a purtat drumul până aici, n-am vrut să pierd prilejul de a vă face o vizită, răspunse călărețul suedez.

— Vă sunt recunoscătoare pentru asta, spuse domnița privindu-și stânjenită pantofii cei roșii.

Preț de o clipă, nu știură ce să își spună. Ea își făcu de lucru cu funda de pe piept. Dinspre grădină venea miros de tuberoze, garoafe și iasomie. În depărtare scârțâia o fântână, altminteri era liniște.

— Nu e întâiași dată că sunt aici, pe moșia asta, începu acum, cu glas șovăitor, călărețul suedez.

— Da, spuse fata după o clipă de gândire, cât mai trăia tatăl meu, aveam mereu casa plină, veneau și mulți ofițeri. Acum însă nu mai e așa.

— Am aflat cu durere, spuse călărețul suedez, că tatăl domniței s-a dus din astă lume. Deseori l-am avut în minte, mi-era naș.

— Nașul domniei voastre? Tatăl meu? strigă copila uluită.

— Da, și am și un inel pe care mi l-a încredințat domnița și pe care-l țin la mare cinste, continuă călărețul suedez.

Fata se albise ca varul. Își duse mâna la inimă și respiră adânc; spuse în șoaptă:

— Îl rog din suflet pe domnul să-mi spună cine este.

— Nutream speranța că domnița nu mă va fi uitat, spuse călărețul suedez încet și poticnindu-se, căci teama îl sugruma. Numai de-ar vrea să-și aducă aminte cum într-o iarnă, când coboram muntele, sania s-a răsturnat căci caii se temeau de…

Un țipăt spintecă aerul, și tânăra copilă se cuibări, zguduită de sughițuri și tremurând din toate încheieturile, la pieptul călărețului suedez, plângând de bucurie:

— Christian!

— Da, eu sunt, spuse călărețul suedez, și în acea clipă el chiar era acel Christian von Tornefeld pe care îl împinsese în infernul episcopului, și mâna îi lunecă cu nespusă gingășie pe părul ei, iar buzele rostiră numele pe care îl auzise doar o dată și pe care el însuși nu îl pronunțase până atunci: „Maria

Agneta”, iar ea își ridică fața fericită și udată de lacrimi către a lui.

*

Și cum mergeau ei ținându-se de mână prin frunzele căzute pe drumul cu pietriș, vorbind tainic, spunând de multe ori „Îți mai amintești…” și „Mai știi când…”, călărețului suedez i se păru că trebuia să îmbrățișeze cerul și pământul, căci ajunsese din hățișul sălbatic al vieții lui de până atunci pe o pajiște cu flori scăldată în lumina binecuvântată a soarelui.

Se opri în fața unei bănci acoperite de mușchi de pe care o nimfă din piatră roasă de vânt și de vreme privea în jos, cu un zâmbet sfios și trist; privirea lui căzu, gânditoare, pe rămășițele care zăceau risipite în iarbă ale unui faun cu picioare de țap. Maria Agneta își sprijini capul de umărul lui și își puse mâna în mâna lui.

— Da, șopti ea. N-ai uitat. Aici, unde era micul zeu păgân în iarbă, aici s-a întâmplat.

— Aici s-a întâmplat, repetă călărețul suedez fără să știe ce se întâmplase aici, și privirea lui luneca nesigur de pe capul încornorat al faunului la bancă și la nimfă.

— Aici, continuă Maria Agneta, ne-am jurat că iubirea nu are să piară din inimile noastre. Iar tu, Christian, ai spus: „Așa cum n-am să-l uit pe Dumnezeu, n-am să te uit nici pe tine”.

— Da, astea mi-au fost vorbele, spuse călărețul suedez cu hotărâre.

— În vremurile grele care au urmat după moartea tatei, spuse ea, ele au fost singura mea alinare. Îi mulțumesc lui Dumnezeu cu mâinile împreunate că ai venit. Mult m-ai lăsat să aștept, Christian.

— Au fost și pentru mine vremuri grele, îi mărturisi călărețul suedez. A trebuit să merg prin drumuri prăfuite, să dorm sub cerul liber pe ploaie și zăpadă. Acum însă s-au dus toate astea.

— Un pic mai târziu să fi ajuns, și nu m-ai mai fi găsit aici, îi povesti ea. Căci trebuie să plec de-aici și să-mi găsesc un loc în lume unde să-mi pot câștiga pâinea spălând rufe și îngrijind copii.

— Spălând rufe și îngrijind copii? O domniță de viță nobilă să facă asta? întrebă călărețul suedez surprins și necăjit la culme.

— Da, sau torcând și țesând. Aici la moșie nu mai pot rămâne.

— Și de ce, întrebă el, nu mai are ma cousine voie să stea aici?

— Am sărăcit, tot avutul mi s-a risipit, răspunse ea. Domnului von Saltza, nașul meu, îi aparține totul: acoperișul de deasupra capului meu, patul în care dorm. El are catastiful cu datorii. Și stăruie să-i fiu soață. Christian! Unde-ți sunt pistruii? Acum știu cum de nu te-am recunoscut de îndată.

— Cred că îl cunosc pe acest domn von Saltza, îi spuse călărețul suedez, și în minte îi apăru, destrămându-se apoi, imaginea bărbatului cu barba în furculiță. Și *ma cousine* nu dorește să-i fie soață?

— Cum poți să mă întrebi așa ceva, Christian! spuse ea cu un ușor reproș în glas. Mai bine slugă în grajd decât cu nașul meu în puf.

— Iubita și prietena mea! strigă călărețul suedez bucuros peste măsură și prinzându-i mâinile. Nu-ți fie teamă de acest domn von Saltza și de datorii. Unde-s catastifele, să plătesc? Cât face cu totul?

— Nu știu, răspunse fata. Vătaful are totul scris în catastife. A trebuit să vând ogoare, pășuni și iazul de pește, nici eu nu știu cum s-a ajuns aici. Dar pur și simplu nu erau niciodată bani în casă.

— Păi cum să nu se ajungă aici! exclamă călărețul suedez pufnind într-un râs atât de sălbatic, că fata se sperie. Nu-i om cinstit pe toată moșia asta, știe care *ma cousine* acest lucru? Vătaful, sămădăul, baciul… o șleahtă de hoți care de mult trebuiau duși la spânzurătoare, știe care ma c*ousine ace*st lucru? De aceea nici nu se poate

ține ordine aici, că fiecare face ce poftește, știe care ma c*ousine ace*st lucru?

— Dar tu de unde știi toate acestea, Christian? întrebă Maria Agneta.

— Ieri, *chemin faisant*[13], m-am uitat puțin la ogoare – ce jale, Doamne, povesti călărețul suedez. Am fost și azi dis-de-dimineață aici la moșie, când *ma cousine* încă dormea. Am avut ce vedea. Cele patru vaci ale sămădăului sunt hrănite cu otava moșiei, știe *ma cousine* asta? Rândașii la cai mănâncă ouă prăjite dimineața și beau o cană zdravănă de zer, când masa lor ar trebui să fie supă, mazăre, sfeclă sau varză. Apoi secerătorii își iau în traistă, la câmp: unul o bucată de brânză, altul treizeci de ouă ori o rață pe care le vinde în sat, și vătaful trebuie să închidă un ochi la toate astea, căci de furtișagurile lui știe toată moșia. Și o asemenea pramatie pune *ma cousine* în fruntea slugilor și-i mai și plătește gras.

— N-am știut nimic din toate astea, spuse fata încet. Ocrotitorul meu, domnul von Tschirnhaus, îl știe de mic și spune că e cinstit.

— *Sans doute*[14], râse călărețul suedez. În leagăn o fi fost el cinstit, dar de-atunci nu mai e. Și încă n-ai aflat totul. Să vezi acoperișurile grajdurilor și hambarelor! Plouă înăuntru, nutrețul putrezește și animalele se îmbolnăvesc. Unde mai pui că pe timpul ăsta ar trebui să se semene mei și să se pună varză, să se cosească și să se înalțe căpițele de fân, și nimic din toate astea nu-i făcut. Știe *ma cousine* asta?

— Christian, se rugă fata, ar trebui să vorbești cu oamenii, să le spui că vrei ca lucrurile să se schimbe.

Călărețul suedez respinse această propunere cu o mișcare a mâinii.

— Vorba nu ajută la nimic, nu-ți dă decât dureri de gât, o lămuri el. Ăstora va trebui să le pun bâta pe spinare ca să-i îmblânzesc și să-i scot oameni

cinstiți. Cu muscheta spaniolă am să fac eu ordine. Hei, tu, de colo! Nu știi să dai binețe?

Era un argat care dăduse să treacă pe lângă ei și care acum, repezit astfel de cavalerul cel străin, își scoase chipiul soios de pe cap și făcu o plecăciune ducând un picior îndărătul celuilalt.

— Du-te fuga de-l caută pe vătaf! îi porunci călărețul suedez. Și când îl găsești, spune-i că stăpâna dorește să vie să dea socoteală. Să mă aștepte sus în sala de ospețe.

Abia după două ceasuri se întoarse călărețul suedez în grădină. Văzându-l, Maria Agneta alergă să-l întâmpine.

— În viața mea n-am avut de făcut o treabă mai grea ca asta, spuse el trecându-și dosul palmei peste frunte. Mai bine aș umbla zece ore călare prin drumuri desțelenite, pe ploaie și vânt, decât să mai trec o dată prin ce-am trecut acum. Atâta hârtie a irosit vătaful cu mâzgălelile lui, cât le-ar fi ajuns cu prisosință pe doi ani tuturor brânzarilor din Sfântul Imperiu Roman. Dar că din lână a luat a cincea parte și din lapte în fiecare zi a patra căldare, asta n-a trecut la catastif. Cu îngăduința ta, *ma cousine* dragă, l-am trimis la dracu'. Și-a luat tălpășița și nu se mai întoarce.

— Tot ce crezi tu că e bine e bine și pentru mine, spuse Maria Agneta.

— Când sunt plătite toate datoriile, continuă el, atunci nu-mi mai rămâne decât să plătesc preotul, și lăutarii, și rochia de mireasă, și ospățul pentru vecini, firește, asta dacă *ma cousine* este de acord cu mine și în asta.

— Christian! spuse fata încet. Cât te-am așteptat și cât am visat clipa asta! Și acum, că a sosit, mă dăruiesc ție, căci pe tine te-am iubit dintotdeauna și numai pe tine.

— Și numai pe mine, repetă călărețul suedez lăsând capul în jos; pentru o clipă se gândi iar fără să vrea la celălalt, cel pierdut, căruia de dragul acestei iubiri îi luase numele, libertatea și onoarea.

Apoi vorbi mai departe:

— *Ma cousine* nu are să găsească în lumea întreagă pe nimeni care s-o iubească așa cum o iubesc eu, acesta-i adevărul, așa să-mi ajute Dumnezeu.

— Știu asta, Christian, spuse Maria Agneta zâmbind.

— Un singur lucru însă trebuie să-i mai spun preaiubitei mele mirese, continuă călărețul suedez. Că va trebui să muncesc din greu și multă vreme avem să mâncăm cu slugile laolaltă pâine neagră de ovăz.

— Vreau să mănânc pâine neagră de ovăz cu tine, Christian, rosti Maria Agneta, și vreau să-i mulțumesc lui Dumnezeu că m-a binecuvântat cu atâta fericire.

*

Cu două luni înainte să-i vină sorocul, Maria Agneta se trezi o dată în miez de noapte și nu putu să mai doarmă. Simțea pruncul mișcându-i-se în pântec, dacă era fată, avea s-o cheme Maria Christine, și ea fată își dorea. În visele ei o și vedea alergând zglobiu prin curte într-o rochiță albă de tafta cu o bonețică alb cu negru pe cap; și când se întâmpla să se agațe în rochiță și să se împiedice, toate slugile râdeau și alergau să-i sară în ajutor, până și gâștele și țapii din ogradă se veseleau. Și cum sta așa în pat cu ochii închiși și zâmbetul pe buze, gânduri i se perindau prin minte; cu un an în urmă, își spunea, cuierele fuseseră goale, nu avusese nici cu ce să-și aștearnă patul, iar acum totul mergea cum trebuie, casa avea un nou stăpân, și simțea că fericirea nu mai avea să o părăsească, slavă Domnului, Celui dătător de bine, pentru asta. Își iubea nespus bărbatul, și când era plecat la câmp, cu treabă, abia aștepta să se întoarcă la ea, iar seara, când îi auzea pașii pe trepte, îi năvălea sângele în urechi de bucuria revederii. Acum dormea lângă ea. Maria Agneta se ridică puțin și ascultă. Răsuflarea îi era

molcomă, dar în alte nopți, când visa, somnul îi era atât de zbuciumat, gemea, dădea din mâini și striga, pesemne că se visa din nou la regele lui, în oastea suedeză.

Sătenii și chiar vecinii din rândul nobilimii îl numeau cu toții „călărețul suedez”, căci nu ieșea niciodată din tunica albastră suedeză în care venise la moșie. Lumea spunea, în batjocură, că nu-i plăcea să se lase văzut la lumina puternică a soarelui, fiindcă atunci tunica veche își arăta peticele. Punga și-o ținea cât putea mai strânsă, punând deoparte pentru botez când, spunea el, trebuiau să fie bani în casă. Maria Agneta însă tot cumpărase, fără știrea lui, cu jumătate de gulden cotul, de la un evreu polonez care era în drum spre târgul de la Leipzig, o bucată de mătase albastră pentru o tunică nouă. Să-l vadă lumea înnoit. Numai că-i era teamă să-i spună. Căci odată, când îi zisese ea că un gentilom trebuie să se țină bine, el îi răspunsese: „Azi orice tâmplar, orice dogar se umflă în pene cu straie scumpe, așa că gentilomii, ca să le facă în ciudă, să umble în haină de doc, țărănească”.

În sat, lumea vorbea: „Ce fel de gentilom mai e și ăsta? Când are un mânz, un vițel ori un berbec jugănit de vânzare, apoi nimenea nu-l întrece la tocmeală, se ceartă cu omul de rând pe ultimul creițar; păi unde-i e onoarea de gentilom?” Când îi ajunseră la urechi vorbele acestea, râse: „Ce să fac eu cu onoarea de gentilom? Cu onoare nu mi se îngrașă nicio vacă și nicio scroafă”. El era totuși ofițer și gentilom *sans reproche*, îi făcea în fiecare zi o nouă *déclaration d’amour* – cu ce plăcere îl asculta spunându-i sufletelul lui, îngerașul lui, comoara lui cea mai de preț. Sigur că nu mai era gentilomul *a la mode* de altădată, căci trebuia să muncească din greu ca să aibă ce mânca și ce bea după pofta inimii. Nu avea răgaz să stea la masă cu ea, iubita inimii lui; în schimb, punea să i se pregătească degrabă câte o farfurie cu supă de

ovăz în odaia slugilor. Ziua trebuia să stea cu ochii în patru, să fie peste tot, ba ici, ba colo, și uneori îl auzea spunând: „Stăpânul casei trebuie să știe tot ce mișcă, să știe de fiecare fir de pai smuls din pământ și de fiecare așchie căzută când se taie lemnele”.

Își dorea nespus să-i fie lui Christian un ajutor pe măsură, numai că nu era lesne să țină minte tot ce o învățase. Câte lemne și câte surcele trebuiau aduse zilnic în casă, asta știa, și mai știa și de câte litre de bere era nevoie duminica la aldămaș, când primeau slugile carne, și când li se dădea mei, supă de lapte, păsat sau chiftele, care trebuiau să fie jumătate din făină de orz și jumătate din făină de secară. Dar mai erau multe lucruri pe care le știa și, ca să mai treacă timpul, și le spunea cu glas tare întocmai cum le auzise de la Christian al ei:

„Hangiul să primească în fiece lună patru găini și cinci duzini de ouă, iar nevasta lui să ne țeasă în schimb unsprezece fâșii de pânză. Când eram copil, în sat la noi se juca sosirea celor trei magi de la răsărit, iar hangiul era și Baltazar, și ciobanul care sufla în cimpoi. Ce cioban negricios era, nu i se mai ducea funinginea de pe față – vai, ce râdeam! Morarul nu trebuie să ne slujească, dar în fiecare an are de îngrășat patru porci. Fierarului – are un băiețaș de nouă ani care trage la foaie – i se dau opt guldeni să-și cumpere fier și opt baniță de grâu, să aibă grijă de uneltele de câmp. Copacii de pe lunci sunt ai noștri, n-are morarul niciun drept asupra lor; sunt ulmi și stejari, iar stejarul, spune Christian, e copac bun, culegi din el chiar și șuncă și cârnați prăjiți. Pentru masă și un creițar pe zi, femeile satului au de ținut curtea în bună rânduială. La tuns, oaia dă o livră și un sfert de lână, iar berbecul jugănit una și jumătate. Oierului să nu uit să-i spun mâine să-și ia găinile din grajd și să le țină la el în colibă. Deci o oaie dă la un tuns… Dar de ce nu se mai vede luna? O fi iar ceață afară. Când e ceață în martie, nu e bine,

Christian spune că de la asta, o sută de zile mai târziu cade grindină. A bătut de unu. De mult n-am mai rămas trează până la ceasuri atât de înaintate ale nopții. Tot la primul ceas din noapte l-au dus și pe Domnul Isus la Pilat. Și Petru stătea afară și-și încălzea mâinile la foc. Ce frig îmi e!”

Își trase pătura peste umeri, și cum stătea așa în întuneric așteptând somnul care nu mai venea, o cuprinseră deodată o tristețe și o teamă de parcă ar fi fost singură în odaie, și Christian al ei departe, la ananghie mare; în jurul lui pâlpâiau flăcări, iar el striga după ajutor; atât de puternică era această imagine, încât era cât pe-aci «ă izbucnească ea însăși într-un strigăt de groază și de deznădejde; și, deși știa prea bine că-l avea lângă ea, dormind somn dulce, în ea era o jale ca dup un suflet drag, pierdut. „Ce înseamnă una ca asta?” se întrebă tulburată. „Am căzut în melancolie, de ce oare? De ce? Doar e aici, lângă mine, ba nu, e tare departe și strigă după ajutor, numai că nimeni nu-l aude. Dumnezeu să mă ierte, nu-i nimic adevărat din ce spun eu aici, ar trebui să am gura ferecată, nu e bine. Ce-i cu mine și de unde frica asta cumplită?”

Se ridică la marginea patului, aprinse cu mâini tremurânde fitilul lămpii de cupru și lăsă lumina să cadă pâlpâind pe fața bărbatului care dormea lângă ea. Îl privi cum stătea în pat, cu mâinile încrucișate pe piept, și frica tot nu voia să-i treacă. Îi părea că în fața aceea nemișcată era ceva străin de ea, ceva de care nu-și mai aducea aminte să fi văzut vreodată, ceva dintr-o altă lume; însă ce anume nu-și putea dea seama.

O trecu un fior și începu să plângă cu sughițuri.

„Nu-i plecat”, își șopti. „E-aici, cu mine. Dar, Dumnezeu mi-e martor… preț de o clipă am crezut că am un bărbat străin lângă mine. Cum, oare, a putut să-mi vină un asemenea gând? Și de ce mai plâng acum, când văd limpede că e aici cu mine? De ce? De ce?”

Privi din nou chipul celui ce dormea, vrând să-și afle în el liniște și alinare, însă cu cât se uita mai mult, cu atât mai grea îi era inima.

Atunci, în durerea ei adâncă, îi veni deodată un gând. Își aduse aminte că Margret, care fusese odinioară cameristă la ei, o învățase cum să vorbească cu oamenii cufundați în somn. „Fă-i semnul crucii", spusese Margret, „și apucă-l de degetul mare de la mâna stângă, așa ai putere asupra lui, apoi strigă-l în numele Domnului și întreabă-l ce vrei să afli – trebuie să-ți spună adevărul."

— Nu-i decât un joc, murmură ea în șoaptă. Ce prostie din partea mea, iartă-mă, Christian. Dar n-o fac decât ca să văd că nu-i adevărat și fiindcă s-a nimerit așa, ca eu să fiu trează, și tu să dormi adânc. De fapt, multe povești năstrușnice mi-a îndrugat Margret asta, până să fugă cu soldații – și că, de te ungi la ochi cu sânge de liliac, îl vezi pe diavol zburând prin văzduh, dar asta nu-i adevărat, a încercat cineva și n-a văzut nimic. N-o fac decât ca să treacă timpul, căci, să-mi fie cu iertare, Christian, dar nici liniștea, nici somnul nu mi le găsesc, iar noaptea-i lungă.

Îi făcu iute semnul crucii pe frunte și-l apucă de degetul mare al mâinii stângi. Apoi, cu răsuflarea tăiată, îl întrebă:

— Cine ești? Spune-mi de îndată cine ești! în numele Domnului atotputernic, răspunde-mi!

Cel care dormea se schimbă la față, iar răsuflarea-i era atât de greoaie, de parcă pieptul i-ar fi fost îngropat sub un morman de pietre. Și, cum se chinuia să scoată vorbele din gură, rămânând totuși mut și strângând din dinți, părea că înlăuntrul lui se dădea o luptă între unul care voia să vorbească și să spună adevărul și altul care nu voia sub niciun chip și care fu și învingător, căci din pieptul celui adormit nu se auzi decât un geamăt.

— În numele Domnului atotputernic! strigă Maria Agneta deznădăjduită și se întoarse, nevrând să mai privească acel chip străin. De nu ești tu Christian al meu, de ce-ai venit, de ce-ai spus că mă iubești?

Preț de o clipă se lăsă tăcere, iar apoi, încet și anevoie, ca prin vis, veni răspunsul:

— În numele Domnului, am venit pentru că te îndrăgesc de ani de zile. De cum te-am văzut prima oară, s-a întâmplat… și n-am avut altă scăpare decât să te iubesc.

— Christian! strigă ea speriată și fericită deopotrivă, căci cine-ar fi putut vorbi astfel despre vremuri trecute, dacă nu el?

Îl privi, iar el deschise ochii și-și trecu mâna peste frunte; și, cum se ridică încă adormit și o recunoscu și o cuprinse de după umeri, chipul lui îi fu din nou cunoscut, și teama și îndoielile dispărură din sufletul ei precum piere ca prin minune zbuciumul visului din mintea celui care se trezește.

— Îngerașul meu, îl auzi spunându-i. Ai ochii umezi. Ce ți s-a întâmplat?

— Nu-i nimic, șopti ea. Nu, dragule, nu-i nimic. Am plâns, nu știu de ce, dar acum mi-a trecut. Știi, câteodată, de fericire, plânsul nu e prea departe.

— Dormi, iubita mea! îi spuse el. Nu-i încă ziuă, culcă-te.

Șopti un „Da” pe jumătate adormită, o doborâse oboseala. El se desprinse din îmbrățișarea ei și-i îndreptă perna. Se cufundă în pernă, și pe când se stingea lumina lămpii, mâna i-o căuta din nou pe-a lui, apoi ochii i se închiseră.

Numai atunci, în noaptea aceea, îi apăru în suflet chipul iubitului din copilăria ei, și de-acum înainte se contopi cu cel al bărbatului care-i era soț și nu-i mai apăru vreodată.

Durerile o apucară în miercurea de după înălțare, când tocmai era la piață în drum spre

poștărița cea bătrână, care nu mai putea umbla, să-i ducă o livră de pâine. Mai avu timp să ajungă acasă și să se pregătească.

Pe el trebuiră să-l caute pe câmp. Când sosi călare la moșie, i se și strigă că era fetiță.

La botez veni, călare sau în caleașcă, nobilimea din vecinătate: familiile Uechtritz, Dobschütz, Rottkirch, Bafron, Bibran și familia Nostitz din Boemia și domnii Tschirnhaus din electoratul Saxoniei.

După-amiază, casa era plină de oaspeți. Doamnele stăteau într-o încăpere la catul întâi, mâncau dulcețuri și prăjituri și beau coniac. Cu lăuza nu rămăsese decât Barbara von Dobschütz, o bătrână cu nasul ascuțit, care nu știa să vorbească despre altceva decât de pioșenia ei, de Dumnezeu și cele sfinte, dar în felul său anume: vorbea de Dumnezeu pe același ton cu care-și certa servitorii.

— Draga mea, nu-mi mai ajunge deloc timpul ăsta, se plânse ea. Duminica la liturghie, iar săptămâna-i împărțită: o zi de buchisire a tainelor Bibliei, alta de rugăciune și penitență. Pomeni, vizite la bolnavi, apoi ceasul de lectură în fiecare după-amiază, anul ăsta am citit *Grădina Edenului* și *Grația divină* de trei ori din scoarță în scoarță. *Nom de Dieu,* facem ce putem să-L mulțumim pe Dumnezeu. Dar știu că uneori tare sunt misterioase căile prin care se ocupă de ai Lui. În genunchi L-am rugat să…

Călărețul suedez intrase fără zgomot în odaie și se oprise la patul ei. Își puse mâna pe boneta albă care acoperea buclele castanii ale Mariei Agneta și spuse încetișor:

— Îngerașul meu preaiubit, am venit să vă văd, pe tine și pe scumpa asta mică. Ești trasă la față, dar frumoasă precum o zi de vară.

— …mă apere de reumă anul acesta, și-o ținu bătrâna Dobschütz pe-a ei. La ce bun? în loc reumă m-am pomenit acum cu gută. Draga mea, ce-am mai suferit…!

Călărețul suedez se aplecă deasupra leagănului.

— Iubita mea, lumina ochilor mei, șopti el. Doarme, are mânuțele strânse.

Și la fel de încet precum venise, părăsi odaia și închise ușa în urma lui.

— Dacă și celorlalți le face la fel, oftă bătrâna, vorbind, firește, din nou de Dumnezeu, să nu-i fie cu mirare dacă în curând are să-și vadă toate bisericile goale.

Domnii stăteau în sala de ospețe în jurul mesei, cu urcioare de vin, sticle cu Rosaglio, bitter spaniol și coniac de Gdansk dinaintea lor. Călărețul suedez se retrăsese într-un loc ferit, la o fereastră cu Melchior Bafron, vestit ca fiind cel mai bun fermier din toată Silezia. Acolo, între cei doi se înfiripă o discuție despre pământuri bune și proaste, despre profiturile arendării fânețelor, despre îngrijirea vițeilor și cât de greu era să îngrași porcii cu folos în perioada asta.

— Eu am preferat dintotdeauna creșterea vitelor, spuse Melchior Bafron. Scroafa aduce multe pagube, n-ai ce să te aștepți la nimic bun de la ea până n-o vezi pe butucul casapului. Luați-vă mai bine vite…!

Gazda nu era întru totul de acord.

— Toate animalele aduc pagube, dacă nu sunt ținute cum trebuie, spuse el. Nu-mi pare rău după cele douăsprezece bănițe de nutreț mai prost pentru scroafă și după cele douăsprezece săptămâni pe care trebuie să le aștept, pentru că după aceea slănina pe care o scot de pe urma ei nu-mi face de rușine economiile.

Domnii adunați în jurul mesei ajunseseră la o discuție despre vremuri, război și primejdia inamicului ce îi pândea îndeaproape. Se spunea că tânărul rege suedez, care era cu oastea lui în Polonia, avea de gând să intre în Silezia și să ducă războiul până dincolo, în electoratul Saxoniei.

— Asta înseamnă că în curând vom avea parte de scumpiri și de molime în țară, oftă baronul von

Bibran. Ostile străine aduc întotdeauna astfel de rele.

— Dar n-ar fi așa de rău dacă ar crește prețul grânelor și vitelor, căci regele suedez e bun platnic.

— Da, plătește bine cu vorbele lui din Evanghelie, râse bătrânul Tschirnhaus.

— Să se opintească Polonia și Saxonia cât le țin puterile, strigă tânărul Hans Uechtritz înflăcărat, și tot nu-i pot ține piept Leului Nordului. Așa cum l-a adus la învoială pe regele danez, așa are să-l pună cu botul pe labe și pe principele elector al Saxoniei.

— Ciocnește, Hans! se auzi vocea groasă a domnului von Nostitz, cumnatul lui Hans Uechtritz. Să trăiești, Hans! Dar ți-o spun pe șleau: dacă aș fi eu regele Poloniei, mai degrabă l-aș vrea pe diavol vecin decât pe Carol al Suediei. Măcar pe diavol îl trimit înapoi în iad făcându-mi semnul crucii.

— Taci! îi șuieră din partea cealaltă a mesei vărul lui, Georg von Rottkirch. Ai uitat în casa cui te afli? Are sânge suedez și este de partea regelui său. Cauți gâlceavă?

— Dar n-am spus decât că de diavol poți să te aperi, însă de un vecin rău nu, protestă domnul von Nostitz, căruia îi plăcea să trăiască în bună înțelegere cu toată lumea. Mai mult de-atât n-am spus. Nu caut gâlceavă.

— La noi, unde își schimbă curierii caii, povesti tânărul Tschirnhaus, mai auzi una-alta. Se spune că regele Suediei vrea să dubleze serviciul nobilimii și să ia un țăran din șapte la oaste. Se mai zice că vrea să ducă războiul până la samoezi, care locuiesc dincolo de Moscova, în nămeții înalți.

— Cred că are să continue războiul ăsta atâta vreme cât are să găsească oameni care se lasă duși la război, spuse baronul von Bibran.

— Eu văd în el eroul evanghelic, o minune a timpurilor noastre și un model pentru cele ce vor

să vină! strigă, înfierbântat de vin, tânărul Uechtritz atât de tare, încât candelabrul de cupru începu să tremure deasupra mesei. Închin paharul pentru victoria și gloria nepieritoare a regelui suedez!

Domnii se uitară supărați la el, nevrând să ciocnească pentru așa ceva, dar își ridicară paharele de dragul gazdei. Și în liniștea care se așternu, se auzi glasul călărețului suedez, care-i spuse lui Melchior Bafron:

— Dacă purceii au colici, le dau cărămidă pisată, cu puțin ulei.

Tânărul Uechtritz puse, tăcut, paharul pe masă. Domnul von Nostitz se lăsă pe speteaza scaunului și râse de îi săltă peruca. În aceeași clipă, una dintre slugi, îmbrăcată în livrea pentru ocazie, anunță un oaspete întârziat, pe baronul von Lilgenau.

Domnii săriră și-l înconjurară pe nou-venitul. Întâi nu se auzi nimic în afară de rumoare nedeslușită. Apoi, glasul gros, de bas al domnului von Nostitz le acoperi pe toate celelalte:

— Hans Georg, prietene, de unde vii? S-a scurs un an de când nu te-am văzut.

Călărețul suedez se ridicase.

— N-am știut nimic de logodna și de măritișul stăpânei, îl auzi pe nou-venit spunând. Și călărind prin fața conacului mi-a strigat cineva că e botez aici. Într-un suflet m-am dat jos de pe cal și am urcat scările. Unde-i Tornefeld? Trebuie să-l văd degrabă, doar l-am cunoscut pe tată-său.

Călărețul suedez își simți inima strânsă de o mână înghețată. Camera se învârtea cu el, la fel și pereții, mesenii, urcioarele cu vin, masa. Și, ca prin vis, auzi vocea domnului von Nostitz:

— Domnule von Tornefeld, vi-l prezint pe Hans Georg Lilgenau, căpitanul dragonilor. Îmi e prieten și își dorește tare mult să vă cunoască. Este neam cu familia Lilgenau din Mankerwitz.

— Domnul este binevenit, murmură călărețul suedez.

Podeaua se clătina, paharele dansau, candelabrul se legăna. Își adună puterile să nu cadă. În această clipă, gândul îi era la Maria Agneta, care stătea în pat dincolo, în odaia ei. Adio. Își putea lua adio de la tot.

Pentru a doua oară, se afla față în față cu Năprazbaronul în această casă.

— L-am cunoscut pe domnul tatăl dumneavoastră, colonelul, îi ajunse glasul dușmanului său de moarte la ureche. La Saverne am avut onoarea să lupt sub comandamentul său.

Saverne? Oare e o capcană? îl străfulgeră. Saverne! Saverne! De unde știu locul ăsta? Se făcea că eram la moară, iar celălalt îmi spunea: „Ce știi tu, frate, de Saverne și ce s-a petrecut acolo?”

— Așa este, spuse călărețul suedez respirând adânc. Tatăl meu mi-a povestit adesea cum s-au petrecut lucrurile la Saverne, cu tunete, fulgere, țipete și… care erau cuvintele lui? Cu strigăte de „Înainte, marș!”, „Retragerea!”, „Regrupați-vă!”, „Din nou la atac!” În bătălia asta și-a pierdut brațul.

Năprazbaronul îi privi lung, cu luare-aminte chipul.

— Semănați într-atât cu tatăl dumneavoastră, încât aproape mă pufnește râsul, îi spuse el apoi, și ospățul continuă.

*

Cu fiecare an ce trecea, dacă recolta era bogată, călărețul suedez mai cumpăra câțiva acri de pământ de la vecini, mărindu-și cele trei pogoane ale sale, ba o bucată de ogor, ba o câmpie, iar după cinci ani redobândi tot pământul pe care fostul vătaf îl irosise pentru propriile foloase. Nu-i tihnea nici prea multă mâncare sau băutură, nici să lenevească prea multă vreme la focul cald din cămin. Fie iarnă, fie vară, era mereu pe câmp încă

de când răsunau clopotele de utrenie, urmărindu-și argații la lucru, atent la cum secerau, tăiau și legau grâul, la cum pregăteau îngrășământul și cum arau brazdele.

Din cultivarea pământului hrănea și gurile lor, și pe cele ale slugilor, vitele se înmulțiseră, iar pădurile aduceau și ele foloase. Cămările erau ticsite de tot ce era de trebuință la o moșie mare, în șopron erau sănii mari și mici, rădvane și călești, erau mereu cai odihniți gata să fie înhămați la poștalioane sau să fie luați în primire de ordonanțele și curierii care poposeau la moșie, și de peste tot de prin împrejurimi veneau oamenii să vadă în staul berbecii spanioli de rasă.

Uneori însă, când străbătea câmpiile călare și vedea în dreapta și în stânga întinzându-se pământul care devenise al lui, o umbră de neliniște ca un vânt rece, de noapte, îi întuneca sufletul: simțea de parcă toate acestea, pe care le știa ale lui – câmpiile, pășunile și luncile, mestecenii răzleți și sămânța proaspătă de pe ogoare și pârâul dintre pășuni și la moșie casa și curtea și femeia care-i era dragă și copila căreia îi purta atât de grijă, de parcă toate acestea nu îi aparțineau, ci-i erau doar împrumutate pentru scurtă vreme, de parcă sosise sorocul să le dea înapoi, și astfel, cu cât strălucea mai tare soarele deasupra capului, cu atât în sufletul său bezna era mai de nepătruns. În astfel de clipe își smucea calul și o pornea în galop înspre casă, ca vântul furtunii gonea, și, când copitele calului său scoteau scântei pe pietrișul din curte, îi și sosea în întâmpinare, în fuga mare, copila, iar în urma ei alerga Maria Agneta, care o prindea, o ridica în brațe și i-o dădea, râzând, s-o poată îmbrățișa și dezmierda așa, de sus, de pe cal.

Abia atunci, când își simțea în brațe copila, o ființă vie, în carne și oase, nu o nălucă a viselor lui întunecate, umbrele care-i apăsau sufletul dispăreau.

Pe soția lui, Maria Agneta, o iubea ca-n prima zi – aici, timpul atotnimicitor fusese neputincios. Însă mai arzătoare și mai plină de neliniște dureroasă era – o știa toată lumea de la moșie – dragostea față de copilă, micuța Maria Christine. Pe ea o căuta mai întâi cu privirea, când ajungea acasă. Și, de cum o vedea, în ochi îi strălucea bucuria veșnică.

Câteodată, când toată ziua și-o petrecea pe câmp și se întorcea acasă abia seara târziu, se furișa noaptea la patul Mariei Christine și-i asculta în tăcere răsuflarea. Însă, fără să vrea, privirea îi pătrundea în vis copilei, încât aceasta se trezea, strâmbându-și gura a plânset pentru ca apoi, ridicându-se, să-și recunoască tatăl și să-i dea o îmbrățișare din care, dacă el voia să se elibereze, trebuia să-i cânte cântecele de copii, mereu aceleași, fiindcă nu erau prea multe cele pe care și le amintea: cel cu lupul care postea și cu îngerașii, ceata aleasă; cel cu croitorul de la poarta raiului, cu cerșetorul care nuntea și cu găinușa ce nu voia să ouă. „Găinușa, la tăiere! Găinușa, la tăiere! De ouat, nu ouă, dar mâncare cere!” cânta călărețul suedez, și găinușa se și urca pe marginea patului, în căutare de hrană, iar lupul care ținea post și de carne nu se atingea zăcea tolănit la picioarele copilei; printre scaune dansau croitorul și cerșetorul, iar de afară se uita Irod pe fereastră, din cântecul celor trei magi, el era cel pe care Maria Christine îl îndrăgea cel mai tare, și adesea începea ea să-l cânte cu glăsciorul ei subțire:

Gaspar, Baltazar, Melchior sfânt,
Irod are barba până-n pământ.

Atunci călărețul suedez cânta și el cu glasul lui gros, și cântau împreună atât de încet, încât nimeni în casă nu-i putea auzi:

Goneau călare, ca vântul, ca gândul,

În șapte ceasuri multe mile de-a rândul.
Când la palatul lui Irod sosiră,
Pe fereastră privind îl zăriră.
„Gaspar, Baltazar, Melchior blând,
Încotro mergeți? Ce-aveți în gând?”
„Gonim într-un suflet, fără să stăm,
Maria și pruncul degrab ’să-i aflăm.”
„Gaspar, Baltazar, Melchior, lin,
Stați oleacă să beți niște vin!”
„Nu putem, tre’ să plecăm negreșit,
La Betleem, sălașul liniștit.”

„Chipu-ți mereu, mereu luminos”, se auzea apoi glasul Mariei Christine, însă din alt cântec, căci somnul sosise încurcase totul, și anevoie mai putea ține copila ochii deschiși. Călărețul suedez se ridica și se furișa tiptil, întocmai precum intrase, spre ușă, iar în urma lui pășeau repede și fără zgomot ființele fermecate care populaseră încăperea preț de câteva clipe: lupul, găinușa, croitorul, cerșetorul, iar Irod cel cu barba până-n pământ dispărea cel din urmă.

Era într-o zi de martie, în vremea aceea când, după vorba țărănească, se rupe firul în furcă, adică atunci când începe munca la câmp. Afară se înnopta, nori de zăpadă străbăteau cerul, iar în crengile desfrunzite ale arțarilor croncăneau ciorile. Sus, în casă, în salon, călărețul suedez nu-și găsea liniștea, plimbându-se de colo-colo. Maria Agneta ședea lângă cămin și se uita la gravurile dintr-o carte despre flori de grădină, și lumina lemnelor arzând îi cădea pe părul castaniu, dându-i o strălucire arămie. Nu departe de fereastră stătea dascălul care o învăța pe Maria Christine buchea cărții, însă copila era cu ochii mereu spre colțul unde era jucăria ei, un cal de lemn cu o trăsurică. Între ușă și masă, cu căciulile în mână, stăteau doi oameni din sat, un țăran care venise să ceară

sămânță și dulgherul pe care călărețul suedez îl chemase fiindcă voia să ridice un hambar deasupra grajdului de cai. Dulgherul socotea în minte suma pe care trebuia s-o ceară pentru simbrie, vin, carne, pâine și brânză pentru el și oamenii lui. Țăranul își începu a doua oară litania:

— Am o mare rugăminte la domnia voastră, căci vreau și eu să mă duc la câmp, să semăn secara.

Călărețul își întrerupse mersul prin cameră, se opri în fața țăranului și se răsti la el:

— Nu trece un an să nu vii să-mi ceri pâine și sămânță. Din ogorul pe care-l ai, ai putea să mănânci și tu, și vaca, să-ți pui deoparte sămânță pentru semănatul următor și să-ți vezi cum se cuvine de gospodărie. Dar tu ce faci? încă din zori ești ori la hangiu, ori la cârciumă, sau dacă nu, atunci stai și lenevești acasă, la gura sobei. Păi așa nu merge. Adică setea știi să ți-o potolești, dar când te răzbește foamea vii la mine?

Țăranul știa prea bine că trebuia să lase furtuna să se abată asupră-i, ca să-și poată căpăta jumătatea de baniță de sămânță. Își plecă în pământ capul, lăsând să curgă potopul de mustrări, își făcu de lucru cu căciula din blană de iepure și după o vreme începu din nou:

— Cum e datină veche ca stăpânul, chiar când nu vrea, să plece binevoitor urechea la spusele țăranului și să se poarte prietenește și cinstit, cum îi șade bine unui bun creștin, am și eu o mare și grea rugăminte la domnia voastră. Știți, pentru sămânță am venit, și n-o iau decât cu împrumut.

— Încă unul dus la groapă, spuse în această clipă Maria Agneta care, cum începuse să se întunece, lăsase cartea cu gravuri și se mutase la fereastră. Al treilea pe săptămâna asta. Doamne, Dumnezeule, de ce-or muri atâția oameni acolo, și care n-o avea episcopul țintirim pe pământul lui?

— Nu, spuse dascălul. N-are decât fierăria și cuptoarele, și minele, și galeriile. Mina Sfântul Matei este cea mai mare. Mai sunt Mina Sfântul

Laurențiu și Culoarul Sufletelor Pierdute. De murit, au voie să moară oamenii la episcopie, dar de îngropat vătaful îi îngroapă în satele învecinate.

Afară, în lumina palidă, pe trecute, a zilei, un sărăcăcios de îngropăciune cobora încet dealul pe drumul mare. În fruntea lui, un bărbat purta crucea, iar în urma sa venea o gloabă sleită de puteri trăgând căruța pe care odihnea sicriul de lemn. Cortegiul îl încheia un preot bătrân care murmura rugăciunea, iar altminteri nu era nimeni să jelească mortul.

— Se spune, povesti dulgherul, că Alteța Sa imperială, episcopul, și-a pus în gând să-și construiască la palatul său de vară din Franconia o nouă grădină cu bazine și cascade, peșteri, jocuri de ape, pavilioane din cele chinezești și o oranjerie. Toate acestea costă bani, pe care visteria de la curte nu-i are. De aceea a fost trimis anume la episcopie un nou vătaf care le-a micșorat oamenilor rația, încât acum nu mai primesc untură, iar pâine nu li se dă decât o jumătate de livră pe zi, deși de muncit trebuie să muncească tot ca până acum.

— Poate că episcopul nu știe lucrurile astea, și trebuie să i le spună cineva, fu de părere Maria Agneta.

— Cum să nu știe, știe prea bine, o contrazise dascălul. Nu degeaba i se spune prin părțile acestea „mesagerul diavolului”. E poruncitor din fire și nu vrea să știe decât una: ca strălucirea curții sale să fie mai orbitoare decât a oricărui principe lumesc, și pentru el niciun vătaf nu-i prea aspru cu bieții oameni.

Călărețul suedez stătea la fereastră și se uita în tăcere la căruța care își ducea povara încet pe drum în jos și la preotul care mergea în urma sicriului.

— Bântuie războiul din toate părțile, continuă dascălul, pentru episcopie timpul e cum nu se poate mai potrivit. Carol al Suediei și țarul moscovit au trebuință de piese de artilerie grea și

ușoară și țevi de muschetă, platoșe și tăișuri de paloș. În vremuri ca astea, din coșurile episcopiei iese fum și fierul dogorește. În fiecare zi trăsurile încărcate de la episcopie trec dincolo, în Polonia.

— Episcopia e adăpostul celor pierduți și blestemați, spuse încet țăranul care stătea la ușă. Și din adăpostul ăsta nimeni nu-și găsește altfel scăparea decât prin moartea cea milostivă.

Deodată, purtat de vârtejul amintirilor, călărețul suedez începu să vorbească:

— La cuptoarele de ars varul e munca cea mai anevoioasă, spuse el. Acolo-i locul spărgătorilor de piatră care slăbesc piatra cu pârghia și apoi o sparg cu mâinile goale; apoi mai sunt alții care-o fărâmițează cu ciocane de fier. Cât e ziua de lungă înghit tot praful acela și-n numai câțiva ani ajung să scuipe sânge și să se ofilească, rând pe rând. Dumnezeu să-i aibă-n pază pe toți, și pe cei înhămați la roabe, ei duc piatra mărunțită și varul la cuptor. Cinci guri dogoritoare are cuptorul de var…

— Dar de unde știi tu toate astea, dragule meu Christian? se minună Maria Agneta. Vorbești de parcă tu însuți ai fi sfărâmat piatră în infernul episcopului.

— În drum spre încoace mi-au ieșit în cale mulți vagabonzi și hoți mărunți – ei mi-au vorbit despre infernul episcopului, răspunse călărețul suedez, iar apoi continuă: În fața cuptorului de calcar este furnalul cu două guri care scot flăcări, una pentru lemne și cealaltă din care se scot sfărâmăturile. De trei oameni e nevoie ca să meargă: arzătorul, fochistul și strângătorul. Fochistul trebuie să încălzească cuptorul treptat, întâi îi aruncă surcele, apoi mănunchiuri de vreascuri, și abia la urmă lemnele tăiate, pe care le împrăștie cu grebla de fier. Strângătorul ia sfărâmăturile din cuptor, trebuie să suporte bine căldura. Uneori însă, când suflă vântul, răsuflarea dogoritoare a cuptorului îi arde fața și părul, și-l poți auzi până departe urlând

de durere. Cel de-al treilea este arzătorul, el potrivește focul. Mai întâi, flacăra este aproape neagră de fum, apoi culoarea se schimbă: se face roșu închis și violetă, apoi albastră și în cele din urmă albă. Când flacăra e albă, iar piatra a dobândit culoarea aceea frumoasă, trandafirie, atunci treaba e reușită. Arzătorul trebuie să fie mereu cu ochii pe vizetă. Căci dacă focul nu arde cum trebuie sau chiar se stinge, atunci treaba e pierdută și supraveghetorii se năpustesc cu bâtele asupra arzătorului și tovarășilor săi. Iarna însă, când, cu sudoarea curgându-le râuri-râuri pe trupurile istovite, arzătorul, fochistul și strângătorul ies în gerul înghețat, moartea nu pregetă să vină să ia ce-i al ei. Și atunci când unul e ales, cu obrajii arzându-i și cu înțepături în piept la fiecare răsuflare, primește drept răsplată vorbele: „Îmi stai în drum! Cui îi mai ești de folos? De ești bolnav, apoi fă bine și pune-ți mâinile pe piept, trage-ți ultima suflare și dă-ți duhul, că de-alde tine nu avem trebuință”.

Tăcu. Maria Agneta aprinse lampa cu gaz. Copila, Maria Christine, se furișase de la abecedarul dascălului ei la jucărioara de lemn și o puteai auzi scoțând strigăte surde de bucurie și îndemnându-și calul de lemn cu câte-un „Dii, călușule, dii!”. Între timp, jos, pe drum, căruța cu sicriul trecea prin fața casei. Călărețul suedez lăsă capul plecat, iar buzele-i murmurau o rugăciune mută.

— Cu cine vorbești, papa? strigă deodată Maria Christine din colțul ei. Cum de-ți miști buzele și eu nu aud nimic?

— Spun un *Tatăl nostru* pentru sufletul unui biet sărman, zise călărețul suedez. Cine știe, o fi fost vreo floare nobilă căreia i-a fost dat să se ofilească înainte de vreme. Hai să ne rugăm împreună!

Luă copila în brațe și se întoarse la fereastră. Maria Christine privi în jos și, văzând pe drum

căruța și mârțoaga, ridică brațele în sus și se porni din nou să strige și să spună: „Dii, căluțule, dii!”.

Fruntea călărețului suedez se încruntă.

— Acum nu-i vremea pentru „dii”! spuse el. Ți-am zis să te rogi pentru sufletul unui amărât. Ori nu m-ai auzit?

Un timbru straniu, care sperie copila, învăluia glasul călărețului suedez. Temătoare, își încolăci brațele pe după gâtul lui și, gata să izbucnească în plâns, rosti după el cuvintele rugii, în vreme ce căruța cu coșciugul dispăru în negura înserării.

Într-o zi pe la prânz, când dulgherii aproape își terminaseră treaba, călărețul suedez tocmai plecase din hambar și străbătea curtea cu o daltă în mână, când zări doi bărbați la poartă. Îl cutremură un fior de spaimă, inima îi bătea să-i sară din piept, însă se stăpâni și, fără să i se clintească un mușchi pe față dădu, să treacă pe lângă ei, ca și cum i-ar fi fost străini, căci la urma urmei, cum să-l recunoască, trecuseră doi ani de când se văzuseră ultima oară și numai întâmplarea putea să-i fi adus la moșie. Însă iată că deja îi tăiară calea, Urechi-de-Vulpe își scoase bereta de piele de pe cap, iar Gât-Sucit făcu o plecăciune, mătură țărâna cu pălăria și fața lui bărboasă râse când vorbi:

— Jupâne! Măi să fie, umbli așa de țanțoș și ai o înfățișare atât de aleasă de parcă însuși împăratul Sfântului Imperiu nu ți-ar ajunge nici până la călcâie. Ce, nu-ți mai cunoști vechii tovarăși?

— Da’ nu vezi ce se bucură? Nu-și mai încape-n piele, mormăi Urechi-de-Vulpe. Ți-am zis eu: oaspeții nepoftiți sunt ca mâncarea grasă, cad greu la stomac. Jupâne, n-am crezut c-o să dai fuga la măcelar pentru a mai bună bucată de vițel, să ne pui de-o friptură. Eu, unul, mă mulțumesc și dacă ne-oi da un locșor de înnoptat în grajd, la cai sau în beciul cu varză.

— Ba eu, nu, se răsti Gât-Sucit. Doar ne-a fost căpetenie. Ce, acum nu ne mai are la inimă? Jupâne, aici sunt, de-ai trebuință de unul care să-ți

dea bineț în fiecare dimineață și să-ți spună: „Ați dormit bine azi-noapte, înălțimea Voastră?”, atunci să știi că asta are să fie treaba mea, și am să mi-o fac cum se cuvine, ai să vezi.

Călărețul suedez tăcea în continuare, însă în furtuna sălbatică a gândurilor sale începea încet-încet să se aștearnă liniștea. Vedea limpede că soarta îl împinsese în mâinile foștilor săi tovarăși, deveniți acum dușmanii săi de moarte. Nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să părăsească în taină moșie, femeie, și copil, și ogoare, și pășuni, să fugă într-o țară străină și-acolo să uite tot ce-i fusese vreodată scump și drag pe lume. Și teamă, mânie, chin și deznădejde izbucniră din el:

— Ticăloșilor! se răsti la ei cu glasul gâtuit. Nu mă puteți lăsa să-mi trăiesc viața-n pace? Credeam că dracul de mult trebuie să vă fi luat la el. Ce-am eu de-mpărțit cu voi?

— Vai, dar ce mânios ai devenit din fire! spuse Gât-Sucit cu reproș. Pe mine mă faci ticălos, când eu dintotdeauna ți-am fost credincios. Puteam să pun rămășag că n-ai să te-ndoiești de noi și c-ai să ne primești cum se cuvine, cu dragoste de frate. Nu vezi că suntem amărâți?

— Dar v-am scăldat în bogății, v-am dat sute de taleri și ducați, șopti călărețul suedez. Unde s-au dus?

— S-au dus pe gâtlej cu toții, n-am știut să-i înmulțim, lămuri Gât-Sucit.

— Ce să-i faci, jupâne, ne-au ajuns și pe noi cele trei mari păcate ale omului: muierile, zarurile și băutura, suspină Urechi-de-Vulpe. Ar fi trebuit să arunc din banii ăia câțiva bănuți în apă curgătoare, cum e datina, să-și aibă și pizmașul de diavol partea lui, c-așa, și-a luat tot. Unde-i rost de trai bun, acolo-și vâră și dracu’ coada.

— Și cum toate se duseseră pe apa sâmbetei și nu mai știam cum să ne potolim foamea, ne-am luat traista în spinare și toiagul la subsuoară și ne-am făcut iar hoinari.

Călărețul suedez rămase cu privirea pironită în gol; răsuflarea i se înteți, iar în ochi îi ardea o licărire aprigă, primejdioasă. Nu voia să plece; nu, nici în ruptul capului nu avea voie să părăsească moșia, avea să rămână, să se țină cu dinții de tot ce smulsese cu de-a sila cerului și pământului. Cei doi, de colo, Urechi-de-Vulpe și Gât-Sucit, se puseseră în calea norocului lui, ce vină avea el, atunci, dacă lucrurile aveau să sfârșească rău pentru ei? Doar nu-i chemase el anume la moșie. Trebuia să-i reducă la tăcere pentru totdeauna.

Și cum îi trecu prin minte gândul acesta, brațele i se încordară și simți dalta îngreunându-i-se în mână.

— Cine v-a arătat drumul încoace? De unde-ați știut să-mi dați de urmă?

— Valonul, mărturisi Gât-Sucit, el ne-a spus. S-a făcut negustor la Raciborz și face negoț cu lemn colorat și tot soiul de mirodenii: scorțișoară, ghimbir, nucșoară, cuișoare și piper. A ajuns mare dregător în oraș, e în sfat – ar trebui să vezi ce respectat este. Când am fost prima dată la el, ne-a întâmpinat cu mare bucurie, și-a trimis toți oamenii afară din odaie și a încuiat ușa după ei. Am mâncat – și vânat, și orătănii din ogradă – și-am băut pe săturate, iar la plecare ne-a mai dat și câte zece taleri, să-i bem în sănătatea lui. A doua oară, mult a mai trebuit să ne rugăm de el până ce, după tot felul de „Să vedeți că dac-aș avea…”, „Să vedeți că dac-aș putea…”, ne-a aruncat un gulden peste masă. A treia oară însă, s-a rățoit la noi: „Iar ați venit? Ce tot vă căutați de lucru pe-aici?! Bani, bani și iar bani! Dar ce-aveți de gând, să m-aduceți la sapă de lemn? Ia mergeți la căpetenia noastră, că-i mare nobil acum, stă la moșia lui și are tot ce-ți poftește inima.” Și-apoi ne-a spus unde să te găsim.

— Dracu’ să-l răsplătească! șuieră călărețul suedez printre dinții încleștați. Dar el de unde-a

aflat? Că doar n-am trâmbițat pretutindeni unde sunt.

— Acum vreun an sau poate mai puțin te-a văzut la Opole, la târgul de cai, povesti Gât-Sucit. Trăsese la Coroana de Aur și, stând la un păhărel, te-a zărit, jupâne, cum colindai târgul la braț cu tot soiul de persoane de vază. Te-a cunoscut îndată și l-a luat pe hangiu deoparte să-l descoasă: cine ești, unde șezi, și hangiul i-a spus, și i-a mai spus și că ai cei mai de soi mânji din tot ținutul.

În mintea călărețului suedez, hotărârea era luată.

E drept, îi fuseseră tovarăși de nădejde, trecuseră împreună prin ceva primejdii, însă la cântar trăgeau acum mai mult teama și mânia. Așa cum ei i se vârâseră cu de-a sila în noua lui viață, tot așa trebuia și el să-i facă să dispară pentru totdeauna, mai întâi ăștia doi și apoi pe Valon. Iar gândul îl și purtă spre un loc singuratic nu departe de moșie. Acolo, în râpa unde șerpuia pârâul printre smocurile de iarbă, acolo avea să o facă.

— Așadar, trei oameni știu cine-am fost, spuse el mai mult pentru sine, și dacă nu bag de seamă, au să se înmulțească văzând cu ochii.

— Ce dracului tot îndrugi acolo? îi strigă Gât-Sucit, care auzise ultimele cuvinte ale călărețului suedez. Pentru Valon mă pun chiar eu chezaș. De s-ar lua toți călăii Sfântului Imperiu la întrecere să-i facă pielea franjuri, și tot nu te-ar vinde.

— Nu tăgăduiesc, ai dreptate, spuse călărețul suedez, prefăcându-se că s-a liniștit și că e mulțumit. Fiți cu luare-aminte: nu departe de-aici, într-un loc sigur, mi-am îngropat banii și-n amintirea vechii prietenii care ne leagă aș vrea să-i împart cu voi, frățește. Luați dară cazmale și lopeți și urmați-mă!

Arătă înspre uneltele de grădinărit sprijinite de un zid din apropiere. Urechi-de-Vulpe îl privi gânditor și mirat și nici nu se mișcă. În schimb, Gât-Sucit își aruncă pălăria în aer și începu să fredoneze un cântec de bucurie:

— Aleluia! Slăvit fie Domnul, am scăpat de toate necazurile. Să-ți dea Dumnezeu sănătate și viață lungă, jupâne!

Călărețul suedez le făcu semn să-și ia cazma și lopată și să-l urmeze. Când se întoarse însă, se pomeni cu Maria Christine înaintea lui, care venise tiptil și tocmai îl trăgea de haină.

— Papa, îl dojeni ea cu glas subțirel. De ce nu vii odată? M-a trimis mama, masa e gata.

— Aceasta este fiica domniei voastre? întrebă Gât-Sucit foarte respectuos, căci nu voia să-i arate copilei cât de apropiat era de stăpânul casei.

— Da, spuse călărețul suedez. Ea este copilița mea.

Micuța Maria Christine privi o vreme, fără pic de teamă, cele două arătări zdrențăroase, apoi îl trase din nou de haină pe tatăl ei și îl întrebă:

— Papa, ce fel de oameni sunt aceștia? Sunt oameni buni? Nu i-am mai văzut pe-aici.

— Vor să muncească la noi, o lămuri călărețul suedez.

Gât-Sucit se aplecă la copila fostei sale căpetenii și începu să-i vorbească:

— Prințesă mică! spuse el. Ai gura roșie și obrăjorii albi precum cea mai frumoasă lalea. Ia spune-mi, ce mai știi să faci în afară de să zburzi?

— Știu, spuse Maria Christine cocoțându-se pe o piatră, să pară mai înaltă, să citesc din abecedar. Știu să dansez curanta și sarabanda și știu să și cânt la pian, dar nu foarte bine, c-abia am început. Dar tu, ce știi să faci?

— Eu știu multe meșteșuguri, se lăudă Gât-Sucit. Știu să caut un arici de purici și să bat copite unei gâște. Lăcustele le îmbrac în șorțulețe colorate și nu fac decât să fluier și scot peștii din apă.

Maria Christine stătea și-l privea pe Gât-Sucit cu ochii mari și cu gura căscată. Apoi arătă spre Urechi-de-Vulpe.

— Și cel de colo? El ce știe să facă?

— El se pricepe să facă niște cârnați scurți din unii lungi, ăsta-i cel mai mare meșteșug al lui, râse Gât-Sucit. Dar știe și să zbiere ca măgarul și să sâsâie ca gâscă. Și poate să-ți arate cu gura cum se ceartă câinele și pisica.

— Atunci, să-mi arate, că tare-aș vrea să văd cum se ciondănesc un câine și-o pisică, se rugă Maria Christine.

Urechi-de-Vulpe nu se lăsă rugat de două ori. Începu să toarcă, să hămăie, să scuipe, să mârâie, să latre, să urle și din când în când să scuipe din nou, furios, iar când cearta se încheie și câinele plecă chelălăind, micuța Maria Christine aplaudă cu frenezie, sări de pe un picior pe celălalt și strigă fericită:

— Nu plecați de-aici, n-am să vă las, niciun câine și nicio pisică nu miaună și nu latră mai bine; aici o să rămâneți. Dar nu uitați că slugile iau masa la douăsprezece și seara la șase fix, și cine nu-i acolo cu urciorul lui, nu primește bere.

Călărețul suedez privi cu mirare cum între copila lui și cei doi tovarăși zdrențăroși se și legase o asemenea prietenie. Simți cum i se ia o piatră de pe inimă. Aceștia doi, care o amuzaseră într-atât pe Maria Christine cu poznele lor, nu aveau să-l trădeze, o știa precis. Și-i văzu în fine drept ceea ce erau: doi frați de suferință amărâți adunați de pe drumuri care veniseră nu ca să-i zădărnicească fericirea, ci fiindcă sperau că la el avea să le meargă mai bine decât atunci când cerșiseră din ușă în ușă pe la străini. Și, alungate de-un râset de copil, gândurile ucigașe își luară zborul din sufletul său.

— Cum fiica mea tocmai v-a primit la moșie, spuse el, atunci să rămâneți; și cred că e și mai bine să-mi fiți aproape decât să fiți departe de mine. Duceți-vă acum în odaia slugilor, să vi se dea supă cu varză și slănină. Și după ce v-ați săturat, vreau să văd la ce e bun fiecare. Se-apropie timpul de tuns oile și de semănat ovăzul și

trebuie strânse pietrele de pe ogor; și în curând va trebui aruncat un ochi și în livadă. Deocamdată, *adieu*! Și fiți cu luare-aminte: fără povești ale trecutului, că ele nu-s bune de nimic.

Și se îndepărtă, cu Maria Christine țopăind în urma lui, iar cele două noi slugi ale sale se uitară după el până ce întră în casă. Atunci, Gât-Sucit spuse, oftând:

— Ai văzut? De banii pe care avea de gând să-i împartă cu noi niciun cuvințel. Vreau să zic, uite că ni s-a spart urciorul în drum spre apă. N-a fost să fie, și săraci avem să rămânem.

Urechi-de-Vulpe însă, cel care putea să audă nechezatul unui cal la o distanță de trei ore și strigătul cocoșului la două, clătină din cap:

— Ba eu îs mai împăcat așa, spuse el. Nu știu cum se face că, auzindu-l vorbind de bani și de cum să mergem cu el să ni-i dea, picioarele astea ale mele nici c-au vrut să se miște. Acuma am să trudesc în fiecare zi și-am să-mi încovoi spinarea culegând pietre de pe ogor și-am să mănânc seara supa aia cu varză și slănină, da' zău, nu știu de ce, dacă nu-s mai împăcat așa.

*

Arareori puteau fi văzuți împreună cei doi argați, căci Gât-Sucit era mai mult prin grajd, la țesălatul cailor, în vreme ce Urechi-de-Vulpe avea de lucru pe câmp, la arat, la semănat și la grăpat. Cu toate astea, păstrară tovărășia ce-i lega; seara stăteau și jucau cărți în grajd și-și beau porția de vin împreună, și ce voia unul voia și celălalt. Cu celelalte slugi nu prea aveau de-a face. Însă de câte ori Gât-Sucit o zărea de departe pe micuța Maria Christine, fluiera cum conveniseră, ca să o cheme la el în grajd. Acolo, în lada lui de lemn, o aștepta mereu câte ceva meșteșugit anume pentru ea: ba un fluier cioplit în stuf, ba o maimuțică ce-și mișca mâinile și picioarele, făcută dintr-o bucată de lemn și vopsită în culori.

Din calea călărețului suedez se feriră cât putură, căci nu mai vedeau în el pe unul de-al lor, ci gentilomul care le era stăpân, și le era teamă să nu cumva să-i pară vreodată rău că-i primise la moșie. Când se întâmpla însă să vină în grajd să-i vadă sau dacă unul dintre ei se pomenea câteodată pe neașteptate cu el, stăteau în fața lui ca soldații înaintea locotenentului lor, și nici din vorbe, nici de pe chipurile lor nu se putea citi că toți trei tăinuiau ceva.

Așa trăiră un an de zile, până în seara în care căzu, din senin, fulgerul aprig ce curmă norocul călărețului suedez.

În seara aceea, călărețul suedez avea câțiva oaspeți, gentilomi de la oraș. Se ridicase de la masă ceva mai târziu decât îi stătea în obicei, scuzându-se că avea de făcut iute controlul de seară prin curte. Când ieși din casă și se uită să vadă cum avea să fie vremea, se pomeni cu Gât-Sucit, care voia să-i vorbească, dar nu știa prea bine cum să înceapă; călărețul suedez, grăbit, îl repezi:

— Ce vrei? N-ai primit de mâncare după pofta inimii?

— Cum să nu, domnia voastră, întări Gât-Sucit. La prânz păsat de mei cu cârnați și-acuma seara supă de bere, pâine și brânză. Însă, să-mi fie cu iertare, știți, altceva aș avea să vă încunoștințez: e-aici cineva care, cu smerenia cuvenită, vă roagă să-l primiți să vă vorbească; a venit într-o trăsură, e-afară, și-mi pare că nu-s bune veștile ce le-aduce.

— Cine dracului este? întrebă călărețul suedez. Fii scurt, n-am vreme de pierdut.

— Era întuneric, nu l-am cunoscut, bâigui Gât-Sucit. Domnia voastră are să vadă singur cine anume a sosit.

Călărețul suedez șopti furios, coborându-și glasul:

— Apoi spune ce-ai de spus, omule! E Năprazbaronul, așa-i?

— Doamne apără-ne, nu, nu-i el, răspunse Gât-Sucit tot în șoaptă. Fie… aflați că-i Valonul. N-am vrut să vă spun, că doar mi-a spus domnia voastră să n-aduc vorba de povești din trecut, căci nu vi-e drag să le-auziți.

Cu o mișcare nerăbdătoare a mâinii, Călărețul suedez plecă de lângă el și porni spre poartă, unde, ieșind din umbră, Valonul se arătă în lumina felinarului din curte.

Nimeni n-ar fi putut ghici în el pungașul care fusese. Arăta ca un om care-și cunoștea valoarea și statutul de care se bucura în rândul lumii. Purta ciorapi de mătase, pantaloni de mătase purpurie, un pieptar negru împodobit cu broderie din fir de argint, la șold avea o sabie și la gât un lanț de aur de care era prins un lornion. Mișcările-i erau măsurate, și din tot ce spunea emana o mândrie tăcută pe care nimic n-ar fi putut-o clinti.

— Bună să-ți fie seara! începu el. Mă privești de parcă ți-ar veni greu să crezi că sunt eu. Pesemne că nu te-ai așteptat ca drumurile să ni se încrucișeze iar.

— Dintotdeauna am știut eu că n-am să pierd prietenia ta cu una, cu două, spuse călărețul suedez cu o ușoară ironie în glas. Acum ia spune: ce veste? Ce vânt te-aduce încoace? Vrei să vorbim despre vremuri trecute?

— Nu, spuse Valonul. Dimpotrivă, prezentul e cel ce mă aduce încoace. Ia să mă uit puțin la tine, jupâne! Cu bucurie am aflat că în noua poziție te ții de drumul drept. Toți te stimează, numele ți-e rostit cu respect pretutindeni. N-o spun din *politesse,* ci pentru că-i adevărat.

— Îți mulțumesc frumos, răspunse călărețul suedez. Găsesc că e o onoare că te preocupă soarta mea. Dar tu? Cum îți câștigi traiul?

— Cu negoțul, lămuri Valonul. Ce s-ar face șoarecele fără brânză? Mi-am strâns o mică avere cumpărând și vânzând la prețuri mici, iar banii de odinioară sunt neatinși.

— Și altminteri? întrebă călărețul suedez. Cum îți trece timpul? Ai nevastă și copii?

— Nu, răspunse Valonul. Aș fi putut avea fiica unui doftor, dar mi-am zis că e mai cuminte să rămân nenuntit. Seara, după ce mi-am expediat scrisorile, mă duc la teatru sau la *assemblée,* unde fac conversație sau, *pour passer le temps,* mai joc puțin, iar duminica îmi petrec timpul în grădină, de e vremea bună, așa au stat lucrurile până acum. Acum însă am preschimbat tot ce-aveam în bani, la fel și mobilele și tablourile din casă, și plec peste hotare.

— Cât despre mine, aici am să îmbătrânesc, spuse călărețul suedez. Căci deși se spune că stăpânul trebuie să-și biruie ogorul, iată că nu de puține ori se întâmplă ca ogorul să-l biruie pe el, îl ține-n loc și nu-l lasă să plece. Tu însă, care poți călători pe pământuri străine, ești de-a dreptul de invidiat.

— Ei, cine-i de invidiat pe lumea asta, răspunse Valonul. Dacă stau să mă gândesc la întâmplările stranii din viața mea trecută și prezentă, îmi dau seama de nimicnicia și vremelnicia oricărei bucurii. Fiindcă toate trec ca lumina candelei când îi e dat să se stingă, și ce suntem noi dacă nu o minge în mâinile norocului schimbător, aruncați în aer numai ca durerea căzăturii să fie și mai mare.

— Asemenea cugetări sunt demne de toată lauda, recunoscu călărețul suedez, însă mie nu-mi sunt de folos, căci îmi lipsește timpul trebuincios să le studiez cu de-amănuntul. Eu trebuie să am grijă să-mi hrănesc nevasta și copila și toți oamenii din slujba mea.

— Jupâne! spuse Valonul încet după o scurtă pauză. Ascultă-mă bine! Dumnezeu să mă ierte, dar trebuie să-ți spun asta. Da, jupâne, am vești proaste. Trebuie să pleci.

— Ce s-a întâmplat? întrebă călărețul suedez, însă glasul său nu trăda nici îngrijorare, nici neliniște.

— Trebuie să pleci, repetă Valonul. Fă-te nevăzut! Năprazbaronul e pe urmele tale.

Călărețul suedez dădu din umeri.

— Năprazbaronul? spuse el izbucnind într-un râs scurt. Dacă-i doar asta… Păi n-are decât să vină, nu-mi fac eu griji din atâta lucru. La urma urmei, ce știe el despre mine?

— Despre stăpânul de la Kleinroop nu prea multe, răspunse Valonul. Însă de jefuitorii de biserici și căpetenia lor știe tot, căci Roșcata Lies, ieduțul, a trecut de partea cealaltă, de-aceea îți spun: fă-te nevăzut!

— Christian! se auzi în clipa aceea, pătrunzând în noapte, glasul Mariei Agneta. Unde ești? Te-așteptăm de-atâta timp. Oaspeții noștri sunt tare nemulțumiți că la ora asta au întâietate grajdurile în locul lor.

Deschisese o fereastră și se aplecase afară. Un zumzet de voci certărețe și de râsete răzbăteau din odaie.

— Iubita mea, mai ai răbdare o clipită, că vin, îi strigă călărețul suedez, iar apoi se întoarse din nou spre Valon:

— Ce spuneai de Roșcata Lies?

— Aceea este Madame de Tornefeld? întrebă Valonul, punându-și lornionul la ochi și privind lung înspre fereastră.

— Da, ea e soția mea, spuse călărețul suedez. Cea mai bună, mai curată, mai sfânta de pe pământ, iar eu, pe lângă ea…

— *Sublime! Adorable!* șopti Valonul țuguindu-și buzele în timp ce Maria Agneta dispăru de la fereastră. Ar trebui să pui să i se facă portretul, în ulei, în guașe sau tempera. Te rog să-i ceri iertare din parte-mi că nu-i prezint *mes hommages.*

— Ce-i cu Roșcata Lies? Vorbește-odată! Nu vezi că m-așteaptă? stărui călărețul suedez.

— Am dat de necaz mare, jupâne, povesti Valonul. Roșcata Lies s-a întovărășit cu un caporal din dragonii Năprazbaronului, care-și au tabăra în

Schweidnitz; i-a devenit soață nu de mult, iar dragostea ce ți-o purta s-a preschimbat în ură. Caporalul fiind tânăr și încă la început, iar ea vrând să-l vadă înaintat în grad, i-a dat Năprazbaronului de veste cum că…

— Unde-i Năprazbaronul? întrebă călărețul suedez. Mai e căpitan la dragoni?

— A fost în Spania, în Ungaria și la urmă cu treabă la Viena, însă acum e-aici, în drum spre Schweidnitz, din câte mi s-a spus. A devenit colonel, și Roșcata Lies se laudă că vrea să ne dea pe mâinile lui, motiv pentru care caporalului ei i s-a și promis postul de ofițer; spune c-ar trebui să ne socotim norocoși dacă om sluji Maiestății Sale împăratul Sfântului Imperiu la galere, cu fruntea însemnată de fierul înroșit. Pune-ți lucrurile în ordine, jupâne, și ia-ți tălpășița, căci e în stare de orice ca să se răzbune.

Călărețul suedez se încruntă și privi țintă spre lumina felinarului.

— Nu-i a bună, e drept, spuse el după o vreme, dar îmi pare c-ar putea fi și mai rău. La ce bun să plec? Mai bine rămân aici, pe loc. Roșcata Lies nu știe nimic despre mine, are să mă caute pe drumul mare, în cârciumi, în târguri, la chermeze, are să mă caute peste tot unde se strâng oamenii mărunți, dar nu aici, la moșie.

— Jupâne, spuse Valonul, tare mă minunezi, drept să-ți spun. Vorbești de parcă simțurile te-ar fi părăsit de tot. Roșcata Lies știe prea bine unde să te caute. N-ai spus tu de-atâtea ori că voiai să ajungi să guști din bucuriile vieții de gentilom? Și când zăceai odată doborât de febră și Roșcata Lies îți spăla fața și fruntea cu apă cu oțet, în visul tău îi certai cu vorbe grele pe argații și slujnicele din slujba ta, îi numeai o adunătură de leneși și de hoți și-i amenințai că atunci când te vei întoarce, peste un an, au să simtă cravașa pe pielea lor. Astfel de gânduri îți bântuiau nopțile de suferință. Încă din ziua în care ne-am despărțit, Roșcata Lies mi-a

spus că dacă vreodată voi vrea să te găsesc, n-am decât să iau la rând moșiile nobilimii. De aceea, sfatul meu este să…

— Sunt sute de moșii prin împrejurimi, în Pomerania, în Polonia, în Brandenburg și-n alte părți. Cum o avea de gând să mă găsească? obiectă călărețul suedez, însă glasul său își pierduse siguranța.

— Nu-i va lua mult să-ți dea de urmă, îi răspunse Valonul. Năprazbaronului nu-i trebuie decât niște săpături să afle că acum șapte, opt ani ai apărut din senin aici la moșie cu ranița plină de bani. Și dac-a prins să te bănuiască și o pune pe Roșcata Lies față-n față cu tine, să depună mărturie împotriva ta, pe unde mai scoți cămașa? Fă cum îți spun, nu mai zăbovi! Mai bine fă ca mine, mulțumește-te cu puțin, decât să te pândească primejdia toată viața. Ascultă-mă pe mine, jupâne, fugi de-aici cât te țin picioarele, mai trăiește omul și-n munți, să știi.

— Da, spuse încetișor călărețul suedez. Pesemne a cam sosit ceasul să plec. Dar inima mă ține-n loc.

— Ei, atunci n-ai decât să rămâi, să te înfiereze și să te spânzure! izbucni acum Valonul. De ce mi-oi fi bătut gura de pomană? Că doar nu e surdul atât de surd ca cel care nu vrea s-audă.

Scoase din buzunar un ceas de aur încrustat cu nestemate și-l duse la ureche.

— Eu am terminat ce-aveam de făcut, m-așteaptă vizitiul, continuă el pe un ton mai liniștit. La ce bun să-mi pierd cumpătul, doar e vorba de pielea ta aici, nu de-a mea. Ți-am spus totul, ești prevenit. Dacă lucrurile or să sfârșească rău pentru tine, n-are să mă mustre sufletul: mi-am făcut datoria.

Merseră în tăcere pe aleea cu arțari în jos, până ajunseră la caleașca Valonului. Vizitiul salută și sui pe capră. Valonul se urcă, se aplecă spre călărețul suedez și spuse încet, să nu-l audă vizitiul:

— Jupâne, îți respect curajul și înțeleg că vrei să rămâi să ții piept furtunii. Dar tare-mi pare rău de copilița aceea a ta, care are să trăiască toată viața cu gândul că tatăl ei a fost trimis în lanțuri la galere, cu semnul spânzurătorii și-al roții înfierat pe frunte. Și-acum, cu bine, jupâne! *Allons!* Pornește, vizitiu!

Călărețul suedez privi în urma trăsurii care dispărea în noapte. Ca un pumnal îi pătrunseseră în inimă cuvintele Valonului. Acum știa că trebuia să plece – pentru binele copilei sale, trebuia să plece. Dar unde? încotro?

Și preț de o clipă, cum stătea așa ascultând zgomotul roților pierzându-se în depărtare, avu o vedenie.

Se făcea că era călare pe calul său șarg, străbătând în tunica lui albastră un câmp nesfârșit alături de alți călăreți. În jurul lui, imnul suedez se înălța către un cer acoperit de nori grei. Vulturi se roteau deasupra capetelor lor. Tunau focuri de armă, și gloanțe de muschetă se izbeau de rândurile călăreților. Unul dintre ele îl nimeri și, copleșit de un sentiment nespus de fericire, căzu de pe cal.

*

Le spuse încă în aceeași seară lui Urechi-de-Vulpe și lui Gât-Sucit ce aflase de la Valon și-i îndemnă să se pregătească să-l însoțească în războiul suedez. Primiră vestea cu bucurie și închinară în sănătatea căpeteniei lor, căci se săturaseră de mult de munca la moșie. Orice schimbare le era binevenită. Deja vedeau cum aveau să se întoarcă vremurile de demult, când cutreieraseră țara ca niște șoimi, și visau ca în război, sub comanda căpeteniei lor, să facă ravagii și să-și umple din nou buzunarele.

Erau clipe grele pentru călărețul suedez, iar pentru Maria Agneta și mai grele atunci când îi dădu de veste că voia să plece să se pună în slujba regelui suedez împotriva trupelor moscovite în

stepa ucraineană. Maria Agneta îl privi neștiind dacă pricepuse ce-i spusese, și el trebui să-i repete că în urmă cu o noapte niște compatrioți de-ai săi care locuiau peste hotare veniseră să-l înștiințeze că regele trimisese din cartierul general *expresse ordre* să sosească împreună cu doi servitori zdraveni în tabăra oștii suedeze.

Maria Agneta izbucni în lacrimi. Și, zguduită de sughițuri, îi reproșă că nu-i stătea gândul decât la gloria războiului, pe care nădăjduia să o dobândească, și la regele său, care era totul pentru el, însă ea nu însemna nimic și dragostea ce i-o purtase cândva se stinsese.

El o contrazise, însă fără să-i poată destăinui adevărul: acela că grija pentru ea și pentru numele, onoarea și norocul copilei lor îl împingea să-și despartă soarta de a ei, că făcea acest lucru fiindcă nu exista altă cale și că nu gloria și-o căuta în oastea suedeză, ci o moarte onorabilă de care nu ar fi putut avea parte dacă rămânea la moșie. Îi spuse mereu și mereu:

— Iubita mea, comoara mea, știi prea bine că nu s-a stins iubirea pentru tine – flacăra ei e mereu vie în inima mea. Ești tot îngerul și norocul meu, și orice va aduce timpul cu sine, asta nu are să se schimbe. Însă trebuie să plec. Șapte ani am stat cu mâinile-n sân și am privit războiul din umbră. Acum însă regele mă cheamă să-mi îndeplinesc o datorie căreia am știut dintotdeauna că odată și-odată îi va veni rândul. Nu plânge, draga mea! Nu te-ai jurat tu cu dragoste și credință că-mi vei fi alături și la bine, și la rău?

Ea se aruncă de gâtul lui.

— Dar tu? întrebă ea deznădăjduită. Nu mi-ai jurat să rămâi lângă mine până când moartea are să ne despartă? Cum să îndur eu timpul fără tine? Și ce-mi pasă mie de regele tău, care n-a iubit niciodată o femeie, ci numai gloria?

— Nu vorbi așa de scumpa și preamărită persoană a Maiestății Sale, spuse călărețul suedez

plin de amar. O, dragostea mea, știi bine că aș vrea să rămân, dar nu se poate. A sosit timpul să-mi anin sabia la șold. Dumnezeu știe că nu plec de lângă tine cu inima împăcată, dar regele mă cheamă!

Maria Agneta plânse toată ziua, plânse și noaptea. Dimineața o cuprinse o liniște împietrită. Se duse și scoase din șifonier tunica albastră suedeză cu nasturii de alamă și gulerul cel roșu. Pantalonii din piele de elan, mănușile galbene cu manșetele răsfrânte, sabia cu mânerul de piele, sacul cu merinde, plosca cu apă, și pistoalele. Și cum se văzu cu toate acestea strânse dinaintea ei, îi veni în minte ziua în care călărețul suedez venise către ea, cu pălăria în mână, străbătând grădina inundată de lumina soarelui, și ochii i se umplură din nou de lacrimi.

— Fie ca Dumnezeu să aibă milă de tine și de regele tău și să vă aibă-n pază, spuse ea încet și-și trecu mâna peste tunica albastră roasă de vreme.

Copila, Maria Christine, veni țopăind în grajd unde-l găsi pe Gât-Sucit care sta în întuneric, cocoțat pe lada lui, și peticea o curea de șa veche. O vreme îi urmări mișcările la această îndeletnicire, iar apoi începu să vorbească despre ceea ce-i umplea sufletul de neliniște și curiozitate. Îl întrebă:

— Ai aflat că papa pleacă la război?

— Da, răspunse Gât-Sucit. Tovarășul meu și cu mine avem să-l însoțim.

— Atunci sunteți trei, socoti Maria Christine pe degete. De ce mergeți toți trei, precum cei trei magi de la răsărit?

— Pentru ca atunci când doi nu spun nimic, al treilea să le asculte tăcerea, o lămuri Gât-Sucit.

— E departe până la război? vru să afle Maria Christine.

— Dacă-mi dai un cot, am să măsor și-am să-ți spun.

— Și când vă întoarceți?

— Până ce-ai tocit trei perechi de pantofiori ne-am și întors.

— Dar eu vreau să știu precis când vă întoarceți, în ce zi? strigă Maria Christine.

— Dă fuga-n pădure, și-acolo are să-ți spună cucul dacă-l întrebi, o povățui Gât-Sucit.

— Și ce-ai să faci acolo, la război? se interesă Maria Christine.

— Să câștig bani și bunuri. M-apasă sacul gol. Când o fi plin, l-oi duce mai ușor.

— Mama plânge, povesti copila. Spune că mulți nu se mai întorc din război.

— Așa îți dai seama că războiul ăsta nu-i o treabă rea, că dac-ar fi, s-ar întoarce toți repede acasă, fu de părere Gât-Sucit.

— Atunci de ce plânge mama? întrebă copila.

— Fiindcă nu poate să vină și ea cu noi.

— Și de ce nu poate?

— De vreme rea. Ce-ar face ea la război, acolo, pe ploaie și ninsoare?

— Dar eu nu vreau, strigă Maria Christine și bătu cu piciorul în pământ, ca papa să fie la război când ninge și plouă! Merge cu tunica lui cea veche, albastră, și-l udă pân' la piele cât ai zice pește… Vreau să vină acasă când se pornește vremea rea!

— Stai cuminte, nu te-nfuria, o rugă Gât-Sucit. Să vedem ce-oi putea face.

— Trebuie să m-ajuți, spuse Maria Christine suindu-i-se pe genunchi. Știu că poți s-o faci. Nici în ruptul capului nu vreau ca papa să rămână acolo, m-auzi? Nu face pe surdul! Tu știi multe meșteșuguri, fă să vină acasă.

— Ei, domnișoară, da' parc-aș fi aici numai să-ți fac ție pe plac, râse Gât-Sucit. L-ai îndupleca până și pe diavol să dea drumul unui suflet pierdut! Lasă-mi barba în pace, vrei acum să mă lași ciufulit și pleșuv? Și-acum urechile la mine: de

vrei cu-adevărat ca tatăl tău să se-ntoarcă, ia niște pământ și sare, pune-le într-un săculeț și…

— Pământ și sare, repetă Maria Christine. Ce fel de pământ? Roșu? Negru?

— Pământu' tot pământ e, fie el roșu, negru, galben sau brun, lămuri Gât-Sucit. Pune pământul și sarea într-un săculeț și coase-le de tunica tatălui tău, între căptușeală și stofă. Trebuie s-o faci noaptea, la lumina lunii, și nimeni n-are voie să te vadă cu acul și ața în mână; și să nu latre niciun câine și să nu strige niciun cocoș, altminteri vraja se rupe și trebuie s-o iei de la capăt. Ai priceput?

— Da, șopti copila.

— Sarea și pământul din căptușeala tunicii, continuă Gât-Sucit, au asemenea putere, că tatăl tău are să se gândească zi și noapte la tine. Sunt mai trainice chiar decât funia de tras clopotele și-l vor ține-n loc și-l vor trage spre tine, încât nu o să-și afle liniștea nici ziua, nici noaptea, până ce nu o să fie din nou lângă tine. Ai ținut minte totul?

— Da, spuse Maria Christine cu glas tremurând, căci se temea la gândul că era o treabă de făcut pe timp de noapte. Pun sare și pământ într-un săculeț și-apoi iau acu' și ața și…

— La lumina lunii, nu la lumânare, îi aduse aminte Gât-Sucit. Nu uita asta! Acum unsprezece zile a fost lună nouă și-acum e încă în creștere, așa că poți reuși.

Când luna răsări deasupra fagilor roșii și arinilor din grădină, Maria Christine se dădu tiptil jos din așternut. De sub pernă scoase săculețul cu sare și pământ, o forfecuță, ac și ață. Apoi se furișă din odaia ei și urcă treptele repede și fără zgomot. Câțiva pași încă, o clipă de așteptare la ușă, să vadă dacă era liniște, și apoi păși cu inima zbătându-i-se în încăperea unde era pregătită tunica tatălui ei, întinsă pe un fotoliu.

Camera nu era pe de-a-ntregul întunecată, lumina lunii pătrundea pe fereastră și se puteau

întrezări contururile obiectelor. Nasturii de alamă ai tunicii albastre suedeze străluceau. Maria Christine se depărtă de ușă și se sperie nițel văzându-și imaginea reflectată în oglinda de pe perete. Când înțelese că era singură în odaie, respiră adânc și ridică tunica de pe scaun era tare grea. O strânse la piept și o târî anevoie până la fereastră și, în timp ce se ghemui jos, scoase un oftat adânc, căci se temea ca nu cumva vreun lătrat de câine ori vreun strigăt de cocoș să-i zădărnicească munca tainică. Însă câinii și cocoșii rămaseră liniștiți, așa că își așeză cu grijă tunica pe genunchi și apucă foarfecă.

Dar în vreme ce câinii și cocoșii dormeau duși la ceasul acela târziu, tatăl și mama erau treji amândoi, în salon. Maria Agneta zăcea cu fața palidă și plânsă, iar călărețul suedez sta cu mâinile încrucișate în fața căminului.

Privind focul care se stingea, alunecase cu gândul în trecut, până la clipa în care o văzuse prima oară pe Maria Agneta. Se întâmplase chiar aici, în încăperea asta. Aici o ascultase cum, săracă și înșelată de toți, se plânsese că iubitul ei o uitase. Atunci se născuse în el, un biet prizonier al Năprazbaronului, dorința îndrăzneață ca ea să devină a lui și ca el să-i arate ei și lumii întregi că putea fi un gentilom mai bun decât acel băietan. Și pentru ceea ce îi fusese pus celuilalt în leagăn, el trebuise să se lupte prin fapte rele, nebunești. Șapte ani durase fericirea sa. Iar acum nu-i rămăsese decât un lucru de făcut: dacă îi fusese îngăduit ca șapte ani să trăiască în chip de gentilom, apoi era de datoria lui să și moară astfel. Era hotărât să-și caute moartea în oastea suedeză și-i era recunoscător sorții că-l scutea să moară de mâna călăului.

— Sunt oameni buni, cinstiți și cu pricepere la moșie acum, îi spuse el Mariei Agneta. Nu trebuie decât să te gospodărești cum se cuvine, și n-ai să duci lipsă de nimic.

— Că tu-mi vei lipsi, iubitule, ai uitat, spuse Maria Agneta încetișor.

— Trebuie să fii cu băgare de seamă, continuă călărețul suedez, ca în casă, la grajduri și pe ogor să se facă trebile cu măsură, fără să vă lipsească însă ceva. Nu cheltui mai mult decât câștigi. Descotorosește-te de vitele neputincioase cât poți de repede. Cu semănatul de vară să nu te pripești. Mai bine așteaptă să vie vremea bună! Și să ții minte mereu că un ogor îngrășat și lucrat cum trebuie aduce mai multe foloase decât două ținute prost.

— Cum oare, se plânse Maria Agneta, să mă gândesc eu la toate astea când am să trăiesc mereu cu neliniștea-n sân? Teama are să-mi roadă sufletul.

Însă călărețul suedez era cu gândul la oile care-i aduseseră atâta prețuire prin împrejurimi și de pe urma cărora culesese în toți anii roade bogate. Când însă se apucă să-o lămurească pe Maria Agneta că lâna bună nu se obține fără imașuri pe măsură, și cum să ferească oile de râie și vintre, un zgomot ce părea să vină din odaia alăturată îl făcu să se oprească, ascultând. Duse degetul la buze.

— Ce-a fost asta? întrebă el. Ai auzit? Cine-o mai fi treaz la ceasul acesta din noapte?

— Nu-i nimeni treaz, fu de părere Maria Agneta. Pesemne că a fost vreo pală de vânt care a trântit obloanele.

Călărețului suedez însă i se păru că auzise scârțâitul unor pași. Luă de pe masă sfeșnicul cu lumânarea arzând și deschise ușa.

— Hei! strigă el. Cine-i acolo?

Micuței Maria Christine fiecare împunsătură de ac îi dădea bătăi de inimă, fiindcă auzea vocea tatălui ei foarte aproape. Și pe când își încheia treaba netulburată de niciun câine sau cocoș, așezând tunica albastră suedeză înapoi pe fotoliu, ceva greu căzu cu zgomot la pământ, lângă ea.

Copila se sperie, nepricepând ce se petrecuse. Vru să o zbughească pe ușă afară, însă se împiedică de marginea unui scaun, își schimonosi fața a plâns și-și frecă genunchiul și șoldul. Dar cum fugi mai departe, își pierdu un pantofior, rămase o clipă pe gânduri, apoi îl căută, îl găsi, își strecură piciorul în el și ieși din odaie taman în clipa în care tatăl ei striga: „Cine-i acolo?”

Scurtă vreme stătură amândoi în pragul ușii. Călărețul suedez cu sfeșnicul deasupra capului și Maria Agneta lipindu-se de el, înfricoșată. Deodată însă, lumina lumânării căzu pe coperta bătută cu aramă a unei cărți care zăcea pe podea lângă fotoliu. Maria Agneta se repezi și o ridică.

— Asta era, spuse ea. Asta a căzut și a făcut un asemenea zgomot. O fi trecut pisica peste tunica ta, vrând s-o tragă de pe fotoliu și cartea a alunecat din buzunar. Arată de parcă ar fi veche de o sută de ani, miroase a mucegai.

Călărețul suedez se uită gânditor la vechiul său arcanum pe care în anii fericirii sale îl uitase cu desăvârșire.

— E Biblia lui Gustav Adolf, eroul renumit, o lămuri el pe Maria Agneta. O purta cu sine sub armură când l-a lovit coasa morții. Iar eu am însărcinarea să i-o dau tânărului rege suedez. Nu prea știu însă de-mi va aduce prea mare cinste, căci uite cum arată, mustește de apa ploilor care-au udat-o și e mâncată de viermi. Cred că regele nici nu va da atenție unei asemenea vechituri.

Dădu din umeri, dar aruncă totuși cartea pe masă, lângă pistoale și mănușile galbene.

Două zile mai târziu, în zori, când ceața mai atârna încă deasupra câmpiilor și a iazului, călărețul suedez părăsi moșia însoțit de Urechi-de-Vulpe și de Gât-Sucit. Fusese grea și amară despărțirea de Maria Agneta; când îl îmbrățișase pentru ultima oară și cu buze tremurânde îi urase să-l aibă Dumnezeu în pază, abia putuse el să îi

ascundă că își luau adio pentru totdeauna. Copila dormea și nu se trezise nici când tatăl ei îi sărutase gura, ochii și fruntea.

ULTIMA PARTE

Omul fără nume

Era târziu în noapte. Călărețul suedez stătea în fața unui urcior de bere pe jumătate golit în frigul jilav al unei cârciumi poloneze. Îl ostenise goana prin smârcuri și păduri, și totuși nu-i stătea gândul la odihnă. Câinele cârciumarului era culcat pe podea și alerga în vis după iepuri, vulpi și porci mistreți. Cârciumarul, care nu vorbea decât polona, sta într-un colț și da pe gât rachiu cu Gât-Sucit și Urechi-de-Vulpe. Era îngrijorat că femeia lui era în durerile facerii, iar cei doi îl povățuiau cum să-i fie de ajutor: să-i dea să bea apă cu miere și smirnă frecată, spuneau ei, însă hangiul nu pricepea o iotă și-i tot întreba ce voiau de la el.

Flacăra lămpii ardea mocnit. Afară sufla vântul, și când era liniște în odaie, se auzeau gemetele femeii și șoaptele și foșnetele copacilor din jurul casei.

După ce Urechi-de-Vulpe și Gât-Sucit sorbiră ultima înghițitură de rachiu, părăsiră încăperea; hangiul mergea înaintea lor, luminându-le calea, iar treptele de lemn trosneau sub pașii lor. Călărețul suedez, în schimb, stătea neclintit, cu capul plecat; gândurile îi zburau mereu la moșie și, fiindcă acum se așternuse din nou liniștea, îi reveniră zgomotele și glasurile cunoscute care-i cântaseră în ureche toată ziua. Secunde bune auzi frânturi de vorbe din sporovăială slujnicelor la scărmănatul inului cu daracul, pe înserat. Apoi urmară scârțâitul porții, vaietele fântânii. Și felul în care Maria Agneta chema turturelele, încât și veneau în zbor la ea, uguind. Și zbârnâitul tocilei, și urletul vreunui bou înhămat la căruță. – „La noapte are să vie furtună”, îl auzea spunând pe cel mai vârstnic dintre argații săi. Clămpănitul saboților, zăngănitul căldărilor de lapte, și printre

toate aceste zgomote tot mereu și mereu glăsciorul subțirel al Mariei Christine strigându-și cu amar tatăl și nevrând să creadă că a plecat.

Călărețul suedez se ridică brusc. Își scoase arcanumul din buzunar și-l aruncă pe masă în fața lui.

— Tare te-ai mai schimbat, vorbi el către Biblia lui Gustav Adolf. Erau vremuri când mă împingeai de la o aventură la alta, când după o lovitură nu întârzia să apară alta, când îmi luminai calea zi și noapte, să găsesc comorile de aur și argint răspândite prin toată țara; ca prin farmec mi-ai arătat de fiece dată încotro trebuia să mă îndrept pentru următoarea pradă. Acum însă, ce-mi fluturi prin fața ochilor ceas de ceas nu-i decât tot ce-am pierdut pentru vecie. Dă-mi pace, îți spun, nu mă amărî, că de nu, așa cum e un Dumnezeu deasupra capului meu, așa te-arunc în flăcări, că prea m-am săturat de tine!

Rămase cu privirea pironită înainte. Apoi își trecu mâna peste coperta veche, bătută în aramă.

— Da, poate că ai dreptate, spuse el, ca și cum Biblia regelui celui mort îi dăduse un răspuns. Doar e firesc să aud în urechi glasul iubitei mele și râsetele, strigătele de fericire, cântecele și plânsetele copilei… Cum să-mi piară ele din minte așa, de pe-o zi pe alta? Și adevăr grăiești, ce să caut eu în război? Mâna mea mai bine mânuiește sapa, țărănește, decât orice muschetă. Unde să-mi aflu locul în oastea suedeză? Ce să fac, să pârjolesc sate, să le nimicesc țăranilor ogoarele și să le alung vitele? Să răscolesc case, să-i sperii de moarte pe bieții oameni și să-i zgândăresc aruncând vorbe de ocară și zvâcnind din cravașă, zbierând: „Dați tot ce-aveți, nenorociților!” Smintit să fiu, ca de dragul regelui Suediei să mă las eu înhămat la jugul ăsta, să sap șanțuri de apărare, să atac dușmanul și să-mi omor calul în goana mare. De are ceva de-mpărțit cu țarul moscovit, de are pricină de gâlceavă, n-are decât, e treaba lui; de s-

or avea ca frații ori nu, ce mă privesc pe mine toate astea?

Vântul continua să sufle, iar câinele să caute a înșfăca prada în somn. Călărețul suedez avea privirea ațintită asupra cărții așezate dinaintea lui, pe masă.

— Eu am jucat din greu un joc de bărbat și l-am câștigat, o știi prea bine, spuse el încet. Acum ce să fac, să arunc totul pe apa sâmbetei din pricina unei femei care nu vrea să dea uitării trecutul?

Se gândi la Roșcata Lies și la faptul că odată chiar îl iubise din toată inima; ca o cățea credincioasă îi fusese, așa era de atentă și de dornică să-l citească din priviri. Oare n-ar fi fost cu putință să aţâțe din cenușă focul iar? Cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât mai îndrăzneață crescu în el speranța că ar mai putea să fie stăpân peste destin, încât îi păru acum că nu era chiar totul pierdut.

— Trebuie să încerc, altă cale n-am, își spuse. De-am să izbândesc, m-oi întoarce iar la moșia mea, iar suferința acestor zile n-o să fie decât un vis urât. De nu, atunci n-are decât călăul să se descotorosească de un om fără nume.

Auzi pași. Scara pârâi, se deschise ușa. Urechi-de-Vulpe și Gât-Sucit își vârâră capetele înăuntru.

Călărețul suedez piti degrabă arcanumul în buzunar. Apoi se răsti la cei doi:

— Ce bântuiți așa prin casă? Ia duceți-vă să puneți capul pe pernă, că mult nu mai e până-n zori când o pornim la drum.

— Așa tare te grăbești, jupâne? întrebă Gât-Sucit. Că știi, aicea-n casă s-a născut un suflet proaspăt de creștin, îl auzi cum zbiară? Un băiețel. Și hangiul, în culmea fericirii, vrea să ne omenească încă două zile. De ce să nu petrecem cum se cuvine-aicea? La război om ajunge la timp, că doar n-o fugi de noi.

— Nu mai mergem la război, am socotit altfel lucrurile, îl încunoștință călărețul suedez. Facem

cale întoarsă și mergem la Schweidnitz, acolo unde au dragonii tabăra; dar nu cu ei am eu treabă, ci cu Roșcata Lies, am o vorbă să-i spun într-o chestiune de viață și de moarte.

Gât-Sucit rămase o clipă mut de uimire, însă îndată îi veni în minte o povață:

— De-ai să stai la palavre cu ea, jupâne, atuncea nu te zgârci la niscaiva talerași, acolo, spuse el. Că doar știi că pentru Roșcata Lies sărăcia a fost mereu a mai mare pacoste. De-ai putea s-alungi răul ăl mai rău cu bani, apoi să știi c-ai scăpat ieftin.

— Ei, du-te la naiba cu povețele tale! strigă Urechi-de-Vulpe. Jupâne, ascultă-mă pe mine: nu sta mult la palavre, leagă-i o piatră de gât și când nu te vede nimenea, pleosc, în apă cu ea. Așa cred eu de cuviință.

— Ia potoliți-vă, spuse ferm călărețul suedez. Ori așa, ori așa, tot am să-i închid gura, chiar de-ar fi ca pe urmă călăul să fie nevoit să-și păteze mâinile cu sângele meu. M-am hotărât să-mi joc ultima carte, fie și cu prețul vieții.

— Da, nu-i de glumă cu ce ți-ai pus în gând, spuse Gât-Sucit. Dar nu mi-e teamă pentru tine, jupâne! Cutezător ai fost dintotdeauna; nu ți-a fost a mai mare bucurie în vremuri de demult să te avânți între viață și moarte?

La un ceas depărtare de Schweidnitz, la malul râului, era o cabană de jeler înconjurată de tufișuri și nelocuită de ani buni. Aici poposiră cei trei tovarăși, găsind și un adăpost pentru cai. La lăsarea serii, Urechi-de-Vulpe o porni înspre oraș căci era pus să afle unde ședea Roșcata Lies cu caporalul ei și când ar fi cel mai bun moment pentru a da lovitura.

— Ai fost mereu un bun iscoditor, spuse călărețul suedez când îl trimise, așa că fă ce știi mai bine și de data asta. Dar fii cu luare-aminte să nu te vadă Roșcata Lies, căci te recunoaște dintr-o

ochire; să nu crezi că te-ai schimbat mult dacă ți-ai ras obrajii și bărbia. Arată-ți măiestria, dar folosește-o cu măsură, căci de-acum totul e în mâinile tale.

— Lasă-l să plece și fii fără grijă! spuse Gât-Sucit. Îl știu bine pe Urechi-de-Vulpe și mai știu și că n-a crescut în Silezia încă pomul de care o vrea el să spânzure.

Urechi-de-Vulpe stătu plecat o noapte, o zi și încă o noapte și când se întoarse văzuse și auzise tot ce voia să afle călărețul suedez.

— Dragonii sunt în Schweidnitz de câteva săptămâni bune, și-au cumpărat cai, povesti el, și Roșcata Lies șade cu caporalul ei la un croitor în partea de jos a orașului, nu trebuie decât să întrebi de casa La pomul verde. Cel mai bun ceas e cel dinainte de miezul nopții, când e singură în odaia ei, caporalul e la cârciuma Corbul și bea de stinge. După miezul nopții, când e abțiguit bine, vine ca o furtună, de duduie scara, și apoi cei doi soți pornesc să se certe de se aude până-n stradă, departe. Vecinii sunt obișnuiți și nici nu mai dau atenție hărmălăii. M-am și gândit cum poți să intri în casă fără să fii văzut. În curte, la perete, sunt stivuite lemne pentru foc, și de iei scara din magazie și-o pui lângă lemne…

— Lasă în seama mea cum intru, îl întrerupse călărețul suedez. Mai ai ceva să-mi spui?

— Doar că-mi ești dator douăzeci și doi de creițari și jumătate, i-am dat pe mâncare și pe două urcioare de bere; cam scump să mănânci la cârciumă, spuse Urechi-de-Vulpe.

După-amiază târziu, călărețul suedez merse în oraș cu Urechi-de-Vulpe; pentru că îl cunoșteau câțiva oameni în oraș, Gât-Sucit rămase la colibă cu desagile și cu calul de povară – n-avea cum să riște să fie văzut. Ajunși în oraș, întrebară de cel mai bun han și traseră acolo, iar călărețul suedez rugă să i se aducă masa nu jos cu ceilalți oaspeți, ci

sus, în odaie, căci, spuse el, era ostenit de drumul lung și avea să-i servească masa slujitorul său.

Astfel că rămaseră ascunși în noul lor lăcaș; cum bătură însă ceasurile zece, se furișară din casă, și Urechi-de-Vulpe îl duse pe călărețul suedez pe străzi și ulicioare în partea de jos a orașului până în curtea casei La pomul verde.

— Croitorul nu s-a culcat încă, lucrează în atelier, îi șopti el călărețului suedez. Dar în odaia Roșcatei Lies nu arde nicio lumină, zic că n-a sosit încă acasă.

— Sau a suflat în lumânare, s-a suit în pat și doarme dusă, răspunse încet călărețul suedez.

— Precis că nu, veni din întuneric glasul șoptit al lui Urechi-de-Vulpe. Până nu se întoarce caporalul ei, nu se culcă.

Luna se pitise în spatele unui pâlc de nori. Călărețul suedez scoase de sub haină un felinar și îi plimbă câteva secunde lumina de-a lungul zidului casei, de ajuns cât să măsoare din ochi distanța dintre stiva de lemne și fereastră și să-și dea seama că nu avea nevoie de o scară. Și înțelese și cum putea să deschidă obloanele fără prea mult zgomot.

Îi dădu felinarul lui Urechi-de-Vulpe.

— Ia-l, nu-mi mai e de trebuință, spuse el. Și-acum du-te degrabă să-i plătești hangiului, ia caii din grajd, întoarce-te aici și rămâi pe-aproape. Ai grijă să-mi dai de știre cu glas de uliu ori de erete, să știu că te-ai întors și unde să te găsesc.

— Jupâne, ți-ai cercetat pistoalele? întrebă Urechi-de-Vulpe.

— Da. Dar du-te odată și fă ce ți-am spus, pe toți dracii! îi porunci călărețul suedez.

Roșcata Lies intră în odaie, și în timp ce trăgea ușa în urma ei, își scoase pantofii grei din picioare. Făcu câțiva pași spre cuptorul al cărui jar arunca o pâlpâire slabă pe podea, și în timp ce se îndreptă spre fereastră s-o deschidă, căci era fum în odaie,

puse pe masă coșul cu ouă pe care-l adusese. Deodată, înălță capul. I se păru că auzise răsuflarea unui om.

— Jakob, tu ești? întrebă.

Nu-i răspunse nimeni, nu se auzea niciun zgomot. Și totuși ceva îi spunea că nu era singură. Cu glas șovăitor strigă în beznă:

— Cine-i acolo?

Neprimind nici de astă dată niciun răspuns, căută cu mâinile o surcea și o aprinse cu jarul din cuptor. Și acum deslușì pe patul ei silueta nemișcată a unui bărbat. Că nu era Jakob al ei, știu pe loc. Nu simți decât curiozitate, nu teamă.

— Haide, vreau să văd cine-a dat buzna așa, nitam-nisam la mine în odaie, spuse ea și lumină cu surceaua arzândă chipul călărețului suedez.

Un strigăt surd. Se dădu înapoi, clătinându-se; o mare de scântei dogoritoare se roti o vreme prin odaie, în vreme ce spinarea îi era înțepată de un fior rece. Mâna în care ținea surceaua începu să-i tremure ca într-un spasm, iar cealaltă îi flutura prin aer, încercând zadarnic să-și găsească un sprijin. Călărețul suedez rămase neclintit pe marginea patului; pe sub sprâncenele stufoase, ochii o străfulgerau pe Roșcata Lies, iar pe buze îi zăcea un zâmbet zeflemitor. Umbra lui dănțuia sălbatic pe perete.

În cele din urmă, Roșcata Lies dădu drumul surcelei, care se stinse. Gânduri încâlcite, fără șir, i se împrăștiau prin minte.

„El să fie? E oare cu putință? Cât a trecut de când nu l-am văzut? O fi aflat că m-am legat să…? Da' cine i-o fi spus? Și cu ce ochi de moarte m-a privit! Să dau de veste, să strig după ajutor. Dar cine să m-audă? Croitorul are gută. Iar vecinii, până s-or trezi ei… Doamne, cum a putut să mă privească! întocmai cum l-am avut în fața ochilor în toți anii ăștia. Pentru numele lui Dumnezeu, ce mă fac? Măcar dacă Jakob… Dar nu, ce să mă audă Jakob? Când vine el, la miezul nopții, are să

fie prea târziu, atunci am să zac… atunci am să fiu… Isuse, cui să-i cer ajutorul? Și după asta el se face nevăzut, dispare pe fereastră și ia-l de unde nu-i, nimeni nu-l întrece la asta – să nu-l las să plece! Dacă-i aici, e-n mâna mea și n-am să-l las să-mi scape, uite că s-a terminat cu căutările, așa că mâine când Năprazbaronul are să… Luminăția Voastră, iată-l! Ce de bănet, gata cu sărăcia, cu niciun chip nu-mi mai scapă el, măcar de-aș ști că am să… O, Doamne, tot bănetu' ăla…!"

— Ce mă lași să stau pe întuneric, aprinde o lumină! auzi acum glasul celui care-i fusese căpetenie.

Aprinse cu focul din cuptor lumânarea cu seu care stătea pe masă într-un felinar de lut și, în timp ce făcea asta, reuși să-și pună gândurile în ordine. Văzu pistolul din mâna călărețului suedez și focul aprig din ochi, focul pe care-l știa atât de bine din vremurile de demult, și înțelese de ce venise și că era în primejdie. Și totuși se purtă de parcă n-ar fi avut de ce să-i fie teamă, se prefăcu că își revedea cu bucurie bunul ei tovarăș după atâția ani; începu să pălăvrăgească, înșiră, ca să mai câștige timp, o vorbă după cealaltă, dar nu uită în acest răstimp să se întrebe dacă nu cumva ar fi putut să reușească să-și cruțe viața și să-l și arunce pe fostul ei iubit în plasa Năprazbaronului.

— Carevasăzică, ești tu, în carne și oase, spuse ea cu o unduire în glas de parcă tocmai i se întâmplase o minune nesperată. Nu știu ce-i cu mine, îmi tot zvâcnește mâna, de bună seamă de fericire că te văd iar. Cu ce onoruri și reverențe să-ți mulțumesc că ți-ai făcut timp și pentru Roșcata Lies? Cum ai intrat? Pe fereastră? Văd că tot de vechile obiceiuri te ții! Are să mi se ducă buhul la vecini… Așa că te-aș ruga ca pe viitor să iei aminte să intri pe ușă, că eu mi-am întemeiat casa pe cinste și rânduială, să știi. Acuma ia uită-te pe-aici și spune-mi: îți place la mine?

— Nespus, răspunse călărețul suedez.

Privind-o, văzu pe chipul ei o asprime și o șiretenie pe care nu le mai întâlnise până atunci. Îi fu limpede că nu mai putea spera să se folosească de iubirea ei, se stinsese demult. Roșcata Lies stătea, așadar, între el și fericirea sa, și deci trebuia s-o reducă la tăcere pentru veșnicie. Cu pistolul în mână, aștepta strigătul de erete al lui Urechi-de-Vulpe.

— Dar tu? întrebă mai departe Roșcata Lies. Cum ți-a mers în toți anii ăștia? Nu prea pari să-ți fi sporit din cale-afară averea și norocul. Ei, nici eu n-am avut parte de lapte și miere, dar ce să-i faci? De necaz și nopți nedormite am mai scăpat eu și cu o dușcă, două. Acum, firește, nu mai am trebuință de astfel de leacuri. Ai venit cumva să vezi, jupâne, cum îmi prieste traiul de femeie măritată? C-atuncea aș vrea să știu cum să te prezint lui Jakob al meu, cu ce nume și ce rang, căci n-are să se mai lase mult așteptat, să știi, de fapt, mereu îmi pare că-l aud urcând scările.

— Să vină – e tot ce-mi doresc, spuse călărețul suedez. După ce-o cădea pe scări în jos, să știi c-ai să-l vezi dansând în iad.

— Doamne păzește, ce tot îndrugi acolo, la urmă vasăzică ești gelos, de vrei să-i sari la beregată lui Jakob al meu? strigă Roșcata Lies.

Și taman în clipa aceea îi veni deodată un gând cum să facă să-l dea pe fostul ei iubit pe mâna Năprazbaronului. Un plan cumplit îi încolțise în minte. Și totuși, încă se cutremura să-l pună în aplicare, încă se mai lupta în ea un rest de iubire de demult, și dintr-odată își simți inima atât de încleștată, încât i-ar fi venit să strige de teamă și necaz. Această luptă însă nu ținu mai mult de câteva clipe, prea era puternică ura din ea. Nu-l rugase ea în genunchi pe Dumnezeu de-atâtea ori să i-l scoată în cale pe omul acesta, ca să-i poată mulțumi pentru ce-i făcuse? Acum sosise clipa visată, era la mâna ei. Se uită prin odaie – la sacul de unelte al bărbatului ei, sac care zăcea pe podea

lângă vatră, și la jarul încins – și știu ce are de făcut. Și continuându-și vorba, nici că lăsă să se ghicească ce avea de gând.

— Chiar ești *jaloux*? râse ea. Deh, jupâne, înainte să te fi gândit să nu mă scapi din ochi, că acum, după atâția ani, e prea târziu. Ascultă-mă pe mine: ia-ți gândul, că te învăț de bine. Nu te lua la harță cu Jakob al meu, că-i iute la mânie. Dar la urma urmei, de ce n-ați putea voi doi să vă înțelegeți? În fine, acum a sosit vremea să-i fac cina, mi-e să nu se stingă focul, și dacă vine acasă și nu găsește mâncarea pe masă, e de rău.

Luă ouăle din coș și le sparse în tigaie. Apoi se aplecă și scoase din sac fierul cu care se însemnau caii cu semnul regimentului, un L de-un țol, căci colonelul, Năprazbaronul, era nobil de Lilgenau. Dacă însă puneai litera cu susu-n jos, însemnul semăna cu o spânzurătoare. Și cu fierul ăsta își făcu de lucru Roșcata Lies, ca și cum ar fi ațâțat focul.

— Are și el metehnele lui, spuse ea în timp ce se ridică, lăsând însă fierul în foc. Dacă nu e masa gata când vrea el, apoi începe gâlceava. Altminterea n-am de ce mă plânge. De copii, nu vrea s-audă. Spune că n-am avea prea multe bucurii de pe urma lor. Dar cine știe?

Eu zic că poate cu timpul, când are să fie înaintat și stimat printre ofițeri…

Afară în noapte, în grădină, răsună strigătul eretelui. Călărețul suedez se ridică și se repezi la Roșcata Lies.

— Destul! spuse el cu glas stins, dar răstit. Spune un *Tatăl nostru*, și spovedește-te lui Isus de păcate, că prea mult timp nu mai ai.

— De ce să mă rog, ce-ai de gând? strigă Roșcata Lies și se dădu un pas înapoi. Te-ai apucat de vechiul meșteșug și vrei să-ți încerci puterile cu mine? Nu te osteni că n-am bani în casă.

— N-am trebuință de banii tăi. Știi bine de ce-am venit, ai știut din prima clipă. N-ai făcut tu un

legământ cu Năprazbaronul că, de mă dai pe mâna lui, bărbatu-tău are să fie ofițer?

Roșcata Lies își dădu părul de pe frunte și ridică din umeri.

— Așa minciuni gogonate îți ajung ție pe la urechi? Cine ți-a spus una ca asta?

Fără să mai aștepte vreun răspuns, se aplecă și începu iar să aţâțe focul din vatră, ca și cum n-ar fi avut altă grijă, decât să-i iasă jumările. Și ținând fierul strâns în mână, sporovăi mai departe:

— De la mine să nu te aștepți niciodată să-mi dau drumul la gură. Am tăcut mereu și-am să tac și de-acum încolo. Cerul și pământul să-mi fie martori că nu umblu cu minciuni.

Auzi un zgomot ușor, scârțâitul ușii de la intrare, care se deschise și se închise la loc. Era Jakob al ei care venea în sfârșit acasă. Acum trebuia s-o facă, înainte să intre în odaie, ba chiar înainte să i se audă pașii pe scări. Arde-l! îi șoptea mintea. E dușmanul tău și-al tuturor, lovește-l fără milă!

— Nebun să fie cel care te crede! auzi glasul călărețului suedez. Ridică-te! Juri pe sfântul botez ce-l porți deasupra capului?

Sări ca arsă. O fracțiune de secundă stătură unul în fața celuilalt, apoi îl izbi în frunte cu fierul înroșit.

Călărețul suedez scoase un strigăt surd de durere, își duse mâna la frunte, se clătină pe picioare, trupul i se răsuci, chipul îi era schimonosit de durere. Însă își recăpătă curând stăpânirea de sine. Își încleștă dinții, gemând. Încet, foarte încet, mâna care ținea pistolul se ridică.

Roșcata Lies avusese de gând să stingă lampa îndată ce fapta era împlinită, ca în întuneric să poată ieși tiptil pe ușă, însă acum stătea ca înlemnită, atât de cruntă era privirea călărețului suedez; nu se putu clinti din loc, nu putu decât să țipe.

Auzi glasul lui Jakob dincolo de ușă, trebuia să-l prevină.

— Fii atent! Căpetenia! strigă ea răgușit, și în glasul ei se amestecau groaza, și triumful, și teama de moarte, și o bucurie sălbatică. Nu intra! I-am ars pe frunte însemnul spânzurătorii! Fugi cât te țin picioarele, dă alarma! I-am ars pe frunte îns…

Împușcătura șuieră în odaie. Roșcata Lies amuți și căzu cu fața la pământ.

Când călărețul suedez ajunse din nou jos și se sprijinea, clătinându-se, de stiva de lemne, Urechi-de-Vulpe se ivi din întuneric și-i strigă cu glas șoptit:

— Aicea sunt, aicea! Ce s-a-ntâmplat? Am auzit-o strigând de spânzurătoare și de arsuri, și mi-am făcut griji pentru tine.

— Repede, să plecăm de-aici! gemu călărețul suedez, și Urechi-de-Vulpe îl apucă de braț, îl trase până în locul unde erau caii și-l sui în șa.

Gât-Sucit sări în sus când intrară în colibă, uitându-se îngrozit la chipul călărețului suedez.

— Sfântă născătoare! strigă. Dar ce festă murdară ți-au jucat? Cum te-au aranjat, nici turcului nu-i doresc așa ceva.

— Băutură! ceru călărețul suedez căinându-se. Sunt pe urmele mele. Trebuie să plec, să nu mă vadă, să nu mă simtă. Ca un animal speriat va trebui să mă feresc din calea oamenilor și să mă ascund.

Gât-Sucit îi întinse urciorul, pe care călărețul suedez îl goli dintr-o înghițitură.

— Eu sunt de vină, spuse Urechi-de-Vulpe. N-ar fi trebuit să-l las singur cu ea.

— Încotro, jupâne? Ce să facem? strigă Gât-Sucit.

— Păi cum, unde! mormăi călărețul suedez scrâșnind din dinți. La mesagerul diavolului! În infernul episcopului, unde pârâie și trosnește focul din toate încheieturile – acolo am să ajung, fiindcă

pe pământul ăsta nu-mi mai e îngăduit un loc în care să pot să-mi arăt fața și să trăiesc și să mor în pace.

Tânărul pe care în fierăria episcopului îl numiseră „Aţâţătorul” fiindcă se pricepea ca nimeni altul să aţâţe cărbunii din cuptoare cu vătraiul greu de fier, acest Aţâţător, un ins cu urme de arsuri pe față, lat în umeri, înalt și cu mușchi ca dăltuiți în piatră – acest bărbat tânăr urca pe cărăruia de pădure care lega infernul episcopului de restul lumii, și urca drumul ăsta cu pași înceți și nesiguri ca unul care nu mai este obișnuit să meargă încotro îi poftește inima. Nouă ani lungi și grei fusese unul dintre „morții-vii” – sclavul focului și al episcopului poruncitor. Nouă munci făcuse: mai întâi fusese animal de povară, înhămat la roabele din carieră, apoi spărgător de pietre, arzător, fochist, culegător, măsurător de cărbune, topitor, și în cele din urmă maistru de cuptor. În cea din urmă muncă n-a mai trebuit să îndure pe spinare bătăile supraveghetorilor. Iar acum, iată, era liber, nici el nu-și putea crede ochilor că misiunea lui acolo se încheiase și că-l aștepta lumea largă cu toate cărările ei, și cele drepte, și cele întortocheate.

Mergea fără să-i pese de vântul care sufla fără milă prin găurile hainei de doc și din când în când mai lăsa să-i joace în buzunar banii numărați de sămădău cu o zi în urmă pe masa din cancelaria vătafului. Șase guldeni și jumătate – asta era toată averea lui, și acum trebuia să vadă cât de departe aveau să-l ducă. Înainte de toate voia să scape din pădurea deasă. Și, cum ajunse la o răscruce, rămase locului, nehotărât, nu știa dacă s-o apuce la dreapta sau la stânga, pe unde suflau foalele ori pe unde sufla vântul, cum spuneau, acolo jos la cuptoare, sărmanii aceia, frații lui.

„Cel mai cuminte e să ghicesc cu un gulden, de-i cap sau pajură”, își spuse și scoase din buzunar

un ban. Însă chiar când voia să-l arunce în sus, o voce îi strigă:

— Pe drumul din stânga s-o ia domnul, dacă nu se supără. În stânga și apoi tot înainte, și așa are să găsească domnul ceea ce caută.

Aţâţătorul ridică privirea și văzu la doisprezece pași de el un bărbat într-un pieptar roșu și cu o pălărie de vizitiu cu pană, iar în mână ținea un bici.

— De unde-ai răsărit, omule? strigă Aţâţătorul nedumerit. Pe legea mea, nu te-am zărit venind și nici nu te-am auzit.

— Vântul m-a dat jos din copac, râse bărbatul cu pieptarul roșu, pocnind din bici. Domnul nu-și amintește de mine?

Se apropie, și Aţâţătorul văzu o față gălbejită și zbârcită ca o mănușă de piele veche, purtată, și ochii îi erau atât de adânciți în orbite că ar fi putut ușor să sperie pe careva. Însă Aţâţătorul nu se temu, nici de necuratul însuși nu i-ar fi fost teamă, căci învățase că nu e diavol mai hain decât sunt oamenii între ei.

— Da, acum te știu, spuse el. Tu ești cel pe care la episcopie îl numesc „morarul cel mort”. Spun că n-ai fi ființă de pe meleagurile astea. Că n-ai decât o zi pe an de cutreierat pământul și când se scurge ziua asta, te prefaci într-o mână de colb și cenușă, cât să încapi în botul unui câine – așa vorbește lumea. A sosit azi ziua cu pricina, dacă-mi e cu îngăduință să-ntreb?

Bărbatul cu pieptarul roșu își schimonosi gura a neîncredere, dezvelindu-și dinții.

— Domnul să nu dea crezare la ce trăncănește gura lumii, spuse el. Gura lumii e slobodă, aruncă vorbe multe, da’ eu nu le găsesc nici miez, nici haz. Domnul mă cunoaște și știe prea bine că sunt vizitiul Luminăției Sale episcopul. Am fost plecat un an de zile, vin de la Harlem și Liège, și i-am adus Luminăției Sale pânzeturi de damasc, horbotă valonă și bulbi de lalele din Olanda. Și domnul precis își amintește că eu sunt cel care…

— Nu mă mai numi ceea ce nu sunt, îl întrerupse Aţâţătorul. Nu sunt domn. Mi-a dus vântul numele şi onoarea hăt, departe.

— Domnul are să-şi aducă aminte că eu sunt cel care l-am dus la trai bun.

— Mulţumi-ţi-ar călăul pentru asta, strigă Aţâţătorul. La trai bun! Acolo chiar şi dis-de-dimineaţă, până s-apuci să-ţi înfuleci fiertura, te trezeşti cu o duzină de lovituri pe spinare.

— E drept că vătaful Luminăţiei Sale episcopul îi ţine cam din scurt pe tovarăşii scăpaţi din ghearele dragonilor, dar cum să fie altfel, când justiţia trebuie înfăptuită pretutindeni, spuse bărbatul ce pretindea să fie vizitiul episcopului. Dar vine şi răsplata, odată ce ţi-ai ispăşit cinstit pedeapsa.

Aţâţătorului i se urcă sângele la cap de mânie.

— Omule, tu vrei să mă calci pe coadă, strigă el. Ia-ţi seama, să nu-ţi sar de beregată. Şase guldeni şi jumătate, atât mi-a rămas, asta mi-e răsplata, că restul mi i-a tăiat sămădăul cu socotelile lui nemiloase pe untura de pe pâine şi pe fărâmele de carne din supă.

— Acuma nu uita că are şi Luminăţia Sa grijile lui în vremurile astea tulburi şi scumpe, se plânse bărbatul cu pieptarul roşu, lungind faţa. Viaţa la curte e scumpă, costă bani, şi de unde să-i scoţi? S-au dus demult banii pe carne şi pe bere, aşa că acum trebuie să-i scoată din domeniile sale. Dar să fie domnul fără grijă, că n-are să rămână fără lucrurile mult-dorite din pricina asta; chiar azi are să le primească.

— Ia caută-ţi fraierul în altă parte, mormăi Aţâţătorul. Ce ştii tu de ce am eu trebuinţă?

— Un cal care să-l poarte ca gândul şi o sabie îşi doreşte domnul, spuse cel cu pieptarul roşu.

— Da, şi două pistoale! strigă Aţâţătorul nedumerit complet. Dar ce diavol ţi-a spus asta?

— I se citeşte domnului pe frunte şi în ochi, răspunse bărbatul care voia să fie luat drept vizitiu.

Și mai știu și că domnul așa ar vrea să aibă un cal, că e gata să-l fure dintr-un grajd de țăran.

— Cum îndrăznești tu, nerușinatule, să-mi spui mie una ca asta? strigă Ațâțătorul plin de indignare. Drept cine mă iei, drept un netrebnic?

Însă cum fu nevoit să admită că bărbatul care stătea în fața lui cu gura strâmbă și cu dinții dezveliți spunea adevărul, adăugă:

— Nu vreau decât să-l iau cu împrumut.

— Nu-i nevoie să-și încarce domnul conștiința fără pricină, spuse bărbatul cu pieptarul roșu. Să meargă domnul pe drumul din stânga, apoi s-o țină drept înainte până are să vadă, pe deal, moara și casa morarului. Acolo să intre domnul și să se așeze să se odihnească. Acolo va găsi calul gata înșeuat și cu căpăstrul pus, să nu se mai ostenească domnul.

— Omule, tare cred că mă duci de nas, dar fie, am să vad eu ce-ți pot vorbele, spuse Ațâțătorul și o porni spre drumul ce ducea la moară.

Axa grindeiului uriaș scrâșnea de se putea auzi până departe, aripile morii se învârteau, însă nimic altceva nu se clintea, nu se zărea cât vedeai cu ochii nicio ființă vie, de calul promis, nici pomeneală; Ațâțătorul îl căută în zadar în grajd și pe câmpii. „Să te mai iei și altădată după ce-ți spune fiștecine!” Își zise, intrând apoi în casă, căci pe cer apăruseră nori de ploaie.

Înăuntru, odaia arăta ca și cum de ani de zile n-ar mai fi călcat picior de om în ea. Pe pereți atârnau pânze de păianjen. Pe masă, pe scaune, pe dulap și pe laviță se așternuse un strat gros de praf, iar obloanele stricate trosneau în bătaia vântului. Ațâțătorul aruncă o privire în jur, căutând ceva de-ale gurii, cu un pesmet și cu o pintă de vin ar fi fost foarte mulțumit. Însă nu găsi nimic în afară de un pachet vechi, terfelit, de cărți de joc franțuzești. Încercă să-și treacă timpul jucând de unul singur o partidă de pichet, dar se plictisi repede. Se lungi pe

laviţa din spatele cuptorului, ascultă o vreme scârţâitul grindeiului şi ropotul picăturilor de ploaie, apoi adormi.

Dormi atât de adânc, încât nu se trezi nici când călăreţul suedez şi Gât-Sucit păşiră în odaie lovind din pinteni.

Călăreţul suedez se lăsase în mâinile destinului, căci ştia că acum nu putea să-l mai schimbe. De când purta însemnul înfierat pe frunte, lumea îi era închisă, şi nu se mai putea duce decât în infernul episcopului, ultimul refugiu al tuturor celor pândiţi de spânzurătoare. Gât-Sucit, în schimb, era mâniat pe Dumnezeu, nevrând încă să înţeleagă că lucrurile luaseră o întorsătură atât de urâtă pentru ei. Şi în vreme ce aştepta să vină morarul sau hangiul să-i întrebe ce poftesc, îl dojeni cu vorbe grele pe călăreţul suedez:

— Uite ce s-a-ntâmplat dacă n-ai vrut să m-asculţi. Eu te-am sfătuit de bine. În oastea suedeză, general ai fi putut să ajungi. Am fi făcut avere, am fi fost bogaţi. Pe când aşa, uită-te la tine, eşti atât de amărât cum nu te-am văzut de când eram împreună la răcoare în Magdeburg, nu tu lauri, nu tu strălucire.

— Dar lasă-l şi tu odată în pace! Dintr-o suflare scoţi mai multe vorbe din gură decât scot eu într-un an, se auzi de afară glasul lui Urechi-de-Vulpe, care rămăsese pe câmpie să ţesale caii după drumul greu.

Călăreţul suedez îşi apăsă fruntea cu o bucată de cârpă muiată în ulei de in. Gândurile îl purtaseră departe, şi acum era noapte şi se afla în odaia copilei sale. Maria Christine se dăduse încetişor jos din pat şi îşi încolăcea braţele de gâtul lui. Îi auzea inima bătând cu putere. „Iată-te în sfârşit”, şopti ea încet ca o adiere de vânt. „Iată-te în sfârşit, să ştii că nu-ţi mai dau drumul.” „Trebuie”, spuse el încet ca susurul ploii. „Am să vin iar. Dar acum trebuie să mă întorc în oastea suedeză. Am un cal care goneşte ca vântul şi ca gândul.” „În şapte

ceasuri, multe mile de-a rândul”, șopti Maria Christine.

Își înălță capul, și imaginea dragă pieri. În oglinda pe jumătate oarbă care atârna deasupra dulapului pe perete își văzu însemnul spânzurătorii de pe frunte.

— De-aș putea să dorm somnul veșnic și întunecat, spuse el încet.

— Nu zău, și pe noi cui ne lași? continuă, fără milă, Gât-Sucit. Ia te uită, acum nu-ți mai suntem de folos… Mai ai arcanu’ ăla, jupâne? La cât noroc ne-a purtat, eu zic să-l arunci cât colo, pe fereastră, măcar de s-ar împiedica un țăran de el, să-și rupă gâtu’. Dar unde dracului o fi hangiul ăsta? De ce, la naiba, nu se arată când îi calcă oaspeți pragul?

Se ridică și făcu câțiva pași prin odaie, când îl văzu pe Aț‍âț‍ător culcat pe laviță, lângă sobă. Începu îndată să facă zarvă mare:

— Ei, asta-i culmea! Ia priviți cum doarme la gura sobei. Omule, deșteptarea, ți-au venit oaspeți în casă, ce mai aștepți, pune mâna să le dai ceva să-și ude gâtlejurile!

Îi dădu Aț‍âț‍ătorului, care nu voia să se trezească, un ghiont puternic în coaste. Acum Aț‍âț‍ătorul se sculă. Ghiontul primit îl făcu să creadă că mai era încă la carierele de piatră și supraveghetorul tocmai se năpustise asupra lui. Încercă să se ridice, însă nu reuși imediat.

— Da, e timpul, murmură el. Au trecut două ceasuri, și cuptorul trebuie umplut din nou.

— Umplut ori neumplut, uite că s-a nimerit să fim noi aicea, strigă Gât-Sucit. Așa că eu zic că cel mai bine ne-oi umple nouă paharele, că prea mult am așteptat!

— M-am și apucat de treabă, gâfâi Aț‍âț‍ătorul, care mai zăbovea încă în visul lui. Cărbune în gura cuptorului și iar cărbune. Albă, fără scântei și fără fum, așa să fie flacăra. Și-acum piatra de râu, două coșuri cu vârf – așa e bine.

Gât-Sucit se întoarse clătinând din cap către călărețul suedez.

— Pricepi ce spune, jupâne? întrebă el. Că eu, unul, nu pricep o iotă. Cred că vorbește pe limba duhurilor rele.

Călărețul suedez aruncase o privire scurtă spre chipul Aţâţătorului.

— Nu-i ăsta hangiul, lămuri el. Asta-i unul care a scăpat din infernul episcopului, e cu mintea încă la foc.

Aţâţătorul își veni în sfârșit în fire și știu unde se află.

— Seara bună, domnilor, spuse el frecându-se la ochi.

— Nu dau o ceapă degerată pe seara ta cea bună, mormăi Gât-Sucit. Unde-i hangiul? Stăm aici Dumnezeu știe de când și el tot nu apare.

— Nu știu pe unde-o fi, răspunse Aţâţătorul. Mie mi-a făgăduit un cal, fiindcă am un drum lung înainte, și nu s-a ținut de cuvânt.

— Dacă n-ai cal de călărie, ia-ți cal de lemn, îi propuse Gât Sucit, care se pornise de-a dreptul împotriva întregii omeniri.

Aţâţătorul nu se sinchisi de vorbele zeflemitoare. Se uita ca vrăjit la tunica albastră a călărețului suedez.

— Am onoarea să am în fața ochilor un ofițer al oștii suedeze, ori mă-nșel? întrebă. Domnul vine de la oaste?

— Chiar de-acolo, spuse călărețul suedez, crezând că astfel discuția se încheiase.

— Domnul e rănit? întrebă Aţâţătorul mai departe și arătă spre cârpa cu care călărețul suedez își ascundea însemnul înfierat de pe frunte.

— Un fleac, spuse călărețul suedez dând din umeri.

Gât-Sucit însă fu de părere că pentru un curios atât de stăruitor, nicio minciună nu era destul de gogonată, așa că adăugă:

— Trei sau patru tătari cu săbiile lor încovoiate au dat să-i crape capul.

— Dar văd că din fericire, spre marea dumisale laudă, domnul a știut să iasă din impas, strigă Aţâţătorul înflăcărat la culme. Într-adevăr, ofițerii suedezi știu cum să-și mânuiască spada. Domnul aduce noutăți de pe front? Au dobândit suedezii o altă victorie?

— Nu, spuse călărețul suedez, și în el răbufni mânia că omul acesta nu voia să înceteze să-l sâcâie cu întrebările lui. Oastea suedeză e înfrântă din toate părțile de moscoviți.

— E oare cu putință? Să se fi schimbat într-atât? Cum se poate una ca asta? strigă Aţâţătorul uluit, de parcă i-ar fi picat cerul în cap. Și generalul Lewenhaupt? Și feldmareșalul Rehnskjöld?

— Se urăsc de moarte și se aleargă cu nuiele de alun, povesti călărețul suedez.

— Și soldații suedezi…?

— S-au săturat de mult de război. Vor să se întoarcă la casele lor, să-și vadă de muncile câmpului. Și nici ofițerii nu mai vor să lupte.

— Domnul să mă ierte, dar nu-l înțeleg, spuse Aţâţătorul măsurându-l pe călărețul suedez cu o privire mânioasă și sfidătoare. Sub un rege de care se teme lumea întreagă nu vor ofițerii să lupte?

— Nu se mai teme nimeni de el, îl lămuri călărețul suedez zeflemitor și rece. Ce-a făcut el atât de măreț, regele ăsta? A ruinat averea țării sale cu fărădelegile lui, asta a făcut. Nu-i om în oastea suedeză să nu spună asta.

Urmă o clipă de liniște. Apoi, Aţâţătorul spuse cu glas ferm și calm:

— Domnul minte. Domnul nu a pus vreodată piciorul în oastea suedeză.

— Scapă-mă odată de băgăciosul ăsta, că încep să nu-l mai rabd, îi strigă călărețul suedez slujitorului său.

Gât-Sucit se repezi la Aţâţător și-l apucă de braț cu o mână de fier.

— Hai, omule! îi spuse. Cruță-ți sănătatea și dă o raită pe-afară, c-a stat ploaia.

Cu o mișcare ușoară a brațului, Aţâţătorul îl aruncă pe Gât-Sucit într-un colț al odăii. Apoi merse agale spre călărețul suedez și se opri în fața lui cu picioarele răsfirate.

— Minciună, spuse el. Minciună infamă. Și să nu scoți din teacă sabia aia cu care n-ai atins vreodată un dușman al Suediei, că ți-o fac bucățele! Nu ai slujit cu cinste în oastea suedeză. Auzi, rănit în război! Da' cin' să te creadă? Acolo jos, de unde vin eu, trag roabele cu pietre mulți dintre cei care nu prea-și lasă fruntea la vedere. Ia să vedem, ascunzi o rușine sau o faptă vrednică de laudă sub cârpa aia?

Și cu o mișcare iute îi smulse călărețului suedez cârpa de pe frunte.

Călărețul suedez sări ca ars. Dădu să-și acopere însemnul spânzurătorii, dar era prea târziu, și o lăsă în jos.

Așa stătură unul în fața celuilalt, fără să scoată o vorbă, ochi în ochi, cu privirea ațintită unul asupra celuilalt, până când se recunoscură.

— Pentru numele lui Dumnezeu! Tu ești? rostiră buzele călărețului suedez.

— Frate! Cum e oare cu putință să te regăsesc aici? strigă celălalt mișcat.

— Tu ești, și eu, care te credeam mort!

— Da' tu? Vai, cum te-a pedepsit viața! Din ce închisoare ai scăpat? De la ce galeră?

— Mulțumesc lui Dumnezeu că te-a scos din infernul episcopului!

— Nu voiai odată să mergi în oastea suedeză în locul meu?

— Ar fi multe de spus despre asta, frate! Am crezut că acasă mai lesne-mi voi afla norocul. De m-ai putea ierta pentru ce ți-am făcut!

— Dar ce mi-ai făcut? Am trecut proba iadului, sunt călit în flăcări. Mai bine spune-mi, frate, cum să-ți fiu de ajutor.

— Pe mine n-ai cum să mă ajuți. Mă duc în infernul episcopului, să mă ascund de lume acolo. Dar tu, încotro te îndrepți?

— În războiul suedez. Vreau să-i slujesc regelui meu.

— Dar nu prea ești înzestrat pentru călătorie.

— Ce mai contează, frate! Oi răzbi eu. Doar am învățat acolo, jos, să înfrunt tot ce mi-e potrivnic.

— Am un cal, ți-l dau ție. Sabia, pistoalele, desaga, punga cu bani, slujitorii mei – sunt toate ale tale.

— E mai mult decât am trebuință, ține-ți desaga, păstrează punga. Cum să-ți mulțumesc? Dar arcanumul pe care ți l-am încredințat odată, Biblia lui Gustav Adolf…?

— Iat-o, frate, ia-o!

— Cerului să-i mulțumesc că mi-a dat-o înapoi. Acum pot să i-o înmânez eu însumi regelui. Și tu, frate…

— E târgul încheiat? Atuncea să ciocniți, ca să-l pecetluiți, auziră un glas hodorogit, și în spatele lor stătea morarul cel mort în pieptarul lui roșu, care ținea în fiecare mână câte un pahar de tărie și râdea cu gura lui strâmbă râsul lui mut.

Călărețul lui Carol al XII-lea își ridică paharul:

— Hai să ciocnim, frate! îi spuse celuilalt. Bea până la fund, frate! Să nu-ți pierzi curajul în văpaia focului!

— Și tu să ajungi departe mânuind spada! spuse celălalt.

Apoi își luară rămas-bun.

Adevăratul Christian von Tornefeld o porni călare spre războiul suedez dimpreună cu cei doi slujitori ai săi, în vreme ce un om fără nume îl urmă pe morarul cel mort către infernul episcopului.

Acum mergeau prin pădurea deasă; ploaia răpăia, iar vântul zbârlea coamele copacilor. Pașii morarului celui mort încetiniră din ce în ce mai

mult, se împiedica de fiecare piatră, de fiecare rădăcină de copac, părea că nu aveau să-l mai țină puterile multă vreme.

Lângă o movilă îngustă de pământ de la marginea drumului acoperită cu smocuri de iarbă jumulite, se opri.

— Trebuie să mergi singur mai departe, n-ai cum să nu nimerești, îi spuse el tovarășului său. Pe mine m-a cam dovedit drumul ăsta. Nu te sinchisi de mine, eu rămân aici.

— Dar nu bați drumul ăsta pentru întâia dată, spuse omul fără nume.

— Fie întâia, fie ultima dată, e prea mult pentru mine, nu mai pot, se căină morarul mort. Se lăsă să lunece pe movila de țărână și puse felinarul lângă el. Mai mergi o sută de pași și-ai să vezi limbile flăcărilor tremurând din cuptoare.

— E îngropat cineva aici? întrebă omul fără nume. Nu văd nicio cruce.

— Aicea zace unul în pământ nesfințit, spuse fostul morar. Unul care, într-o noapte rea, și-a pus singur ștreangul de gât. Să-ți povestesc cum s-a întâmplat. Pe când se strângea lațul, auzi vântul urlând: „Păcat! Păcat!”, dar era prea târziu. Bufnița bătu cu aripile în geam și strigă: „Mlaștina iadului! Focul gheenei!”, dar era prea târziu. Morarul lăsă capul în piept; glasul i se stinse, aducând a foșnetul unei crengi uscate. Continuă. Cum îl văzură sătenii atârnat în ștreang, dădură fuga la șoltuz, însă el spuse că asta-i treabă de călău, el trebuia să-l dezlege, comunitatea n-avea cum. Căpitanul de district, pe de altă parte, spuse că e datoria comunității, fiindcă mortul nu fusese executat. Așa că atârnă acolo mai departe, și când veni în sfârșit șoltuzul, nu-l mai găsi, diavolul îi tăiase funia, și-l și îngropase în pădure undeva, nimeni nu știe unde.

Vântul scutura picăturile de ploaie de pe frunzele copacilor. Morarul se prăbușea cu fiecare pas.

— Aicea zace sub pământ și-așteaptă mila Domnului, șopti el. Tu du-te acuma-n drumul tău. Mergi cât să spui de două ori *Tatăl nostru*, și-ai să și vezi slujitorii episcopului. Au să te bată, după obicei, și trebuie să-nduri. Spune-le apoi c-am plătit ultimul pfenig din datoria ce-o aveam la episcop și că n-am să mă mai întorc.

Omul fără nume merse prin pădure cât avu vreme să spună de două ori *Tatăl nostru* și apoi se uită în urmă. Lumina felinarului pierise, iar morarul mort nu se zărea nicăieri, și nici mormântul său. Și cum merse mai departe spre flăcările tremurânde, apărură din spatele copacilor slujitorii episcopului.

*

Printre cei care fugiseră de brațul dreptății în infernul episcopului se găsiseră destui care avuseseră curajul nebunesc să se răscoale și să sară pe supraveghetori cu pumnii sau chiar cu bâtele, fiindu-le mâncarea prea puțină și munca prea multă. De aceea devenise lege la episcopie ca toți nou-veniții să fie puși îndată în lanțuri. Cei care măcinau piatra erau legați la picioare, iar cei care trăgeau roabele, de mâini. Așa rămâneau zi și noapte, și la muncă, și la odihnă, până li se tocea de tot îndărătnicia, până învățau să se plece sub jugul de fier.

Omului fără nume, care-și făcea treaba fără să crâcnească, îi scoaseră lanțurile în numai două săptămâni. Câteva ceasuri mai târziu, fugi din infernul episcopului.

Numai unui om căruia viața sau moartea îi erau totuna putea să-i reușească fuga. La cuptoarele de topit fierul și de ars varul se lucra fără încetare, n-avea cum să treacă fără să fie văzut. Spre apus însă, unde erau carierele de piatră, un zid abrupt, înalt de vreo trei sau patru sute de picioare forma hotarul episcopiei, și străjerii își ziceau că nimeni nu se încumeta să se cațăre noaptea pe el. Omul fără nume însă, ajutat de lumina lunii și de

crăpăturile din stâncă, sui punându-și viața în primejdie; pas cu pas își croi drum până la jumătatea zidului, unde găsi o oarecare siguranță în pinii care creșteau în piatră. Ajuns sus își îngădui câteva clipe de odihnă. Apoi merse mai departe, mai întâi pe cărăruile ascunse din pădure, apoi pe drum, ferindu-se din calea oamenilor. Un ceas după miezul nopții sosi la moșie.

Stătu ghemuit printre tufișurile din grădină, așteptând ca paznicul din curte să-și facă turul de noapte. Apoi bătu la fereastra unde dormea copila.

De dragul acestor clipe își riscase viața, și în aceeași noapte trebui să și-o pună a doua oară în primejdie. Dar ce preț mic pe lângă strigătul ușor de bucurie al copilei – semn că-l cunoscuse – atunci când îi luă fața în mâini. Jugul apăsător de zi cu zi pieri ca o nălucă: foamea, roaba încărcată cu blocuri de piatră, sfoara de care o trăgea, care îi sfâșia umărul, loviturile supraveghetorilor, urletele de durere și sudălmile tovarășilor săi de suferință – toate acestea nu mai aveau nicio însemnătate.

Maria Christine avea multe de întrebat, dar și mai multe de povestit:

— Ai bătut un drum lung? Tare obosit trebuie să mai fi, papa! Unde ți-e calul? Și unde-s slugile cu care-ai plecat? Știi, acum pot și eu să călăresc. De-ai fi venit ieri, m-ai fi văzut călare. Pe iapa cea roaibă am mers toată curtea în sus și-n jos, și nici nu mi-a fost teamă. În sat a fost hram și ne-am distrat de minune, am vrut și să dănțuiesc, dar mama nu m-a lăsat, mi-a spus: „Tatăl tău e plecat la război, știi tu ce-i aia război?” Iar eu am răspuns că la război flutură flamurile și toba face bum-bum-bum.

Nu-și îngădui să mai zăbovească, fiindcă-l aștepta un drum lung. Când își luă rămas-bun, Maria Christine izbucni în plâns.

Dis-de-dimineață, când supraveghetorul sună goarna să se înceapă munca, omul fără nume era deja înhămat la roabă.

Trei zile trecură, apoi bătu din nou la fereastră, la ceasul știut. Maria Christine scoase un sunet înăbușit de uimire și de bucurie. Se temuse că nu avea să se mai întoarcă.

— Mama a spus că am visat, șopti ea. Mi-a spus că-n vis apar adesea oameni care nu se arată ziua. Buna și bunul sunt de mult în rai, și de vin noaptea pe la mine, atuncea am visat. Ești și tu în rai?

— Nu, spuse omul fără nume. Sunt aici, trăiesc.

— Atunci de ce nu vii ziua?

— Ziua calul meu merge la pas, răspunse omul fără nume. Însă noaptea zboară „ca vântul și ca gândul, în șapte ceasuri multe mile de-a rândul”.

Maria Christine dădu din cap înflăcărată, era încântată că tatăl ei avea un cal care zbura așa de repede. Dar parcă-și și aducea aminte de ceva. Și, cu glăsciorul ei subțirel, începu să cânte:

— „Când la palatul lui Irod sosiră, pe fereastră privind îl zăriră”. Apoi își continuă vorba: Prima oară când te-am auzit bătând în geam, mi-am spus că e Irod, pe el nu voiam să-l văd. Spune-mi, de ce ți-ai îndesat pălăria atât de tare pe frunte? *Ești* Irod?

— Nu. Știi cine sunt.

— Da, știu, și nici nu mi-e temă, te cunosc după glas. Iar dacă mâine mi-o spune mama iar c-am visat…

— Atunci așa să fie, spuse omul fără nume încet, dar apăsat.

Maria Christine tăcu. Un sentiment sumbru se trezi în ea la gândul că trebuia să păstreze pentru sine secretul venirilor și plecărilor tatălui ei.

Omul fără nume o sărută pe ochi și pe obraji.

— Unde-i calul? întrebă copila.

— Nu-i departe. Ia ascultă puțin în noapte, și-ai să-l auzi forăind, spuse omul fără nume dispărând apoi îndărătul tufișurilor de anin.

Veni iar. Când se furișă pentru a treia oară din infernul episcopului, urcușul pe stâncă îi păru ușor și lipsit de primejdie. În drum spre moșie, nu

departe de casă, aruncă o privire pe ogoarele sale și văzu după porumb și ovăz că plugul și grapa își făcuseră treaba. Veni de multe ori. Vizitele în faptul nopții la copilă erau alinarea pe care i-o mai îngăduia viața.

Îndura cu greu gândul că n-avea s-o mai revadă niciodată pe Maria Agneta. Cu însemnul de pe frunte, ca sclav în infernul episcopului, nu o mai avea pe aleasa inimii, ci doar pe copilă.

Între timp sosiseră din oastea suedeză vești despre izbânzile lui Christian von Tornefeld.

La început, curierii care schimbau caii la moșie nu avuseseră alt răspuns decât un scuturat din cap sau un ridicat din umeri când Maria Agneta întrebase de domnul von Tornefeld care plecase la oaste cu doi argați ai săi. Nu-l știa nimeni. După câteva săptămâni însă, iată că fiecare avea ceva de spus despre el:

„Tornefeld? Unul pe care-l cheamă Tornefeld s-a făcut remarcat într-o ambuscadă".

„De-i vorba de stegarul Tornefeld de la călărețiii Westgota, a fost atât de curajos și neînduplecat la Jeresno, când am trecut râul cu dușmanul în față, încât colonelul i-a strâns mâna de față cu toți ofițerii." „Maiestatea Sa i-a făcut onoarea să primească o carte de la el, se spune că-i o Biblie din vremea regelui Gustav Adolf."

„Cum să nu-l cunosc pe Tornefeld?" se auzi două săptămâni mai târziu. „Nu-i cel care la Batjurin le-a luat dușmanilor patru tunuri de câmp și căruțele de muniții doar cu o mână de călăreți?"

Și, din nou, câteva zile mai târziu:

„Maiestatea Sa l-a făcut din stegar căpitan de cavalerie".

Toate aceste vești Maria Agneta le întâmpina cu mândrie și chiar cu puțină încredere și bucurie. Își spunea că după atâtea victorii și fapte vitejești, pacea nu avea să se mai lase mult așteptată. Iar când sosi și vestea că suedezii dobândiseră o nouă victorie la Gorskwa și că în seara acelei zile regele

îl îmbrățișase pe Christian von Tornefeld – acum ofițer al dragonilor Smäland – în fața tuturor și îl sărutase pe amândoi obrajii, Maria Agneta fu sigură că războiul se terminase, că moscoviții nu aveau să mai îndrăznească să se măsoare din nou cu oastea suedeză și că urma să îl revadă curând pe Christian al ei.

Veni o vreme în care curierii suedezi nu avură vești. Oastea suedeză își avea tabăra în fața palisadelor fortăreței Poltava.

Fu într-o noapte la sfârșitul lui iulie când călărețul suedez o zări pe Maria Agneta.

Ca de atâtea ori până atunci, vorbise cu copila și acum voia să se furișeze, întocmai cum venise, din grădină, când auzi un zgomot. Rămase locului și se tupilă. Sus, în casă, se deschisese o fereastră. Maria Agneta se aplecă în noapte.

Omul fără nume sta nemișcat între ulmi; nu îndrăznea să răsufle, însă inima îi bătea să-i sară din piept. Crezu că nu avea cum să nu îl vadă, dar ea nu îl văzu, ci privea în urma norilor purtați de vântul nopții, respirând cu nesaț, prelung, aerul întunecat. Lumina lunii îi scălda părul și umerii. În grădină era liniște, numai greierii cântau și o pasăre atinse în zbor frunzișul ulmilor.

Acum fereastra se închise, imaginea pieri. Omul fără nume mai zăbovi o clipă, privind în sus ca vrăjit, și apoi fugi.

Fugise de propriile-i gânduri nebunești, însă acestea tot nu îi dădeau pace; toată ziua se luptă cu ele în timp ce ducea gâfâind roaba de la carierele de piatră la cuptoare și de la cuptoare înapoi la carierele de piatră. Fierbea și ardea pe dinăuntru. Cât de aproape fusese de el! Imaginea ei, așa cum o văzuse în noaptea ce trecuse, nu mai voia să-i plece din fața ochilor.

Nu trăi cu el șapte ani de iubire? Și nu era această iubire atât de mare, încât putea să ierte ce făcuse el pentru a o dobândi? O amăgise și o mințise, da. Dar dacă i-ar fi spus acum totul de la

început, dacă i-ar fi mărturisit la ce fericire și, în cele din urmă, la ce sfârșit cumplit duseseră minciunile lui, oare nu putea spera la iertăciune, la o vorbă de alinare? Sau avea să se înfioare de semnul de pe frunte, să îl blesteme și să-l trimită de la ea – ce i-ar mai fi rămas atunci?

Inima îi tremura de îndoială, și nu știa decât un lucru sigur: că nu mai putea îndura multă vreme viața pe care o ducea.

Când se lăsă seara, hotărârea era luată: voia să i se arate și să-și mărturisească aleanul, avea să vorbească și să-i spună pentru prima oară tot ce-i tăinuise șapte ani la rând.

Însă acest lucru era cu neputință. Nu-i era îngăduit, cerul nu-i dădu voie.

Noaptea, când omul fără nume sui stânca, o piatră i se desprinse sub picioare. Alunecă, își căută o clipă sprijin și apoi căzu în gol.

Zăcea jos cu mădularele zdrobite, nu putea să strige, nici să se miște, și fiecare gură de aer îl durea.

Spre miezul nopții veni un paznic cu un felinar; văzându-l nemișcat acolo, îl întrebă:

— Cum de-ai ajuns aici? Ce ți s-a întâmplat?

Omul fără nume ridică un deget spre stâncă.

— Voiai să fugi? întrebă paznicul mai departe. Ei, acuma vezi ce-ai pățit? Ți-ai luat partea.

Luminând chipul omului fără nume și văzându-i obrajii și buzele cuprinse de paloarea albăstruie a morții, puse felinarul lângă el și spuse:

— Rămâi aici și nu te mișca! Mă duc după felcer.

Omul fără nume știa că sfârșitul îi era aproape. Numai o dorință, un gând îi mai rămăsese, dar acela îi umplea toată ființa. Să i se spună copilei, Mariei Christine, că a murit. Să nu creadă, văzând că nu mai vine, că tatăl ei o uitase. Și să spună un *Tatăl nostru* pentru sufletul lui.

— Nu felcerul! șopti el. Un preot!

Auzi pașii îndepărtându-se, apoi alții apropiindu-se. Deschise ochii și văzu un bărbat în rasă călugărească, cafenie, aplecându-se asupra lui.

Încercă să se ridice puțin.

— Părinte! gemu el. Mi-e inima grea de fapte rele, și a sosit timpul s-o las slobodă. Vreau să mă spovedesc.

— Da, jupâne! auzi el un glas cunoscut. Uite cum zaci zdrobit de piatră, ca Sfântul Ștefan. Ești pe moarte, jupâne, pleacă-te destinului tău!

Omul fără nume căzu îndărăt și închise ochii. Era fostul lui tovarăș, Pom-de-Foc, cel care voia să-i asculte spovedania.

— Ia-ți rămas-bun de la lumea asta! predică preotul răspopit. Căci e plină de amăgiri și bucurii deșarte. Ia-ți adio și de la bani, ce să faci cu ei, n-ai cum să-i iei dincolo.

Omul fără nume știa acum că avea să moară nespovedit. Căci lui Pom-de-Foc nu-i stătea gândul decât la un singur lucru: unde își ascunsese fosta lui căpetenie banii, guldenii și ducații de odinioară.

— Ia aminte, jupâne, să nu se pogoare asupră-ți focul gheenei! Nu lua cu tine dincolo îndărătnicia și împietrirea asta, stărui preotul răspopit. Gândește-te că or fi alții fericiți să primească pomană din banii care ție nu-ți mai sunt de folos. Leapădă-te de bani, și-are să-ți zboare sufletul spre cer ca ciocârlia dimineața.

De pe buzele omului fără nume veni un horcăit ușor.

— Nu vrei să râzi un pic de diavol? îi propuse acum Pom-de-Foc. Încheie-ți viața cu o faptă bună, spune unde ți-ai ascuns banii și atunci diavolul are să privească neputincios cum Dumnezeu te întâmpină cu brațele deschise.

Omul fără nume tăcu.

— Atuncea n-ai decât să putrezești în iad! strigă Pom-de-Foc indignat. Și sper să se bată zece mii de diavoli pe sufletul tău!

Muribundul nu-l mai auzea. Un altul sta acum tăcut și nemișcat în fața lui, tot unul pe care îl cunoștea: heruvimul cu sabia, care, odată, în ceruri, ridicase trei plângeri împotriva lui.

— Tu ești, spuse omul fără nume fără să își miște buzele. Ascultă-mă. Adesea m-am gândit la judecata Domnului, dar n-am putut s-o pricep, mi-era prea greu. Acum însă cred că am priceput-o. Atunci te-ai rugat pentru mine; fă-o iar. Nu-mi doresc decât un singur lucru: ca fiica mea, când eu nu mă voi mai duce la ea, să nu creadă că am uitat-o. Să i se spună că am murit. Dar nu vreau să mă plângă. Vreau doar să rostească un *Tatăl nostru* pentru sufletul meu.

Îngerul morții își ridică privirea spre stele. Rămase așa, ca o umbră, și apoi își coborî chipul aspru și distins într-o încuviințare mută.

A doua zi, pe la prânz, un ofițer suedez cu brațul rănit aduse la moșie vestea bătăliei de la Poltava. Povesti că oastea suedeză era nimicită, regele fugise și printre cei căzuți se afla strălucirea și mândria oștii suedeze, colonelul Christian von Tornefeld.

Maria Agneta primi vestea în tăcere, cu fața împietrită; întâi nu putu să înțeleagă ce se întâmplase, apoi durerea fu prea mare ca să mai poată plânge.

Către seară trimise după copilă. Văzând-o pe Maria Christine, o luă în brațe și îi acoperi fața cu sărutări.

— Copilă! spuse ea cu glas stins. Tatăl tău a căzut în război, și n-ai să-l mai vezi niciodată. Au trecut trei săptămâni de când l-au înmormântat. Împreunează-ți mâinile și spune un *Tatăl nostru* pentru sufletul lui!

Maria Christine o privi clătinând din cap. Nu voia și nu putea să creadă.

— Are să se întoarcă, spuse ea.

Ochii Mariei Agneta se umplură de lacrimi.

— Nu, nu se mai întoarce niciodată, se jelui ea. Niciodată. Nu pricepi? E în ceruri. Împreunează-ți mâinile și fă-ți datoria de copil, te-a iubit ca pe comoara lui cea mai scumpă, așa cum te iubesc și eu, și acum roagă-te pentru sufletul lui!

Maria Christine clătină din cap. Însă văzu afară, pe drum, o căruță cu un sicriu venind de la episcopie.

Acum își împreună mâinile.

— Tatăl nostru carele ești în ceruri, se rugă ea. Sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta – pentru sufletul omului aceluia sărman din sicriul de colo mă rog, nimeni nu-l plânge, dă-i mântuire – și nu ne duce pre noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău, că a Ta este împărăția, puterea și slava. Amin.

Încet, lin, căruța care îl purta la groapă pe omul fără nume trecu prin fața ferestrelor conacului.

---

[1] Formă timpurie a condensatorului electric; instrument inventat în 1746 de Pieter van Muschenbroeck la Universitatea Leiden, Olanda.

[2] Biserica Sfântului Duh.

[3] 11 noiembrie.

[4] Instrument de tortură folosit între Evul Mediu târziu și Revoluția Franceză, constând într-o capră cu marginea dințată pe care victimele erau puse cu picioarele desfăcute, astfel încât întreaga greutate a corpului era între picioare.

[5] Rege babilonian descris în Biblie drept tiran și desfrânat (Daniel, 5,1-5,30).

[6] Oraș din Flandra, Belgia.

[7] Preparat farmaceutic cu aspect de pastă, obținut prin amestecarea unei pudre cu miere de albine.

[8] Sfântul Imperiu Roman al Națiunii Germane.

[9] Pentru a se bate cu curaj și pentru a da lovituri nimerite (fr.).

[10] Pe legea mea! (fr.)

[11] Preaumilul dumneavoastră servitor (fr.).

[12] Însă, domnule, nu țin la etichetă (fr.)

[13] Fiind pe drum (fr.)

[14] Fără îndoială (fr.)

Table of Contents

CUVÂNT ÎNAINTE 3
PARTEA ÎNTÂI 9
Hoțul 9
PARTEA A DOUA 70
Căpetenia 70
PARTEA A TREIA 110
Călărețul suedez 110
ULTIMA PARTE 164
Omul fără nume 164